

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Kristýna Rýznarová

**Informační potřeby a informační chování studentů oboru Historie
na FF UK jako uživatelů Historického kabinetu FF UK**

Information needs and information behaviour of the History
students as users of the History Cabinet at the Faculty of Arts, Charles
University

2019

vedoucí práce Mgr. Adéla Jarolímková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. 7. 2019

.....
Kristýna Rýznarová

Poděkování:

Velice ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Adéle Jarolímkové, Ph.D. za její odborné vedení a cenné rady, které mi po dobu psaní a konzultování práce vstřícně poskytovala a bez kterých by tato práce nevznikla.

Také bych ráda poděkovala všem studentům, kteří se zúčastnili výzkumu a vedoucí Historického kabinetu PhDr. Martině Soukupové za zpřístupnění prostor knihovny pro uskutečnění rozhovorů se studenty.

Můj veliký dík patří také mému příteli a rodině, kteří mě po dobu mého studia a psaní této práce neustále podporovali.

Klíčová slova:

Informační potřeba, informační chování, studenti, historie, Historický kabinet

Abstrakt:

Tato bakalářská práce si klade za cíl popsat informační potřeby a informační chování studentů historických oborů na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v kontextu oborové knihovny Historického kabinetu. V úvodu práce je představena knihovna, počátky jejího vzniku, rozdělení univerzity a výstavba nové budovy. Další část se věnuje vysvětlení pojmů informační potřeba a informačního chování spolu s vybranými souvisejícími pojmy. Poslední část práce tvoří kvalitativní výzkum založený na strukturovaných rozhovorech se studenty historie, v němž bylo zkoumáno, jakým způsobem uspokojuje Historický kabinet jejich studijní informační potřeby.

Key words:

Information need, information behaviour, students, history, History Cabinet

Abstract:

This bachelor thesis focuses on information need and information behaviour of history students at the Faculty of Arts, Charles University in a context of a department library called the History Cabinet. The first part introduces the library, its origins, the separation of the university, and a construction of a new faculty building. The next part describes the terms information need and information behaviour along with other selected phenomena. The last part consists of a qualitative research based on structured interviews with the history students in which is examined how the library satisfies students' information needs.

Obsah

Seznam použitých zkratek	7
1. Úvod.....	8
2. Historický kabinet	9
2.1 Počátky vzniku knihovny	9
2.2 Nová budova Filozofické fakulty.....	10
2.3 Současné prostory knihovny	11
2.4 Knihovní fond.....	11
2.5 Výpůjčky v knihovně.....	12
3. Informační potřeba.....	14
3.1 Informační gramotnost.....	15
3.2 Informatizace společnosti.....	15
4. Informační chování.....	17
4.1 Informační zdroje.....	17
4.1.1 Elektronické informační zdroje.....	18
4.2 Hodnocení informací	19
4.3 Informační zahlcení.....	19
5. Výzkum.....	21
5.1 Cíle výzkumu	21
5.2 Formulace výzkumných otázek.....	21
5.3 Metoda výzkumu	22
5.3.1 Výběr respondentů.....	22
5.3.2 Průběh výzkumu.....	22
5.3.3 Technika analýzy odpovědí	23
5.4 Struktura rozhovorů	23
6. Vyhodnocení výzkumu	25
6.1 Výzkumný vzorek.....	25
6.2 Informační potřeba.....	26
6.2.1 Důvody ke hledání a zjišťování informací.....	26
6.2.2 Sledování novinek a zpráv z oboru	27
6.3 Uspokojení studijních informačních potřeb v HK.....	27
6.3.1 Frekvence návštěv knihovny	28
6.3.2 Důvody návštěv knihovny	28
6.3.3 Půjčované dokumenty.....	29
6.3.4 Uspokojení informačních potřeb	30
6.3.5 Návštěva jiných knihoven.....	31
6.4 Informační chování.....	32
6.4.1 Informační zdroje a jejich zprostředkovatelé	32

6.4.2 Hodnocení tištěných a elektronických zdrojů.....	36
6.4.3 Preference tištěných versus elektronických zdrojů	36
6.4.4 Informační zahlcení.....	37
7. Shrnutí výzkumu	39
8. Závěr	43
Seznam použité literatury a dalších zdrojů	45
Seznam tabulek a grafů	48
Seznam tabulek.....	48
Seznam grafů	48
Přílohy	49
Příloha A – Vzor informovaného souhlasu.....	49
Příloha B – Přepisy rozhovorů	50

Seznam použitých zkratk

AV ČR – Akademie věd České republiky

CKIS – Centrální katalog Univerzity Karlovy

EIZ – elektronické informační zdroje, e-zdroje

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

HK – Historický kabinet

ICT – informační a komunikační technologie

KJP – Knihovna Jana Palacha

MKP – Městská knihovna v Praze

MMVS – mezinárodní meziknihovní výpůjční služba

MVS – meziknihovní výpůjční služba

NK ČR – Národní knihovna České republiky

OPAC – Online Public Access Catalogue

SK ČR – Souborný katalog České republiky

SVI – Středisko vědeckých informací

ÚČD – Ústav českých dějin

ÚHSD – Ústav hospodářských a sociálních dějin

UKAŽ – Univerzita Karlova od A do Ž

ÚSD – Ústav světových dějin

1. Úvod

V dnešní době je důležité zkoumat informační potřeby a informační chování uživatelů knihoven, aby tyto knihovny mohly vylepšovat své služby. Výjimkou nejsou ani knihovny akademické, které jsou postaveny před nové trendy, například elektronické informační zdroje.

Předkládaná práce se proto zaměřuje na Historický kabinet, který je akademickou oborovou knihovnou Filozofické fakulty Univerzity Karlovy s účelem plnění informačních potřeb a informačních požadavků studentů a vyučujících pracovníků historických ústavů FF UK. Práce se skládá ze dvou celků, teoretické (kapitoly 2 až 4) a praktické (kapitoly 5 až 7) části. Teoretická část se věnuje popisu Historického kabinetu a vybraným aspektům informační vědy zahrnující definici pojmů informačního chování a informační potřeby; praktická část představuje výzkum informačních potřeb a informačního chování studentů provedený se studenty oboru historie jako uživateli jejich oborové knihovny.

První kapitola se věnuje stručnému představení samotné knihovny a významným událostem z její historie (počátky jejího vzniku v akademickém roce 1873/1874, dělení univerzity v roce 1882 na českou a německou část, postavení nové budovy Filozofické fakulty v roce 1929), dále čtenáře seznamuje s jejími současnými prostory, knihovním fondem a statistikou výpůjček v rámci fakultní knihovní sítě za rok 2018.

Poté následuje kapitola seznamující čtenáře s pojmy informační potřeby, informační gramotnosti a informatizace společnosti. Na ni navazuje kapitola věnující se aspektům informačního chování jako informační zdroje, hodnocení informací a informační zahlcení. Kapitoly slouží k pochopení problematiky informačního chování jako předmětu zkoumání informační vědy.

Jádro práce představuje kvalitativní výzkum založený na strukturovaných rozhovorech s otevřenými otázkami se studenty historie na FF UK. Jeho primárním cílem je nahlédnutí do komplexní problematiky informačních potřeb a informačního chování dotazovaných studentů historie. V závěru poslední kapitoly jsou prezentovány výsledky výzkumu v rámci odpovědí na výzkumné otázky.

2. Historický kabinet

Historický kabinet (dále také HK) je oborová knihovna spadající do sítě knihoven Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (dále FF UK). Vedle oborových knihoven tvoří fakultní síť knihoven také příruční knihovny a Středisko vědeckých informací (dále SVI). To stojí v čele této sítě a koordinuje činnosti podřízených knihoven (Bežová, 2016, s. 19). SVI zajišťuje zejména metodickou podporu všem podřízeným knihovnám, spravuje rozpočet pro tyto knihovny, má na starosti fakultní nákupy elektronických informačních zdrojů (dále e-zdrojů nebo EIZ) a časopisů a v rámci celé knihovní sítě sjednává a zprostředkovává meziknihovní a mezinárodní meziknihovní výpůjční služby (MVS a MMVS). SVI také dohlíží na řádné plnění zákonných norem v jednotlivých knihovnách; kupříkladu zadává pokyny a posléze kontroluje revizi knihovního fondu, jež by se měla vést v knihovnách pravidelně. (Janovská, 2014, s. 14-21)

Knihovna Historického kabinetu je akademickou oborovou knihovnou, která zprostředkovává knihovní a informační služby jak interním¹, tak externím² uživatelům FF UK (Bežová, 2016, s. 10). Jejím hlavním účelem je plnění informačních potřeb a informačních požadavků studentů a vyučujících pracovníků historických ústavů FF UK. Primární cílovou skupinu této specializované knihovny tvoří studenti a pracovníci Ústavu českých dějin (dále ÚČD), Ústavu světových dějin (dále ÚSD) a Ústavu hospodářských a sociálních dějin (dále ÚHSD) (Janovská, 2014, s. 19).

Základní informace o knihovně a její otevírací době jsou uvedeny na jejím webu *libhist.ff.cuni.cz*. Čtenáři zde naleznou také pravidelně doplňovaný seznam nových přírůstků ve fondu. Knihovna má rovněž svůj profil na sociální síti Facebook³.

V následujících podkapitolách 2.1 a 2.2 jsou popsány klíčové události formující vznik a vývoj Historického kabinetu, a to události předcházející vzniku knihovny v druhé polovině 19. století a vybudování hlavní budovy Filozofické fakulty v první polovině 20. století, do jejíž prostor se knihovna Historického kabinetu přestěhovala a sídlí zde dodnes.⁴

2.1 Počátky vzniku knihovny

Vznik jedné z největších oborových knihoven na půdě fakulty je spojen s výukou oboru historie. Významné události předcházející vzniku knihovny je třeba sledovat do druhé poloviny

¹ Mezi interní uživatele patří zaměstnanci a studenti fakulty nebo jiné součásti UK (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016).

² Mezi externí uživatele patří široká odborná a laická veřejnost (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016).

³ Facebookový profil knihovny je dostupný na adrese <https://www.facebook.com/historickykabinet/>.

⁴ Více k historickému vývoji knihovny v Bežová, 2016, s. 11-19.

19. století, kdy v průběhu sedmdesátých, a také osmdesátých let docházelo k proměnám ve výuce oborů vyučovaných na fakultě. Cílem těchto změn byla modernizace stávající výuky (Havránek, 1997, s. 168-169). V rámci reorganizace výuky začaly být postupně zakládány semináře pro jednotlivé vyučované obory. V akademickém roce 1873/1874 tak byl založen historický seminář a spolu s ním i příruční knihovna, ve které měly být umístěny studijní a cvičební materiály potřebné k výuce. O vznik příruční knihovny se tehdy zasloužili vedoucí historického semináře profesori Otto Hirschfeld⁵ a Konstantin Höfler⁶ (Bežová, 2016, s. 12).

Při dělení univerzity na českou a německou část v roce 1882 bylo rozhodnuto, že semináře a sbírky budou přesunuty na tu část univerzity, kam přejde i profesor, jenž je doposud spravoval. Profesor si mohl vybrat, na jakou část přejde a bude na ní učit. Na základě tohoto usnesení byl dosavadní historický seminář spolu s knihovnou přesunut na německou část fakulty⁷ (Havránek, 1997, s. 257-259). Na české fakultě bylo potřeba vybudovat nový seminář pro historii a novou knihovnu. Toho se ujali téhož roku čeští profesori historie Josef Emler⁸ a Jaroslav Goll⁹ a byla vybudována nová knihovna historického semináře. Ta dala vzniknout dnešní knihovně Historického kabinetu (Bežová, 2016, s. 12).

2.2 Nová budova Filozofické fakulty

V průběhu dalšího rozrůstání Filozofické fakulty docházelo k tomu, že fakulta sestávala na různých místech po Praze a nevlastnila jednotnou hlavní budovu, jež by sloužila jako sídlo samotné fakulty. Fakulta často pobývala v nájemních domech a místnostech. Tyto prostory byly nevyhovující a přestávaly kapacitně dostačovat. Z toho důvodu se počaly objevovat apely na vybudování nové fakultní budovy. Ke konci dvacátých let 20. století byla proto na Náměstí Jana Palacha, tehdejším Smetanově náměstí, zahájena stavba nové hlavní budovy Filozofické fakulty, jíž se podařilo dokončit v roce 1929 (Bečvář, 1998, s. 124-126). K přestěhování Filozofické fakulty z prostor Klementina a dalších dosud pronajímaných domů či místností do nově postavené budovy došlo na jaře roku 1930. Z Klementina byl přesunut i historický seminář spolu s knihovnou (Janovská, 2014, s. 11).

⁵ Otto Hirschfeld (1843-1922) byl profesor starověkých dějin povoláný z Göttingenu, aby mohla probíhat cvičení, kde by se prováděly rozborů pramenů od antiky až po novověk (Havránek, 1997, s. 171-172).

⁶ Konstantin Höfler (1811-1897) byl profesorem obecných dějin. Realizoval plán reorganizace studia oboru historie, který spočíval v vytvoření pevného studijního programu opírajícího se o seminář. (Havránek, 1997, s. 171)

⁷ Po zrušení německé části univerzity, a tím i německého historického semináře na základě dekretu prezidenta získala knihovna českého historického semináře některé svazky z fondu německého semináře. (Bežová, 2016, s. 24)

⁸ Josef Emler (1836-1899) byl český profesor českého středověku a raného novověku. Ve své výuce se zaměřoval na zásady kritiky historických pramenů. (Havránek, 1997, s. 266)

⁹ Jaroslav Goll (1846-1929) byl profesor středověkých dějin. Svě semináře obohatil metodami německé pozitivistické historiografie, kladl tedy důraz na metody systematické práce s historickými prameny. (Havránek, 1997, s. 264-266)

2.3 Současné prostory knihovny

Historický kabinet sídlí ve druhém patře hlavní budovy Filozofické fakulty na Náměstí Jana Palacha. Studovna Historického kabinetu se nachází v místnosti číslo 203. Po obvodu studovny se podél tří stěn ve dvou patrech nachází uzavřené příruční knihovny. Ve studovně se nachází třicet tři studijních míst a čtyři počítače určené pro uživatele, na kterých mohou prohledávat online přístupný univerzitní katalog – Centrální katalog Univerzity Karlovy (dále CKIS). Je zde umístěný výpůjční pult a také stůl vedoucí knihovny, jenž je od studijních míst oddělený lístkovým katalogem¹⁰. Výpůjční pult obsluhují studenti a studentky povětšinou z oboru historie, kteří mají základní přehled o oboru a o literatuře, což přispívá k utváření příjemného prostředí pro studenty navštěvující HK, jelikož na výpůjčním pultu může být některý jejich známý spolužák. (Janovská, 2014, s. 17-18)

Se studovnou je propojena místnost číslo 202 vyčleněná pro sklad knihovny. Ve skladu je umístěná určitá část fondu knihovny, ze kterého si uživatelé mohou ihned půjčovat dokumenty. Další části fondu jsou umístěny v rámci budovy fakulty například v kabinetech vyučujících, kde se nachází knihy zakoupené z grantových prostředků, anebo se nachází také v externích depozitářích, jako jsou Krystal nebo Jenštejn. U výpůjček dokumentů z těchto prostor je nutná objednávka předem s určitou časovou rezervou nezbytnou pro jejich dopravení do studovny. (Janovská, 2014, s. 18)

2.4 Knihovní fond

Ve fondu knihovny Historického kabinetu nalezneme přes 115 tisíc knihovních jednotek (Bežová, 2016, s. 20). Tyto záznamy, respektive tituly z fondu knihovny, si čtenáři hledají, jak bylo zmíněno výše ve studovně, anebo na jiných místech přes univerzitní OPAC¹¹.

Nejvíce zastoupenými jazyky ve fondu jsou čeština, němčina, angličtina, francouzština, ruština a polština. Čtenáři v něm naleznou nejrůznější typy dokumentů, přičemž zde převažují dokumenty monografického typu. Knihovní fond obsahuje jak české, tak zahraniční publikace zaměřující se na české a světové dějiny. Jsou zde k nalezení studijní skripta, učebnice pro základní a střední školy zaměřené na výuku dějin, české i zahraniční encyklopedie, oborové

¹⁰ V lístkovém katalogu jsou uloženy katalogizační lístky dokumentů, které knihovna získala do svého fondu před rokem 1999. Téměř všechny publikace z fondu jsou v současnosti již k vyhledání v elektronickém Centrálním katalogu Univerzity Karlovy (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2011). Fond knihovny byl zpracován v rámci projektu retrokonverze probíhajícího v letech 2012-2014, který spočíval v naskenování katalogizačních lístků a jejich zkatalogizování (Janovská, 2014, s. 28-30).

¹¹ Online Public Access Catalogue, neboli OPAC, je veřejně přístupný online katalog knihovny určený jejím uživatelům. Vedle vyhledávání záznamů dokumentů z knihovního fondu zpřístupňuje i řadu dalších služeb jako například správu uživatelského konta nebo také přístup k dalším zdrojům informací. (Ressler, 2006, s. 94)

slovníky, biografické slovníky nebo jazykové slovníky. V neposlední řadě jsou dostupné primární zdroje jako kodexy či jiné písemné prameny¹² nebo vzácné tisky. Ze seriálových publikací převažují časopisy, pak také konferenční sborníky nebo ročenky. Ve sbírkách knihovny Historického kabinetu se taktéž nachází historické atlasy či mapy zachycující historický vývoj jednotlivých území, anebo novodobé geografické mapy. (Janovská, 2014, s. 15-16)

Knihovna ve svém fondu uchovává vedle monografických a seriálových publikací také speciální druhy dokumentů, kterými jsou kvalifikační práce absolventů a seminární práce studentů. Jsou zde uchovávány všechny druhy kvalifikačních prací, od bakalářských, přes diplomové, rigorózní, disertační, až po habilitační práce. Novější práce jsou zpřístupňovány online v digitálním repozitáři závěrečných prací Univerzity Karlovy¹³. (Janovská, 2014, s. 16)

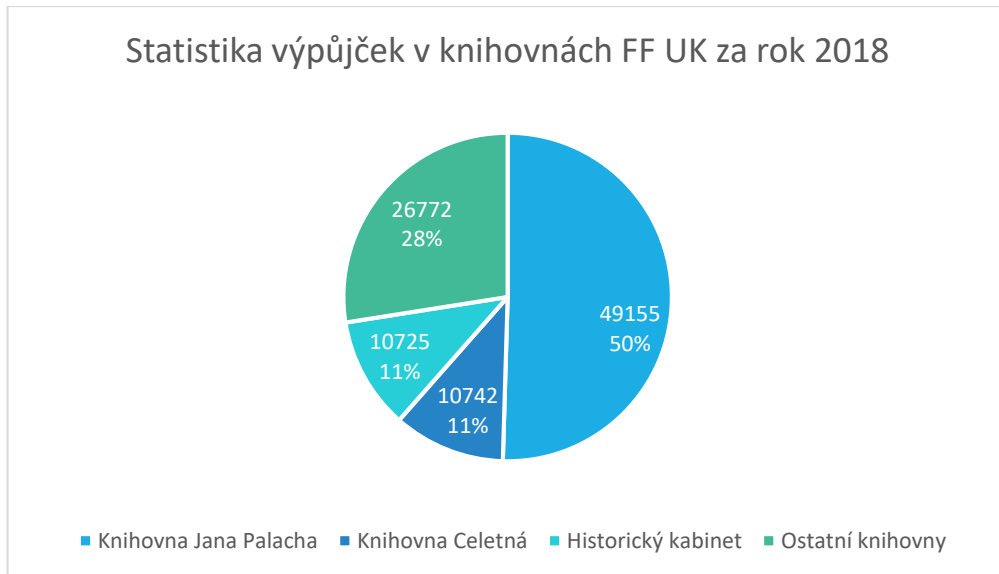
2.5 Výpůjčky v knihovně

Jak bylo zmíněno v úvodu podkapitoly 2.1, Historický kabinet je jednou z největších oborových knihoven na FF UK. Každým rokem se umísťuje mezi největšími, co se týče počtu uživatelských výpůjček. V minulém roce uskutečnilo 11 588 čtenářů v knihovnách FF UK dohromady 97 394 výpůjček. V rámci fakultní knihovní sítě se v minulém roce Historický kabinet umístil na třetím místě s celkovým počtem 10 725 výpůjček. Výpůjčky v knihovně HK tvoří v přepočtu 11 % všech výpůjček v oborových knihovnách fakulty. Druhé místo obsadila s velice drobným rozdílem 17 výpůjček knihovna Celetná, kde si čtenáři vypůjčili dohromady 10 742 titulů, také 11 % z celku. První místo obsadila knihovna Jana Palacha (dále KJP), která je největší knihovnou knihovní sítě FF UK. Z jejího fondu si čtenáři vypůjčili 49 155 výpůjček. Tento celkový počet výpůjček tvoří 50 % všech výpůjček provedených v roce 2018. Pro zajištění objektivnosti nejsou do těchto součtů výpůjček zahrnuté prolongace zapůjčených titulů. (Knihovna Jana Palacha – FF UK, 2019) Graf 1 znázorňuje statistiku výpůjček provedených v knihovnách FF UK za rok 2018.

¹² Nejstarší starý tisk, který se ve fondu knihovny Historického kabinetu nachází, nese název *Commentarius brevis, et iucundus itineris atque peregrinationis, pietatis & religionis causa susceptae* a pochází z roku 1577. (Bežová, 2016, s. 51)

¹³ Digitální repozitář je dostupný na adrese <https://dspace.cuni.cz>.

Statistika výpůjček v knihovnách FF UK za rok 2018

Graf 1 – Statistika výpůjček v knihovnách FF UK za rok 2018

3. Informační potřeba

Informační potřeba (*information need*) je ve své podstatě deficit informací. V obecném chápání tohoto pojmu se jedná o zjištění, při kterém člověk rozpoznává, že jeho znalosti jsou nedostačující k tomu, aby dosáhl určitého cíle, vyřešil konkrétní problém nebo splnil daný úkol (Příbramská, 2008, s. 3). Tato potřeba získání informací je tedy potřebou sekundární, jelikož vyplývá z touhy uspokojit elementární potřebu, čímž je dosáhnout vytyčeného cíle, vyřešit problém nebo splnit úkol (Chowdhury, 2011, s. 26; Wilson, 2000, s. 51). V případě, že si je člověk vědomý tohoto stavu nedostačujících znalostí, je žádoucí začít aktivně jednat a snažit se mezeru ve znalostech co nejdříve a co nejrychleji zaplnit kvalitními informacemi, potažmo znalostmi (Laloo, 2002, s. 15).

Neplatí však vždy, že si člověk svoji informační potřebu uvědomuje. Příbramská (2008, s. 4) uvádí možné rozlišení informačních potřeb na čtyři typy, jimiž jsou nerozpoznaná informační potřeba, nevyjádřená informační potřeba, touha a požadavek. V případě, že si člověk není vědom své informační potřeby a uvědomění si této potřeby nastává u něj až ve chvíli, kdy je vystaven příslušné informaci, jedná se o nerozpoznanou informační potřebu. Naopak ve stavu nevyjádřené informační potřeby si ve většině případů je člověk své informační potřeby vědom, avšak nečiní žádné kroky pro její uspokojení, ať už mu v tom něco brání, anebo sám nemá dostatečný zájem o její uspokojení. Pokud člověk touží po něčem novém, rád by se něco nového dozvěděl, jedná se o informační potřebu typu touhy. Posledním typem informační potřeby je požadavek, ke kterému dochází, jestliže člověk požaduje konkrétní informaci, o které věří, že ji chce a potřebuje.

Informační potřeby se proměňují v souvislosti s osobním a sociálním kontextem, což zapříčiňuje, že nejsou konzistentní a v průběhu času se na základě těchto faktorů proměňují. Liší se v závislosti na konkrétním člověku a jeho práci či oboru, jehož se týkají informační potřeby. Lidé pohybující se v akademickém prostředí mají odlišné informační potřeby než lidé pracující například v průmyslu. Také studenti mají rozdílné informační potřeby než profesori a jejich informační potřeby se liší v průběhu jejich studia. Jiné informační potřeby má student prvního ročníku, který se začíná teprve orientovat, a student posledního ročníku, který se zaměřuje na psaní diplomové práce a následně na státní závěrečnou zkoušku. (Chowdhury, 2011, s. 28)

Je patrné, že uspokojování informačních potřeb jednotlivých lidí není vždy jednoduché, nebo dokonce uskutečnitelné. Situace, kdy jedinec neumí vyjádřit svou informační potřebu a adekvátně na ni reagovat prostřednictvím informačního požadavku, je zásadní překážkou v uspokojování jeho informačních potřeb. K plnému zajištění informační potřeby je zapotřebí

schopnost jedince rozpoznat, že jím nalezené informace mají potřebný informační obsah, jenž je nezbytný pro uspokojení jeho informační potřeby (Sychrovská, 2005, s. 44). Mimo to může uspokojení jedné informační potřeby vést ke vzniku dalších informačních potřeb; k tomu může dojít v situaci, kdy pro pochopení jedné informace potřebuje člověk získat další informaci (Chowdhury, 2011, s. 28-29).

3.1 Informační gramotnost

Schopnost rozpoznat svoji informační potřebu je jednou z klíčových způsobilostí informačně gramotného člověka. Informační gramotnost (*information literacy*) zahrnuje hned několik aspektů dovedností. Patří mezi ně znalost vlastních informačních potřeb a schopnosti identifikovat, najít, vyhodnotit a uspořádat informace. Tyto informace nezbytné pro vyřešení určitého problému, tématu či úkolu umí posléze informačně gramotný člověk efektivním způsobem využít a náležitě aplikovat a předat dál. Stejně tak je v neposlední řadě schopný takové informace i sám produkovat. (Bawden, 2017, s. 373)

Z těchto dovedností vyplývají obecné znalosti a postoje, kterými by měl informačně gramotný jedinec disponovat. Ten používá více informačních systémů a kriticky se staví k informacím, u kterých je schopný rozeznat jejich hodnotu a dokáže rozpoznat nepravdivé nebo zavádějící informace. (Bawden, 2017, s. 375-376)

Obecně lze proto říct, že informačně gramotný člověk je schopný uvědomit si svoji informační potřebu a definovat ji. Dokáže následně získat potřebné informace, přičemž vedle kritického hodnocení informací také kriticky hodnotí využití informační zdroje (Bawden, 2017, s. 375). Poté je schopný tyto informace použít, a nakonec je zpracovat ve znalosti (Papík, 2011, s. 19). Znalosti jsou informace s přidanou hodnotou; vznikají a nabývají významu na základě zasazení informací do kontextu (Ressler, 2006, s. 158).

3.2 Informatizace společnosti

S postupným vývojem informačních a komunikačních technologií a jejich zvyšující se integrací do společnosti a života lidí postupuje proces zvaný informatizace společnosti. (Cejpek, 2005, s. 105). Toto globální šíření informačních a komunikačních technologií (dále ICT) zapříčiňuje exponenciální nárůst potenciálních informací nebo s tím související schopnost lidí toto obrovské množství informací vstřebávat (Cejpek, 2005, s. 105-106; Ressler, 2006, s. 55).

V současné době jsou značným způsobem užívané informace, které jsou za pomoci využívání moderních informačních technologií zpracovávány, uchovávány a přenášeny

v digitální formě. Informace v digitalizované podobě jsou univerzálně použitelné a je možné je snadno duplikovat (Sychrovská, 2005, s. 33). Informatizace společnosti tímto vede k univerzální dostupnosti informací (Sedláčková, 2015, s. 99).

Přes všechny své nezměrné výhody přináší informatizace společnosti některé negativní prvky, například se jejím nevyhnutelným následkem stává přemíra dostupných informací. Tento objem informací vyskytujících se v různých podobách se neustále zvyšuje (Bawden, 2017, s. 318). Pro člověka může být v takovém obrovském množství informací těžké se orientovat a často se může v zahlcení těchto informací cítit ztracený a dezorientovaný (Sychrovská, 2005, s. 34). Taktéž kvalita dostupných informací je rozdílná a hrozí, že informace mohou být zastaralé nebo zavádějící. K tomu dochází v konsekvenci se stárnutím informací v průběhu času nebo při objevování nových informací (Sedláčková, 2015, s. 34).

4. Informační chování

Do činností informačního chování (*information behaviour*) se zapojuje kterýkoliv člověk činící takové kroky, které jej vedou k získání relevantních informací za účelem uspokojení svých informačních potřeb. Tento proces získávání nových informací je nepřetržitý, jelikož člověk neustále nějaké vyhledává. (Ford, 2015, s. 29)

Jako jeden z podoborů knihovnictví a informační vědy se informační chování zabývá vztahem mezi člověkem a informacemi. Zkoumá interakci člověka s těmito informacemi a jeho chování ve spojitosti s informačními zdroji a kanály informací (Bates, 2010, s. 2381). Tento souhrn chování zahrnuje různorodé činnosti člověka pohybujícího se v informačním prostředí takovým způsobem, aby byl schopný uspokojit své informační potřeby, ať už se jedná o aktivity jako vyhledávání informací, jejich zpracovávání a vyhodnocování či jejich následné používání (Ford, 2015, s. 7).

Pojem informační chování je jednak zastřešujícím termínem pro výše uvedené různorodé činnosti spojené s informacemi a jednak je tímto pojmem vyznačováno jak záměrné, tak nezáměrné vyhledávání nebo využívání informací (Příbramská, 2008, s. 6). Záměrné vyhledávání informací je vědomé, jedná se o komunikaci s okolím se záměrem získat určité informace. Nezáměrné vyhledávání informací probíhá pasivně bez konkrétního záměru získat určité informace. Pasivní recepce informací se děje například při sledování televize nebo poslouchání rádia (Wilson, 2000, s. 49). Informační chování případně zahrnuje úmyslné ignorování, zatajování, vyhýbání se a v krajním případě až ničení určitých informací, které nekorespondují s jeho osobním přesvědčením (Ford, 2015, s. 17; Příbramská, 2008, s. 6).

4.1 Informační zdroje

Existují různé možnosti, jak dělit informační zdroje, tedy nosiče informací. Z hlediska druhu nosiče je lze dělit na tištěné, elektronické, anebo mikrografické¹⁴. Další možné dělení zdrojů je možné podle původu obsahu na primární, sekundární a případně terciální. Primární zdroje jsou původní díla obsahující vlastní informace a data, jmenovitě knihy a periodika. Sekundární informační zdroje jsou zdroje odkazující na primární zdroje. Patří sem zdroje jako bibliografie, rejstříky, indexy nebo také knihovní katalogy. Někdy také bývají rozlišovány terciální zdroje, mezi něž se řadí kupříkladu bibliografie bibliografií či databáze databází. (Krčál, 2018, s. 34-35)

¹⁴ Mikrografický dokument jako například mikrofilm či mikrofiš je zmenšeninou původního dokumentu a slouží k archivním účelům. Ke čtení tohoto druhu dokumentu je zapotřebí technické zařízení. (Ressler, 2006, s. 82)

V historických vědách se rozlišují stejné tři druhy zdrojů v trochu rozdílném smyslu. Primární zdroje jsou nejdůležitější a nejvýznamnější a jedná se o zdroje "z první ruky"; jsou to původní zdroje informací neboli prameny. Sekundární zdroje jsou záznamy, které vznikly s odstupem času. Sekundární zdroje mají tu výhodu, že díky odstupu času mohou být zasazeny do širšího kontextu (Cullen, 2013, s. 23-25). Pro potřeby této práce a zejména výzkumné části se však autorka zaměřuje na informační zdroje obecně.

4.1.1 Elektronické informační zdroje

Tento typ informačního zdroje je charakteristický tím, že je uchovávan v elektronické podobě a uživatelům je zpřístupněný přes počítačové sítě, v dnešní době nejčastěji v prostředí internetu. Přístup zprostředkovávají nejenom knihovny nebo vysoké školy, ale také databázová centra. Patří sem typy dokumentů jako elektronické knihy (dále e-knihy), elektronické časopisy (dále e-časopisy), digitální knihovny, specializované databáze a další zdroje, které jsou v prostředí internetu volně dostupné. (Papík, 2011, s. 65)

Podstatnou výhodou elektronických informačních zdrojů, ať už se jedná o volně dostupné nebo licencované (komerční), je jejich nepřetržitá dostupnost nezávisle na místě a času. K e-zdrojům se může připojit několik uživatelů najednou v podstatě kdykoliv a kdekoliv. (Krčál, 2018, s. 35)

Uživatel je však bohužel závislý na online prostředí; navíc v případě licencovaných EIZ je přístup k nim omezený na danou instituci, která e-zdroj předplácí a pokud licenční podmínky neumožňují vzdálený přístup k e-zdroji, ten je vázáný na budovu dané instituce. Přístup k informacím obsaženým v daných zdrojích je často finančně náročný. (Krčál, 2018, s. 35-36)

Další možné rozdělení informačních zdrojů je dělení na formální a neformální. Formální zdroje jsou například knihy a časopisy. Neformální zdroje informací jsou zdroje neověřené, spadá sem například služba Google či Wikipedie. (Málková, 2017, s. 18-19)

4.1.1.2 Vybrané elektronické informační zdroje Univerzity Karlovy

Univerzita Karlova na svém Portálu elektronických zdrojů zpřístupňuje studentům bohatou škálu e-zdrojů. Studentům z Filozofické fakulty jsou zpřístupněny přední databáze e-knih a e-časopisů, například:

- *EBSCO Humanities Source Ultimate* – předplácená fulltextová databáze recenzovaných vědeckých časopisů z oblasti společenských a humanitních věd dostupná na platformě EBSCOhost;
- *ProQuest Ebook Central* – multioborová databáze pokrývající akademické e-knihy;

- *JSTOR* – licencovaná databáze fungující jako digitální knihovna obsahuje plné texty vědeckých časopisů pokrývajících jak společenské a humanitní vědy, tak například techniku;
- *Wiley Online Library* – plnotextová databáze e-knih a e-časopisů, nebo také referenčních příruček mimo jiné z oblasti sociálních a humanitních věd.

Téměř všechny informační zdroje UK¹⁵, ať už tištěné nebo elektronické, je možné vyhledávat pomocí jedné centrální vyhledávací služby UKAŽ, celým názvem *Univerzita Karlova od A do Ž*, jejíž ostrý provoz byl spuštěn v roce 2016. Tento celouniverzitní vyhledávač poslouží především začínajícím studentům, kteří se ještě neorientovali v dostupných databázích a neumí s nimi pracovat, anebo neví o existenci konkrétní databáze, případně článku nebo knihy. (Zdroje pro: Filozofická fakulta, 2019)

4.2 Hodnocení informací

Další podstatnou složkou informačního chování je posuzování míry vhodnosti informací, s jakými přichází člověk do kontaktu v souvislosti s jeho informačními potřebami. Míra vhodnosti se odvíjí od různých atributů, jako jsou jasnost, srozumitelnost, relevance, důvěryhodnost a užitečnost jednotlivých informací. Důležité je především posouzení výše kvality nalezené informace a důvěryhodnost jak dané informace, tak informačního zdroje, ve kterém se informace nachází. Výběr informací je rovněž ovlivňován jejich srozumitelností a aktuálností, přičemž hraje roli také snadná dostupnost a orientace v daných zdrojích informací. Toto kritické hodnocení informačních zdrojů a v nich obsažených informací ovlivňuje míru uspokojení informačních potřeb. (Ford, 2015, s. 20)

4.3 Informační zahlcení

S informačním chováním je spojené informační zahlcení (*information overload*), nazývané také informační přetížení nebo informační přesycení. V dnešní době informatizované společnosti jsme obklopeni obrovským množstvím informací, nicméně ne všechny informace, na které narážíme jsou kvalitní a v konkrétních situacích pro nás užitečné.

Bawden (2017, s. 318) definuje informační zahlcení jako stav, kdy „*máme k dispozici tolik důležitých a potenciálně užitečných informací, že se stávají spíše překážkou než pomocí*“. Tyto informace, kterými bývá člověk v informačním prostředí zahlcený, jsou z drtivé většiny redundantní, anebo irelevantní a bohužel nemají hodnotný informační obsah. Pro člověka může

¹⁵ Omezená možnost vyhledávání některých zdrojů je zapříčiněna licenčními nebo technickými podmínkami.

být tím pádem těžké z takového množství dostupných informací selektovat ty informace, jež by mohly být pro něj podstatné a užitečné (Drábková, 2008, s. 4).

Zahlcení nadměrným objemem informací nastává nejčastěji při vyhledávání informací na internetu, kde je jedinec vystaven gigantickému množství informací a není v jeho schopnostech takové množství informací adekvátním způsobem vyhodnotit a zpracovat (Příbramská, 2008, s. 6). Zahlcení informacemi může mít neblahé účinky na člověka ve smyslu úzkosti a vyšší míry stresu, a tím snížení jeho výkonnosti (Bawden, 2017, s. 318).

5. Výzkum

5.1 Cíle výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je poskytnout vhled do problematiky informačních potřeb a informačního chování studentů oboru historie na FF UK zejména v kontextu jejich oborové knihovny Historického kabinetu, přičemž jsou zohledněny obecné aspekty informačního chování a návštěvy jiných knihoven. To zahrnuje vyhodnocení vztahu těchto studentů k oborové knihovně ve smyslu uspokojení jejich studijních informačních potřeb a náhled do oblasti jejich informačního chování jednak v kontextu oborové knihovny HK a jednak v širším obecném kontextu. Autorka pracovala s předpokladem, že HK je pro studenty historie stěžejní knihovnou.

Vedlejším záměrem tohoto výzkumu bylo také zmapování vztahu těchto studentů k elektronickým informačním zdrojům, ať už licencovaným či volně dostupným. To zahrnuje i otázku preference tištěných nebo elektronických zdrojů u studentů.

5.2 Formulace výzkumných otázek

V rámci této práce se autorka rozhodla zaměřit na problematiku informačních potřeb a informačního chování studentů oboru historie na FF UK při návštěvě jejich oborové knihovny Historického kabinetu. Pro tyto účely byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- 1. Proč a jak hledají studenti oboru historie na FF UK jako uživatelé Historického kabinetu FF UK informace a informační zdroje a na základě jakých kritérií nalezené informace a informační zdroje vyhodnocují a vybírají si jako relevantní pro svoje informační potřeby?*
- 2. Jak často a za jakými účely navštěvují tito studenti knihovnu Historického kabinetu? Co si zde půjčují?*
- 3. Najdou tito studenti ve fondu knihovny to, kvůli čemu knihovnu navštívili? Jsou studenti spokojeni s tím, co je v knihovně dostupné?*
- 4. Využívají tito studenti elektronické informační zdroje? Preferují spíše tištěné nebo elektronické verze zdrojů?*

Závěrečné vyhodnocení těchto otázek může napomoci k lepšímu pochopení informačních potřeb a informačního chování specifické skupiny studentů. Zároveň může posloužit ke zlepšení kooperace oborové knihovny a vyučujících historických oborů v oblasti doplňování knihovního fondu.

5.3 Metoda výzkumu

Pro potřeby této bakalářské práce byla po domluvě s vedoucí práce zvolena forma kvalitativního výzkumu založeného na strukturovaných rozhovorech s otevřenými otázkami se studenty historie na FF UK. Tato metoda je vhodná a efektivní pro zkoumání informačního chování a informačních potřeb studentů, jelikož poskytuje hlubší pohled do této problematiky spočívající v definování výzkumných otázek a hledání a analyzování jakýchkoliv informací, které tyto otázky osvětlují. (Hendl, 2016, s. 46-49)

Ačkoliv jsou sběr a následná analýza dat časově náročné, metoda zaručuje získání odpovědí na otázky položené respondentům. Navíc pokud respondent odpověděl stručně a nejasně nebo by nějaké otázce neporozuměl a pochopil by ji špatně, je při rozhovoru možné otázku zpřesnit a doplnit tak, aby byl respondent na ni schopný relevantně odpovědět. (Hendl, 2016, s. 48)

Před samotným zahájením rozhovorů byly provedeny dva pilotní rozhovory s dobrovolníky z oboru. Na základě jejich zpětné vazby byly otázky upraveny.

5.3.1 Výběr respondentů

Výběr respondentů spočíval v navštívení knihovny v průběhu dne a oslovení náhodných studentů, kteří knihovnu navštívili, s otázkou o provedení rozhovoru. Přitom byli osloveni i studenti na výpůjčním pultu, kteří ten den sloužili. Jelikož autorka osobně zná některé studenty historie, rozhodla se po konzultaci s vedoucí práce také jednoho známého přímo oslovit. Pokud student souhlasil s participací, autorka se s ním domluvila na čase a místě provedení rozhovoru. Jedna studentka se k domluvenému rozhovoru nedostavila. Autorka uznala za dostačující získané množství dat a nikoho dalšího tedy neoslovila.

5.3.2 Průběh výzkumu

Všechny rozhovory probíhaly individuálně. Dva z nich se uskutečnily v Národní technické knihovně a sedm dalších proběhlo po domluvě s vedoucí Historického kabinetu přímo v prostorách knihovny. První rozhovor proběhl v první půlce dubna, dalších osm rozhovorů probíhalo v půlce května. Nejkratší vedený rozhovor trval 11 minut, nejdelší téměř 30 minut.

Každý student, který se průzkumu zúčastnil, byl před zahájením rozhovoru seznámen s cíli tohoto výzkumu a jeho průběhem a autorka respondentům vysvětlila, že výzkum je součástí její bakalářské práce. Dále respondenty seznámila s faktem, že jejich odpovědi budou zcela anonymní a jejich jména nebudou v práci uvedena. Odpovědi participantů budou

v průběhu rozhovoru zaznamenávají na mobilní telefon a po provedení všech rozhovorů budou jejich odpovědi přepsány a v rámci vyhodnocení výzkumu zpracovány a interpretovány pro potřeby této práce. Pokud respondenti s podmínkami a fakty souhlasili, byli vyzváni k podepsání informačního souhlasu. Každý podepsaný informační souhlas byl následně po skončení rozhovoru uložen do archivu autorky.

5.3.3 Technika analýzy odpovědí

Jednotlivé nahrávky rozhovorů se studenty byly přepsány do strukturované podoby, a poté analyzovány formou otevřeného kódování. To spočívalo v hledání společných rysů a definování klíčových slov. Na jejich základě vznikly kategorie, jež v rámci výstupů z výzkumu korespondují s probíranými tématy. Témata slouží k přehledné prezentaci dat získaných z rozhovorů. Pro případnou ilustraci daných témat jsou v rámci výstupů citovány některé výstižné pasáže z rozhovorů, které byly v případě potřeby stylisticky upraveny.

5.4 Struktura rozhovorů

Otázky v rozhovorech jsou rozděleny do tří oddílů, a to na základě čtyř výzkumných otázek formulovaných v kapitole 5.2.

První část otázek se zaměřuje na obecné údaje o studiu jednotlivých respondentů. Účelem této části bylo seznámení s respondentem, a tudíž navození příjemné atmosféry a respondentovo uvolnění se při zodpovídání otázek souvisejících s jeho studiem.

1. *Jaký stupeň studia studuješ?*
2. *V jakém jsi ročníku?*
3. *Jaká oblast dějin Tě zajímá?*

Druhá skupina obecně pojatých otázek se vztahuje k vybraným obecným aspektům informačního chování oslovených studentů. Do této části jsou zařazeny také otázky zaměřující se na problematiku e-zdrojů a jejich využívání tak, jak je uvedeno v úvodních podkapitolách.

4. *Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?*
5. *Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google, Wikipedie.*
6. *Kde vyhledáváš tištěné a elektronické zdroje?*
7. *Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například v případě knihy se podíváš na obsah, přečteš si úvod a závěr, ...?*

8. *Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často? Pokud ne, z jakého důvodu je nevyužíváš?*
9. *Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?*
10. *Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?*
11. *Cítíš se někdy „informačně přehlcený/á“? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?*

Závěrečná třetí část otázek se vztahuje ke konkrétním otázkám zaměřujícím se na informační chování a informační potřeby studentů jako uživatelů knihovny Historického kabinetu a uspokojení jejich studijních informačních potřeb.

12. *Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ?*
13. *Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?*
14. *Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ?*
15. *Jaké typy literatury (knihy, učebnice, časopisy, atd.) si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?*
16. *Jsi spokojený/á s literaturou dostupnou v knihovně?*
17. *Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějaká služba?*

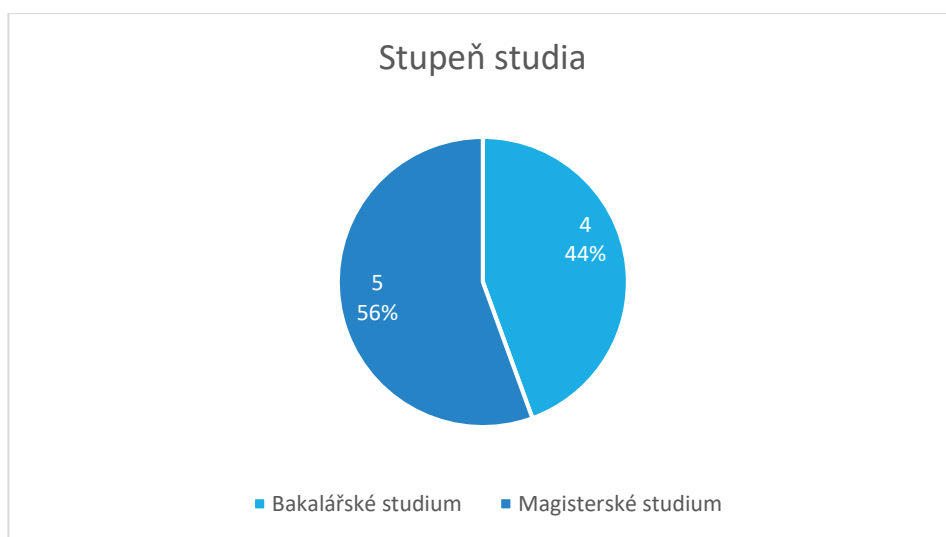
6. Vyhodnocení výzkumu

Při analýze jednotlivých přepisů rozhovorů vznikly čtyři kategorie, v jejichž rámci jsou v následujících podkapitolách prezentována získaná data.

6.1 Výzkumný vzorek

Pro charakterizování výzkumného vzorku posloužily první tři otázky rozhovoru, a to stupeň studia, ročník studia a oblast dějin, jež respondentů zajímá. Charakteristika jednotlivých vzorků je znázorněna v Tabulce 1.

Výzkumu se zúčastnilo celkem devět respondentů, z toho šest pohlaví mužského a tři ženského. Ze zúčastněných respondentů jich sedm také působí jako pomocná vědecká síla ve studovně HK, kde obsluhují výpůjční pult. Čtyři z devíti respondentů jsou studenti bakalářského programu oboru historie a dalších pět studentů studuje již na magisterském programu (Graf 2).

Graf 2 – Stupeň studia respondentů výzkumu

Výzkumný vzorek se skládá z posluchačů od druhého ročníku bakalářského studia až po čtvrtý ročník magisterského studia, přičemž jeden student čtvrtého ročníku navazujícího magistra má letošní pátý rok přerušeny.

Studenti jsou pro potřeby této práce z důvodu ochrany osobních údajů označeni pracovními jmény. Přehled jednotlivých oblastí zájmů je představen v Tabulce 1. Toto velmi bohaté portfolio zájmů lze vymezit od středověku až po moderní dějiny.

Jméno	Stupeň studia	Ročník	Oblast zájmu
Marek	magisterský	4. (přeruš.)	moderní dějiny, především 19. století se zaměřením na vývoj samosprávy
Libor	bakalářský	3.	skoro všechny kromě dějin vojenství a dějin feminizmu a gender studies
Sandra	bakalářský	3.	středověk; dějiny zvířat a vztahů lidí a zvířat
Petr	bakalářský	4.	moderní české dějiny; dějiny jihoslovanského prostoru (zvláště moderní dějiny bývalé Jugoslávie)
Hugo	magisterský	2.	český středověk zhruba od 13. do 1. pol. 15. století
Jakub	magisterský	3.	střední Evropa ve 20. století
Radek	magisterský	3.	první republika
Veronika	magisterský	2.	20. století, především od roku 1939 do roku 1992
Hana	bakalářský	2.	raný novověk; přelom 19. a 20. století

Tabulka 1 – Přehled informací o respondentech výzkumu

6.2 Informační potřeba

V rámci této kategorie je zkoumána motivace studentů ke hledání a zjišťování informací zahrnující novinky či zprávy z oboru.

6.2.1 Důvody ke hledání a zjišťování informací

Jak lze u studentů předpokládat, klíčovou roli ovlivňující jejich motivaci ke hledání a zjišťování informací hraje především jejich studium. S tím souvisí příprava na testy či ústní zkoušky a v závěru studia vypracování kvalifikační práce. Je zajímavé, že 45 % respondentů se shoduje v tom, že studium historie se prolíná s jejich vlastními zájmy. Jak výstižně poznamenal Jakub, obor historie „*se nedá dělat úplně bez toho, aniž by to člověka nebavilo*“.

Stejně tak Sandřinou nebo Radkovou hlavní motivací je dokončení studia, ale mimo to rádi zjišťují nové informace. Také Anetu a Petra, které nejvíce motivují studijní nároky, motivují rovněž vlastní zájmy. Petr je přesvědčený, že „*člověk [si] musí rozšiřovat sám od sebe obzory*“. Kromě vyhledávání informací především ke zkouškám si Aneta rovněž zjišťuje historické paralely k nynějším událostem.

Pro Libora a Huga je však primárním důvodem k vyhledávání a zjišťování informací jejich potřeba, a to v jakékoliv situaci, kdy je něco zajímavá, chtějí se něco nového dozvědět nebo si něco ověřit. Vyhledávané informace se tedy nutně nevztahují pouze ke studiu.

6.2.2 Sledování novinek a zpráv z oboru

Na jedné straně studenti v rozhovorech sdělili, že pravidelně cíleně nesledují webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru. Na straně druhé někteří zmínili, že v kontaktu s informacemi z oboru jsou například na sociální síti Facebook, kde komunikují s kolegy a někteří případně vedle profilu Historického kabinetu sledují také profily historických ústavů (ÚČD, ÚSD, ÚHSD) a dalších knihoven nebo institucí, mezi nimiž studenti zmínili například facebookový profil Akademie věd České republiky (dále AV ČR) a jejího Historického ústavu. Na jednotlivých profilech sledují novinky, informace o událostech nebo chystaných konferencích, eventuelně ediční plány knihkupectví o nové knižní produkci. Jelikož se Petr angažuje ve spolkové činnosti fakulty, nechává si skrze tyto spolky zasílat newsletter. Případně sleduje internetové zdroje badatelských institucí (například archivů).

Čtyři studenti si také občas přečtou některý z tištěných oborově specializovaných časopisů jako Český časopis historický, Dějiny a současnost, nebo také Slovanský přehled, ve kterých sledují odborná témata, různé přehledy vydaných knížek a knižní recenze. Poměrně aktivní je v tomto směru Hugo, jenž se zaměřuje na středověk, a tudíž čte různé časopisy na toto téma, které vydávají jednak Centrum mediévistických studií a jednak Historický ústav AV ČR. Vzhledem k tomu, že se chce také zlepšovat v německém jazyce, navštěvuje německý portál *Welt.de*¹⁶ a jeho rubriku věnující se středověkým dějinám. Dle jeho slov mu tento portál vyhovuje, protože je text psaný jednoduše a dá se snadno pochopit. Občas také navštěvuje webovou stránku *Reddit*, kde se v rámci sekce *Ask Historians*¹⁷ sdružuje skupina historiků dávající odpovědi na nejrůznější otázky od uživatelů.

6.3 Uspokojení studijních informačních potřeb v HK

Jak je psáno v úvodu druhé kapitoly této práce, Historický kabinet je oborová knihovna sloužící studentům a pracovníkům historických ústavů FF UK k plnění jejich informačních potřeb a informačních požadavků. Tato sekce proto zkoumá, v jaké míře dokáže HK uspokojit požadavky respondentů.

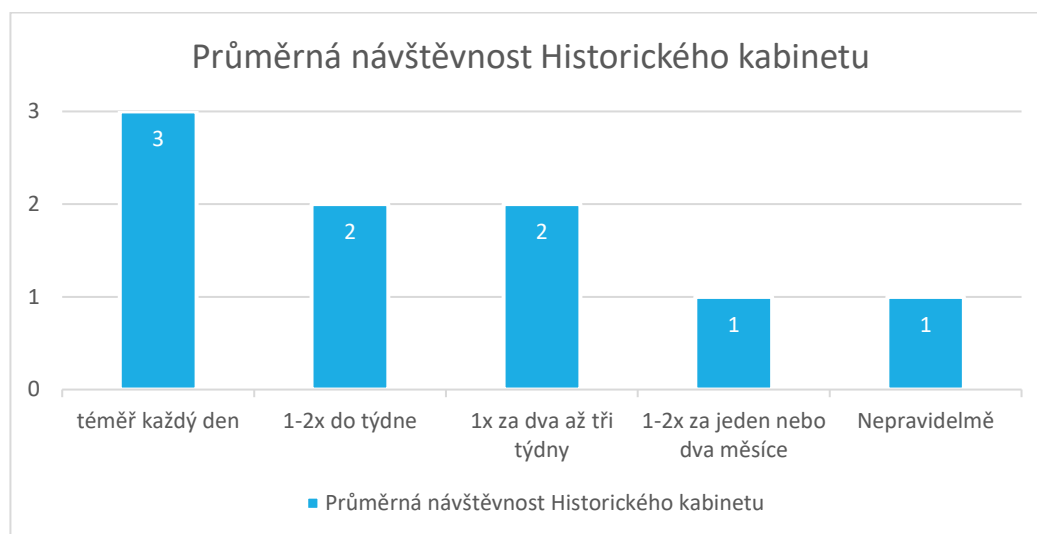
¹⁶ Portál je dostupný na adrese <https://www.welt.de>.

¹⁷ Sekce je dostupná na adrese <https://www.reddit.com/r/AskHistorians/>.

6.3.1 Frekvence návštěv knihovny

Frekvence návštěv oborové knihovny se mírně liší v průběhu semestru a ve zkouškovém období, kdy četnost návštěv bývá nižší. Studenti si spíše v této době vypůjčí knihy absenčně a studují doma. Veronika jako jediná uvedla, že ve zkouškovém období chodí do knihovny častěji, a to jednou do týdne. Přes semestr zajde do knihovny tak jednou za dva týdny. Radek rovněž ve své odpovědi rozlišil návštěvnost knihovny ve zkouškovém období. Přes semestr navštíví knihovnu tak jednou za tři týdny, mimo to je v knihovně každý pátek na výpůjčním pultu a podle potřeby navštíví knihovnu i v jiný den. Na výpůjčním pultu je také Hana, která si tyto věci vyřizuje ve své pracovní době. Předtím knihovnu nenavštěvovala nijak pravidelně, v období zkouškového přišla do knihovny jednou až dvakrát do týdne.

Polovina respondentů navštěvuje Historický kabinet několikrát do týdne, což potvrzují Jakub, Hugo, Libor, Petr a Sandra. Ta pracuje dvakrát do týdne na výpůjčním pultu a navíc jde do knihovny kdykoliv, kdy má volno. Oproti tomu Marek v dnešní době preferuje pro své potřeby spíše Národní knihovnu České republiky (dále NK ČR) a do HK zamíří zhruba jednou za jeden nebo dva měsíce. Průměrná návštěvnost oborové knihovny je nastíněna na Grafu 3.

Graf 3 – Průměrná návštěvnost Historického kabinetu

6.3.2 Důvody návštěv knihovny

Primárním důvodem návštěvy knihovny je nepochybně půjčování titulů a u sedmi studentů z devíti (Libor, Sandra, Petr, Hugo, Jakub, Radek a Hana) taky výpomoc ve studovně knihovny na výpůjčním pultu. Někteří dotazovaní studenti využívají studovnu knihovny, která jim poskytuje zázemí pro čtení, učení a případně psaní kvalifikační práce. Taktéž se mohou na počítačích podívat na internet. Marek, který má studium momentálně přerušené, chodí do HK

i proto, že chce pozdravit své známé a chce se podívat, co je nového na fakultě a co se právě děje. Také Libor uvedl jako důvody svých návštěv potřebu pracovat nebo něco vyřizovat s kolegy.

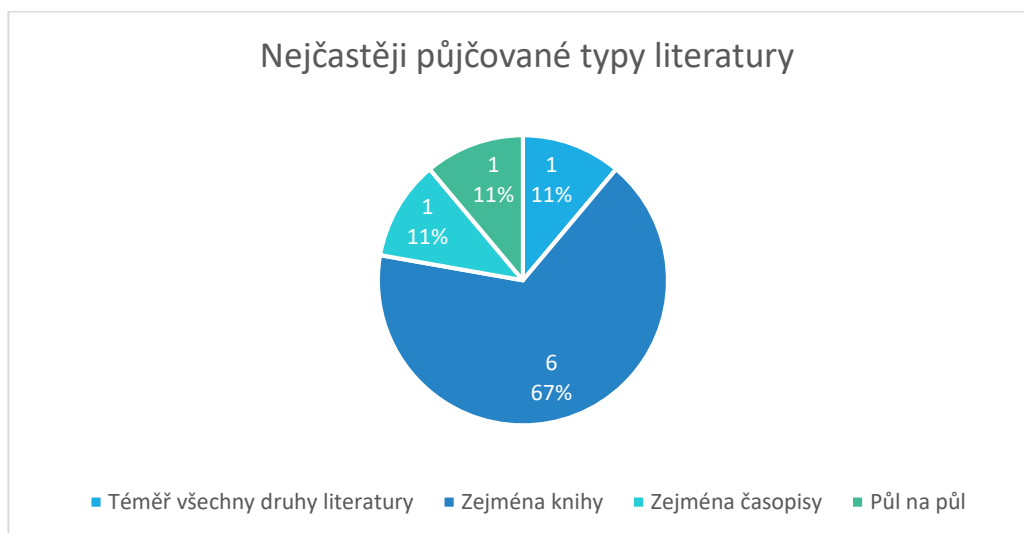
Třetina dotazovaných studentů studovnu Historického kabinetu nevyužívá. Veronika upřednostňuje ke studiu prostory KJP. Hana a Hugo, který nerad studuje v knihovnách a jejich studovnách, si tituly vypůjčí a čtou si je nebo se učí doma.

6.3.3 Půjčované dokumenty

Ve většině případů si zúčastnění studenti nejčastěji půjčují knihy. Jen jeden student z devíti si nejvíce půjčuje časopisy, a to Libor, jenž tak činí kvůli obsaženým studiím. Případně si dotazovaní z fondu knihovny půjčují podle potřeby sborníky nebo jiné druhy literatury, zejména pokud je na ně přivede odkaz v jiné literatuře.

Co se týče studentských kvalifikačních prací, výzkumný vzorek si půjčuje a využívá spíše práce novější zpřístupňované od roku 2006 v elektronické podobě v univerzitním digitálním repozitáři. Ze starších prací dostupných jako exempláře ve fondu knihovny si respondenti příliš nepůjčují.

Veronika si časopisy ani diplomové práce v podstatě v knihovně nepůjčuje, jelikož jí využívaná většina časopisů má digitalizovaná čísla na internetu a jako ostatní dotazovaní využívá diplomové práce umístěné v digitálním repozitáři. Graf 4 níže zobrazuje statistiku půjčovaných dokumentů.

Graf 4 – Nejčastěji půjčované typy literatury

6.3.4 Uspokojení informačních potřeb

Jednoznačnou odpovědí všech respondentů, zda jsou spokojení s literaturou dostupnou ve fondu knihovny, bylo jasné ano. „*Nemohu si stěžovat*“, jež zaznělo od Libora, dokládá uspokojení potřeb respondentů, kvůli kterým navštěvují oborovou knihovnu. Všichni studenti, ať už na bakalářském nebo magisterském programu, jsou spokojení s tím, jaké publikace HK ve svém bohatém knihovním fondu studentům zpřístupňuje, a najdou v něm v podstatě vše, kvůli čemu se do knihovny dostavili. Jak v rozhovoru poznamenává Radek, tak „*Historický kabinet toho má ohromné množství, ačkoliv část toho je ta starší literatura ještě z 19. století německy psaná, tak i ta moderní literatura je velmi bohatě zastoupená*“. Také dokládá, že studenti jsou rovněž překvapení, co všechno se ve fondu knihovny nachází: „*něco by mě ani nenapadlo a někdy jsem šel prostě na jistotu rovnou do Národní knihovny*“. Jakub zmínil, že ve fondu HK nalezne literaturu nejenom ke studiu, ale i k osobním zájmům.

Nicméně fakt, že jsou tito studenti s poskytovanými zdroji v HK spokojeni, neznamena, že k nim nemají žádné připomínky. Například Hugo by uvítal částečně rozšířit portfolio zahraniční literatury, jelikož dle jeho slov „*jsou tady trošku mezery*“. Dále ostatní studenti ve svých odpovědích poukazovali na nedostatek některých exemplářů zejména z povinné studijní literatury, která bývá neustále rozpůjčovaná. Zmínili návrh nakoupit více výtisků k titulům, které jim jsou od pedagogů na přednáškách doporučovány. Zároveň ovšem chápou, že sklad knihovny není „*nafukovací*“, jeho prostory jsou omezené, a proto není možné mít všechnu doporučovanou literaturu v dostatečném množství exemplářů. Hana, která je na výpůjčním pultu, a tudíž má určitý přehled o svazcích nacházejících se ve skladu, dodává, že u některých titulů je exemplářů naopak nadbytek. Studenti problém nedostatku exemplářů řeší různorodými způsoby, mezi které patří okopírování prezenčního exempláře, anebo návštěva jiné knihovny. Hana spolu s kamarádkami vyřešily tuto situaci vlastním zakoupením titulu.

Co se týče multifunkčního zařízení, tiskárny se na půdě fakulty nacházejí buď na jednotlivých patrech, nebo v KJP. Čtenářům ve studovně HK tedy nejsou přímo k dispozici. Pouze Marek vyjádřil, že toto multifunkční zařízení přímo ve studovně postrádá. Naopak ostatní studenti se shodli na tom, že by umístění tiskárny přímo ve studovně nebylo vhodné, protože by dělalo zbytečný hluk a ani by se tam nevešlo. Navíc je zařízení umístěné na stejném patře na chodbě, což jim dostačuje.

Radek zmínil možnost zpopularizovat fond a informovat studenty o zajímavých titulech, které se ve fondu knihovny nacházejí a o kterých by člověk neřekl, že se zde mohou nacházet.

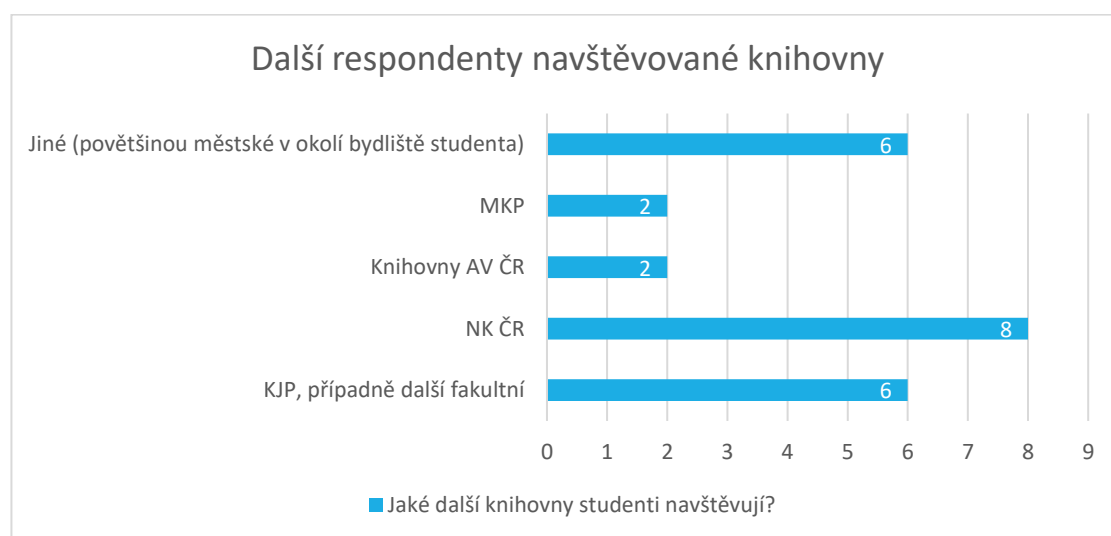
Studenti Libor, Sandra, Petr, Hana a Veronika se nezávisle na sobě shodují v tom, že nepostrádají v knihovně vůbec nic. Hana si vychvaluje dobrou funkčnost procesu v knihovně,

kdy lidé přichází do knihovny s návrhy publikací, které by se mohly do fondu dokoupit. S nimi se shoduje i Jakub, který zmínil KJP, kde si uživatel může procházet fond a z něj si přímo vybírat, ale chápe, že to v knihovně HK nejde, poněvadž prostory studovny HK, kam mohou uživatelé, jsou malé.

6.3.5 Návštěva jiných knihoven

Vedle HK navštěvují dotazovaní studenti i další fakultní knihovny, které se nachází přímo v hlavní budově FF UK, ale i mimo ni. Příčiny návštěvy dalších knihoven jsou různorodé, ať už se jedná o nedostupnost titulů v HK, potřeba specifických titulů k výzkumu, jiné zájmy, případně více vyhovující prostory studoven. Vedle HK poměrně často navštěvují studenti taktéž NK ČR, která se nachází poblíž fakulty a je tím pádem časově dobře dostupná. Studenti obecně vnímají tyto dvě knihovny jako stěžejní pro uspokojování svých studijních a informačních potřeb. Eventuelně někteří navštěvují Městskou knihovnu v Praze (dále MKP) nacházející se také v blízkosti hlavní budovy.

Jak bylo naznačeno výše, výběr návštěvy knihovny ovlivňuje také dané zaměření studenta a jeho výzkum (v rámci práce). Mezi další respondenty uvedené navštěvované knihovny patří Slovanská knihovna či knihovna Sociologického ústavu AV ČR. Radek v rámci svého výzkumu navštěvuje archivní knihovny, Petr občas zavítá do knihovny Národního muzea. Protože někteří studenti nepocházejí z Prahy, kam týdně či měsíčně dojíždějí, přichází v úvahu návštěva jejich místní obecní či městské knihovny. Výčet dalších knihoven, které studenti navštěvují, je uveden na Grafu 5.

Graf 5 – Další respondenty navštěvované knihovny

6.4 Informační chování

Poslední kategorie představuje vhléd do problematiky informačního chování dotazovaných studentů při hledání informací a využívání informačních zdrojů s ohledem na informační zahlcení. Mimo to zkoumá oblíbenost EIZ u respondentů.

6.4.1 Informační zdroje a jejich zprostředkovatelé

K vyhledávání tištěných titulů (viz podkapitola 6.3.3) a zjišťování jejich dostupnosti studenti převážně využívají univerzitní katalog CKIS. Jelikož se studenti nejvíce pohybují v prostorách Filozofické fakulty, jsou pro ně její dílčí knihovny nejpřístupnější a v tomto katalogu mohou vidět jakoukoliv fakultní či univerzitní knihovnu, jež požadovaný titul vlastní. Pokud zde požadovaný titul nenajdou, anebo je vypůjčený, obrací se do katalogů jiných knihoven. Dalším stěžejním elektronickým katalogem je pro respondenty Souborný katalog Národní knihovny (dále SK ČR), jenž sdružuje různé knihovny po celé České republice. Z odpovědí však vyplývá, že studenti při vyhledávání sledují pouze pražské knihovny, které jsou v blízkosti fakulty nebo knihovny v blízkosti jejich domova.

Výběr knihoven, a tudíž katalogů, závisí také na specializaci studenta. Kupříkladu Libor využívá fond Historického ústavu AV ČR a prohledává jej pomocí online bibliografické databáze ústavu Bibliografie dějin Českých zemí. Také Hugo navštěvuje tuto databázi, anebo vyhledává zdroje přímo z knížek či článků. Pokud Jakub chce konkrétní titul, zkouší jej vyhledat v SK ČR, a to minimálně z toho důvodu, že je mu poskytnuta informace o umístění titulu v konkrétní knihovně. Poněvadž je registrovaný ve vícero knihovnách, má tak větší šanci na to, že titul pro své potřeby získá.

Studenti získávají informace o publikacích rovněž v odkazech literatury. Těm pracujícím na výpůjčním pultu prochází rukama řada publikací a pokud je něco zaujme, tak si to vypůjčí. Pouze Petr využil v krajním případě službu MVS, když nemohl sehnat požadovaný titul.

Co se týče nadmíry výsledků při vyhledávání v jednotlivých katalozích, Sandra v katalozích třídí a vybírá si záznamy podle názvu, jestli ji zaujme a naznačí, že by mohl být relevantní pro její potřebu. Petr v katalogu selektuje výsledky podle autora a případně specifikuje dotaz. Hugo je redukuje podle známých autorů a také mu dost pomáhá obsah, který bývá u záznamů naskenovaný, na jehož základě si vybírá tituly; případně jak je titul nový. Veronika v případě vyhledávání v katalozích jde většinou po konkrétních titulech, a pokud ne, výsledky konkrétně v katalogu CKIS omezuje výběrem konkrétní knihovny a snaží se zadávat přesná klíčová slova, aby jí katalog nevyhodil „*tisíc výsledků, ale maximálně nějakých pár*“

stránek“. Jakub využívá za účelem zúžení výsledků rozšířené vyhledávání za využití vícero klíčových slov a jejich kombinací. Málokdy zpřesňuje a redukuje výsledky za pomoci časového rozmezí. Radek si při vyhledávání v katalozích třídí a vybírá podle dostupnosti, v jaké knihovně si může titul zapůjčit domů. Hana nadmíru výsledků při vyhledávání v katalozích redukuje zadáváním vícero hesel či kritérií, stejně jako Jakub. V zásadě si vybírá hodnotnější titul, avšak současně přiznala, že sleduje délku daného titulu, když potřebuje něco rychle přečíst.

6.4.1.1 Neformální internetové zdroje

Pro počítačnické vyhledávání informací byla studenty zmíněna vyhledávací služba Google. Jak říká Petr, „*prvotní informace musí člověk samozřejmě najít na internetu*“. Pro Hanu je Google samozřejmostí, jelikož člověk do něj „*zadá, co potřebuje a vyjede v podstatě co nejrozmanitější skladba knih*“.

Vyhledávání informací pomocí této služby je snadné, především z toho důvodu, že spočívá v jednom vyhledávacím okně, do kterého student napíše to, co potřebuje a Google zobrazí na zadaný dotaz několik výsledků. Člověk si pak může vybrat to, co mu přijde nejrelevantnější a nejvíce odborné. Potom se však snaží internetovým zdrojům vyhýbat a jít k odborné literatuře.

Co se týče internetové encyklopedie Wikipedie, Hugo jmenuje následující nejčastější důvody využívání této encyklopedie. Kvůli nedostatku času ji využívá relativně často, protože je snadno dostupná a rychle tam najde a zopakuje si to, co potřebuje, přičemž informace v ní obsažené jsou strukturované, a tím pádem přehledné.

Studenti Libor, Petr, Hugo, Jakub a Radek zmínili, že si neprohlíží pouze českou verzi encyklopedie, ale ideálně (pokud je dané téma v cizím jazyce) si prohlíží i jiné jazykové verze, obzvláště anglickou a německou, nebo v případě Jakuba polskou. Těmto jiným verzím respondenti vysloveně důvěřují více a považují je za informačně kvalitnější. Navíc jsou podle nich jiné jazykové verze obsáhlejší a informačně bohatší. Lze tedy usuzovat na jazykovou gramotnost studentů.

Petr ale přece jen pokládá za důležité si informace uvedené na Wikipedii porovnávat s dalšími zdroji. Podle Huga a jeho zkušeností, především u české Wikipedie, je důležité, aby člověk znal základy daného tématu, kterému se článek na Wikipedii věnuje, „*aby viděl ty nejhorší chyby, co tam jsou*“. Jakub využívá Wikipedii zejména proto, aby viděl, zda nějaká osobnost byla například politik, ale pokud se jedná o vážnější témata jako třeba ideová zaměření, to si rozhodně ověřuje dál. Též podle Sandry člověk „*musí brát trošku s nadhledem*“ obsažené informace a líbí se jí, že většinou mají články na konci seznam zdrojů, a tím pádem

si člověk může informace ověřit a popřípadě načerpat inspiraci ohledně dalších zdrojů jako možné četby k danému tématu. V tomto se shoduje s Hanou, podle které je zapotřebí, aby člověk kriticky přemýšlel, jestli dané informace dávají smysl a mají reálný podklad, a proto se dívá na zdroje, ze kterých je daný text na Wikipedii citován. Rovněž Radek, když si otevře Wikipedii, tak využívá různé související články. Pouze Veronika odpověděla, že Wikipedii téměř nevyužívá.

Téma Wikipedie je možné shrnout tak, že studenti historie ji většinou využívají jako takový rozcestník, na kterém si hledají a ověřují faktické informace (zda například byl někdo historik, politik a podobně. Případně je Wikipedie navádí dál na základě poznámkového aparátu umístovaného pod daným článkem. V zásadě ji nepoužívají jako zdroj, který by citovali. Jelikož do ní může přispívat v podstatě kdokoli, vyvstala při rozhovorech otázka, co si studenti myslí o důvěryhodnosti obsažených informací. Ukázalo se, že se ke zde obsaženým informacím staví kriticky a v případě, že chtějí určitou informaci použít a citovat, ověřují si ji přímo ve zdroji uvedeném v poznámkovém aparátu.

Co se týče tištěných encyklopedií, Libor a Hugo je využívají minimálně. Aneta za okolností, že potřebovala ocitovat encyklopedii do odborných textů, využila Ottův slovník naučný. Sandra příležitostně využívá pro obecné informace (například pro definice) Encyklopedii Britannicu. Jak o sobě Hana řekla, jako „*internetové dítě*“ tištěné encyklopedie nevyužívá vůbec a všechno hledá na internetu.

6.4.1.2 Elektronické informační zdroje (e-knihy a e-časopisy)

Využívání elektronických zdrojů se zásadním způsobem odvíjí od zaměření studentů. Je patrné, že povětšinou respondenti někdy slyšeli o tom, že fakulta má předplacené nějaké elektronické zdroje, ale pokud se s nimi vyloženě nesetkali ve výuce nebo při svém výzkumu, tak je využili takřka minimálně. Ačkoliv obecně studenti o těchto e-zdrojích mají povědomí, přesto z důvodu specifických témat svých prací obecně předpokládají, že relevantních pramenů v elektronické podobě bude minimum a nezkoušeli elektronické zdroje využít.

Kupříkladu většina knížek, které potřebuje Marek specializující se na moderní dějiny především 19. století, není v elektronické podobě. Navíc ačkoliv o e-zdrojích něco zaslechl, žádnou z předplacených elektronických databází FF nevyužil. Neví „*přesně, o co jde*“ a půjčení e-knihy mu připadá komplikované. Také Hana přiznala, že e-zdrojům „*nepřišla na kloub*“. Jak řekl Libor, jenž nevyužívá e-zdroje příliš často, pokud je něco, co potřebuje, dostupné v tištěné verzi, zvolí raději to, poněvadž upřednostňuje práci s tištěnými materiály.

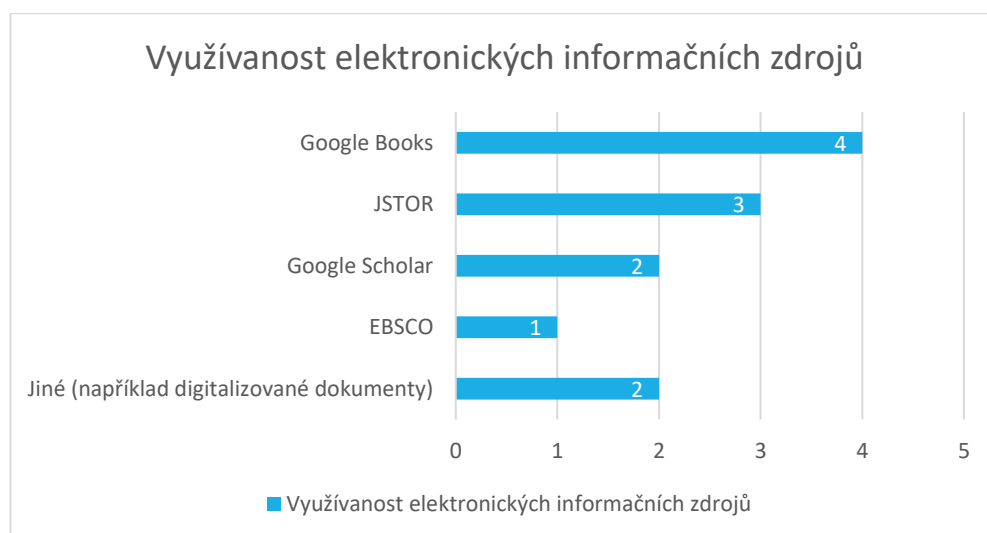
Třetina studentů uvedla, že používá nebo někdy použila JSTOR, který Univerzita Karlova předplácí. Jediný Jakub pro získání plných textů k zahraničním tématům využívá vedle JSTOR i elektronickou databázi EBSCO a dodává, že tyto databáze „*vyhodí zajímavé odkazy, na které vím, že bych normálně nepřišel*“.

Příležitostně třetina dotazovaných studentů (Marek, Veronika a Radek) využívají digitalizované archiválie nebo taky tiskoviny. Podle potřeby někteří studenti případně využívají online slovníky, například latinský pro studenty středověku.

V případě, že respondenti nemohou najít požadovanou publikaci fyzicky v žádné knihovně, využívají někteří vedle výše uvedených databází také portály Google Scholar a Google Books přičemž dva studenti někdy využívají Google Scholar a čtyři studenti někdy využívají službu Google Books. Nicméně využívání těchto služeb, jako další kategorie, se zásadně odvíjí od specializace daného studenta. Hugo, ačkoliv zná a používá Google Scholar, tak je to jen zřídka, protože podle jeho slov mu to nikdy moc nepomohlo a málokdy v Google Scholaru našel to, co by bylo relevantní pro jeho potřeby, v plném textu. I Jakub občas využívá Google Scholar, avšak bohužel se mu také častokrát stává, že se nedostane k plnému textu a portály ho odkážou pouze na webové stránky, kde lze knihu zakoupit.

Petr nikdy neslyšel o Google Scholaru, ale o Google Books ano. Ten občas využívá, když se mu zadaří tam něco najít, ale to je opravdu okrajové. Na stránkách Google Books dohledává Veronika „*maximálně*“ nějaké recenze, ale to moc často nebývá. Radek, který se zaměřuje na první republiku, sice Google Books zná, ale nikdy jej spolu s Google Scholarem nevyužil, vše vždy dohledal v tištěné verzi. Navíc podle jeho názoru nejsou tyto portály vhodné pro jeho ryze české téma, tedy meziválečné období v Československu, ale spíše tam jsou obsaženy cizojazyčné zdroje týkající se světových dějin.

Hana nevyužila ani jeden z portálů z toho důvodu, že o nich ve škole dosud neslyšela, což může být zapříčiněno tím, že je teprve ve druhém ročníku bakalářského studia. Navíc vše, co doposud potřebovala, bylo tištěné. Využívanost jednotlivých e-zdrojů je znázorněna na Grafu 6.

Graf 6 – Využívanost elektronických informačních zdrojů

6.4.2 Hodnocení tištěných a elektronických zdrojů

Prvotním ukazatelem některých dotazovaných, především studentů bakalářského studia, je seznam doporučené literatury od pedagogů, anebo odkaz v odborné literatuře, kterou přečetli. Jak lze předpokládat, tak studenti sdělili, že knihu hodnotí primárně podle autora a názvu. Mimoto dvojice studentů (Libor a Veronika) si také vyhledává recenze, na základě kterých hodnotí kvalitu literatury. Následně podle obsahu zjišťují, zda má pro ně cenu knihu číst, zda jsou v ní obsaženy informace, které zrovna potřebují a které je zajímají. Rozhodují se, zda je daný zdroj pro jejich potřebu relevantní a obsahuje něco originálního nebo důležitého. Kromě autora, názvu a obsahu, na čemž se respondenti shodují, si také pročítají souhrnný text na začátku či na konci knihy, úvod publikace či prohledávají rejstřík, zda je v něm to, co potřebují a v dané publikaci hledají.

Sandra se dále zpravidla dívá na to, jak kniha vypadá. Pokud je v ní hodně obrázků a je napsaná zvláštním typem písma, nepůsobí na ni odborně a je jí tudíž zřejmé, že nebude vhodná na zkoušku. Jakub se také dívá na seznam použité literatury nebo pramenů a vyhodnocuje, zda jsou to pro něj nové prameny nebo knihy, které by si mohl půjčit a nejedná se o monografii, která spíše shromažďuje informace.

6.4.3 Preference tištěných versus elektronických zdrojů

Přestože má každý typ informačního zdroje své výhody, drtivá většina zúčastněných studentů obecně preferuje tištěné zdroje, se kterými se jim lépe pracuje. Sedm z devíti studentů, tedy 78 % respondentů, vysloveně dává přednost tištěným verzím zdrojů, a to hned z několika důvodů. Sandra a Veronika se domnívají, že je to i z jakési konzervativní stránky historiků a ze zvyku. Čtení z papíru je pro studenty čtenářsky komfortnější a neradi čtou přímo z obrazovek

monitorů, kdy hrozí, že se hůře soustředí. Při delším sledování těchto obrazovek je též mohou začít bolet oči. Studentům se v tištěných zdrojích lépe listuje, zakládá a případně, pokud se jedná o kopie, poznamenává, aniž by se museli „*proklikávat*“ zdrojem elektronickým. Na tomto místě hraje podstatnou roli také zaměření studentů, jelikož pro studenty, kteří se specializují například na české dějiny, toho není tolik jako pro studenty zaměřující se na světové dějiny, a tedy zahraniční témata. „*Mám i dojem, že si to třeba lépe zapamatuji, když si to v tom papíru čtu,*“ vystihuje postoj studentů k tištěným zdrojům Jakub.

Další nevýhodu elektronických zdrojů vidí Radek ve skutečnosti, že ke čtení elektronických verzí musí mít nějaký přístroj, který mu čtení umožní, například čtečku nebo tablet. Žádný z těchto dvou přístrojů však nevládní. V některých případech si však knihu nebo její část vytiskne, a to proto, že nechce koukat do obrazovky, nebo z výše popsaných důvodů (může si něco poznamenat nebo podtrhat) a tištěnou verzi zdroje si může vzít kamkoliv. Tato skutečnost však nevádí Hugovi, jenž z časových důvodů (nedostatek času) nebo když je na cestě, využívá elektronické verze zdrojů na svém mobilu. Na druhé straně Jakub si pochvaloval funkci Ctrl+F u elektronických dokumentů, pomocí které v nich může rychle vyhledat v textu přesně taková slova, která potřebuje.

6.4.4 Informační zahlcení

Zahlcení informacemi, ať už těmi historickými nebo obyčejnými, vysloveně pozoruje 55 % výzkumného vzorku. Každý respondent přehlcný informacemi eliminuje toto zahlcením po svém. Marek toto přehlcní redukuje v první řadě tak, že si přečte nadpis a vybere si jej, pokud jej téma zajímá nebo podle toho, kolik má času. Libor, který se cítí informačně zahlcený v mnohých případech, jej řeší tím způsobem, že se informacemi přestane na chvíli zabývat. Jakmile se mu zklidní myšlenky, zase se k nim vrátí, neboť se mu v nich pak lépe udělá pořádek. Ve zbylých informacích si postupně dělá pořádek tak, že si je zapisuje na papírky, které pak vyhazuje. Sandra se učí psaním a například z rozsáhlejších výpisků si dělá další poslední ručně psané výpisky, a tím pádem si nadbytek informací utřídí. Podle Petra je důležité si vytyčit priority. Na začátku nějaké problematiky si vezme kompendium či přehled, než aby šel přímo do knihy věnující se konkrétnímu dějinnému úseku, v níž by nakonec nemusel najít to, co by potřeboval. Veronika cítící se přehlcná současnými událostmi snižuje zahlcení tím, že se snaží hledat ověřené zdroje a nepřijímá vše, co si na internetu přečte, „*jako bernou minci*“, ale ověřuje to i v dalších zdrojích.

Naproti tomu Petr a Hugo konstatovali, že se informačně přehlčení historickými informacemi necítí. Naopak Petr se ve svém oboru cítí spíše informačně podhodnocen, ale k tomu dodává, že *„to je spíš o tom, jak to má člověk nastavené v hlavě“*.

7. Shrnutí výzkumu

V následujícím textu jsou shrnuty ve formě odpovědí na výzkumné otázky výsledky výzkumu získané z rozhovorů se studenty s odkazy na teoretickou část práce.

Proč a jak hledají studenti oboru historie na FF UK jako uživatelé Historického kabinetu FF UK informace a informační zdroje a na základě jakých kritérií nalezené informace a informační zdroje vyhodnocují a vybírají si jako relevantní pro svoje informační potřeby?

Jak lze u studentů předpokládat, primárním důvodem ke hledání a zjišťování informací je jejich studium, se kterým souvisí příprava na testy či ústní zkoušky a vypracování kvalifikační práce, mimo to rádi zjišťují nové informace z okruhu svých dalších zájmů.

Z výzkumu je patrné, že informační potřeby studentů se proměňují v průběhu studia. Na jeho počátku se studenti drží základní doporučené či povinné studijní literatury nacházející se v HK, ovšem v jeho závěru, kdy vypracovávají vlastní kvalifikační práce, vyhledávají studenti specifitější zdroje, pro které musí navštěvovat jiné specializované knihovny a další instituce jako třeba archivy.

Za těmito účely využívají z neformálních zdrojů převážně internetový vyhledávač Google, který po zadání dotazu nabízí nepřeberné množství výsledků, ze kterých si mohou vybírat ty, které jim přijdou nejrelevantnější jejich informační potřebě. K vyhledávání a zjišťování informací používají také online encyklopedii Wikipedie, ve které jsou informace strukturované, uspořádané, a tudíž přehledné. Je zajímavé, že studenti upřednostňují, když jsou jimi hledaná témata na Wikipedii v jiných jazykových verzích (v angličtině, němčině či polštině), jelikož těm důvěřují více a jsou pro ně informačně bohatší. Můžeme mluvit o jazykové gramotnosti studentů a kritickému postoji k dostupným informacím. Je také důležité zdůraznit, že tyto dva zdroje hrají roli rozcestníků, které studenty dovedou k ověřeným, kvalitním a odborným informacím.

Především u studentů bakalářského programu je prvotním ukazatelem pro výběr formálního zdroje seznam doporučené literatury od pedagogů, anebo odkaz v odborné literatuře. Studenti rovněž sledují, kdo je autorem titulu a typicky na základě obsahu, úvodu a závěru či rejstříku hodnotí relevantnost titulu ke své potřebě. Dva studenti si k nim případně dohledávají recenze.

K vyhledávání titulů využívají knihovní katalogy CKIS a SK ČR, případně další katalogy knihoven, například městských či archivních. SK ČR využívají proto, že nabízí

informace o dostupnosti hledaných titulů po celé České republice. Studenty zajímají téměř výlučně pražské knihovny, které mají nejbližší a jsou pro ně nejpřístupnější.

Z výše uvedených závěrů je patrná schopnost dotazovaných studentů uvědomit si svoji informační potřebu a rozpoznat, že nalezené informace mají relevantní informační obsah potřebný pro její uspokojení. V rámci informační gramotnosti jsou schopni informace identifikovat, najít, vyhodnotit a následně použít podle své potřeby, přičemž se k nim staví kriticky a apelují na jejich důvěryhodnost (viz například Wikipedie). Nicméně v důsledku informatizace společnosti a rozšíření ICT technologií exponenciálně narůstají informace, jimž jsou studenti vystavení, což může vést k informačnímu zahlcení.

Co se týče přemíry výsledků v jednotlivých katalozích při vyhledávání titulů na určité téma, někteří dotazovaní se snaží redukovat výsledky zpřesněním dotazu, ať už za pomoci klíčových slov nebo rozšířeného vyhledávání. Při rozhodování, zda si titul vyberou, využívají naskenované obsahy knih, pokud jsou k dispozici.

Polovina respondentů vyjádřila fakt, že v důsledku přemíry informací pociťuje informační zahlcení, a to nejenom těmi historickými informacemi, ale i běžnými zprávami. Každý má svůj vlastní způsob, jak se s ním vypořádat, jeden student například uvedl, že na chvíli zklidní myšlenky, a poté se k informacím vrátí, další student redukuje nadměru informací psaním výpisků. Ani jeden však nezmínil, že by se cítil úzkostlivě až vystresovaně. Je zajímavé, že dva studenti uvedli, že se v kontextu historických informací informačně přehlčení necítí. Jeden z nich dokonce sdělil, že se cítí informačně podhodnocen.

Jak často a za jakými účely navštěvují tito studenti knihovnu Historického kabinetu? Co si zde půjčují?

Většina studentů navštěvuje knihovnu několikrát do týdne nebo do měsíce. Primárním účelem jejich návštěvy je půjčování titulů. Nejčastěji si studenti půjčují knihy a časopisy. Pro kvalifikační práce využívají online přístupný univerzitní digitální repozitář. Dalšími důvody návštěv bývají volné časy mezi přednáškami a setkávání s kolegy studenty. Někteří si jdou sednout do studovny, kde si čtou převážně prezenční tituly, píšou práci nebo se učí. Případně jsou na uživatelském PC nebo vlastním notebooku. Třetina z nich preferuje čtení a učení doma.

Studenti vypomáhající na výpůjčním pultu ve studovně knihovny si při službě, kterou mají 7,5 hodin týdně, vyřizují to, co potřebují přímo a sami si půjčují publikace. Nicméně chodí do knihovny i v další dny z důvodů popsaných v předešlém odstavci.

Najdou tito studenti ve fondu knihovny to, kvůli čemu knihovnu navštívili? Jsou studenti spokojeni s tím, co je v knihovně dostupné?

Z výsledků výzkumu vyplývá, že HK uspokojuje základní studijní informační potřeby studentů historie. Studenti bakalářského i magisterského studia jsou velice spokojeni se základní studijní literaturou, kterou jim jejich oborová knihovna ve svém fondu zpřístupňuje a v mnohých případech najdou zde to, kvůli čemu do knihovny přišli. Polovině studentů vysloveně nic nechybí. Někteří studenti jsou až překvapeni, co se ve fondu nachází a ze strany jednoho studenta padl návrh zpopularizovat fond, tedy informovat studenty o zajímavých titulech, které se ve fondu knihovny nacházejí a u kterých by student nečekal, že se zde mohou nalézat.

Nicméně, jak je tomu snad v každé knihovně, někdy se stává, že titul, pro který si přišli, je vypůjčený. Toto se děje zvláště u titulů z povinné studijní literatury od vyučujících, které bývají neustále rozpůjčovány, a proto by studenti uvítali více exemplářů nebo alespoň jeden prezenční. Problém řeší okopírováním prezenčního exempláře, návštěvou jiné knihovny a v nejzazším případě nákupem titulu.

Z kontextu výsledků výzkumu je dále patrné, že zejména studenti magisterského programu potřebují ke svému bádání specifičtěji zaměřenou literaturu a z této příčiny často navštěvují NK ČR, případně jiné specializované knihovny, jež ve svém fondu takovou literaturu vlastní. Jen jediný student využil službu MVS, z čehož lze usuzovat, že tyto knihovny jsou pro potřeby studentů dostačující.

Využívají tito studenti elektronické informační zdroje? Preferují spíše tištěné nebo elektronické verze zdrojů?

Prohledávání odborných a vědeckých informačních zdrojů dostupných na Univerzitě Karlově je možné pomocí univerzitní centrální vyhledávací služby UKAŽ. Přesto jen jeden student sdělil, že jej používá. Dva studenti o něm vědí, ale nevyužívají ho. Ostatní se o něm v rozhovorech vůbec nezmínili, tudíž lze dojít k závěru, že jej pravděpodobně nevyužívají a polemizovat, zda o něm vůbec mají povědomí.

Ačkoliv mají studenti historie povědomí o tom, že Filozofická fakulta předplácí či nakupuje elektronické informační zdroje, nejsou u nich příliš populární. Pouhá třetina dotazovaných využívá JSTOR, z toho jeden student ještě EBSCO a dodává, že mu poskytují zajímavé výsledky, které by jiným způsobem neobjevil. Podle potřeby třetina dotazovaných studentů využívá digitalizované dokumenty. Co se týče volně dostupných e-zdrojů, většina studentů v okrajových případech využila Google Scholar nebo Google Books.

Toto sporadické a nepříliš početné využívání e-zdrojů je zapříčiněno dvěma faktory. Prvním z nich je zaměření studenta, jehož vymezení je specifické a studenti nepředpokládají, že by mohlo být v elektronických databázích relevantním způsobem pokryté. Typickým příkladem jsou studenti specializující se na české dějiny. Navíc to, co potřebují, nalézají v tištěné verzi. Druhou příčinou je jakási konzervativnost ze strany studentů, kteří spíše ze zvyku upřednostňují práci s tištěným materiálem. Čtení z papíru je pro ně čtenářsky komfortnější, lépe si zapamatují text, v tištěném materiálu se jim lépe listuje a zakládají stránky. Při delším čtení z obrazovek může některé začít bolet hlava nebo oči.

8. Závěr

Tato práce se v rámci kvalitativního výzkumu zabývala hlubším pohledem do problematiky informačních potřeb a informačního chování studentů historických oborů na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v kontextu jejich oborové knihovny Historického kabinetu. Tato knihovna je spolu s Knihovnou Jana Palacha a Knihovnou Celetná nejvyužívanější oborovou knihovnou na fakultě.

Z výzkumu plyne, že ačkoliv studenti postrádají u některých titulů z povinné studijní literatury více exemplářů, ve své podstatě knihovna uspokojuje jejich základní studijní informační potřeby a informační požadavky. Studenti si ve většině případů půjčují knihy a o něco méně pak časopisy. V případě potřeby využívají univerzitní digitální repozitář pro závěrečné práce. Dokumenty vyhledávají nikoliv přes centrální vyhledávací službu UKAŽ, ale v Centrálním katalogu Univerzity Karlovy.

Nicméně informační potřeby se s postupem studia proměňují a studenti mají specifitější informační požadavky zvláště pro bádání v rámci psaní kvalifikačních prací. Studenti tak musí za účelem uspokojení proměňujících se informačních potřeb navštěvovat i jiné specializované knihovny a instituce – například archivy. Z toho důvodu využívají Souborný katalog České republiky. Nejčastěji navštěvují Národní knihovnu České republiky a Knihovnu Jana Palacha.

Nový poznatek se týká oblasti elektronických informačních zdrojů, ke kterým se studenti historie staví konzervativně a jsou vůči tomuto druhu informačního zdroje skeptičtí. Mají totiž představu, že k jejich tématu nic v elektronické podobě není. Zde se však musí brát zřetel na studentovo téma, zda je ryze české nebo zahraniční. Platí, že témata světové historie jsou v e-zdrojích daleko bohatěji zastoupena. Studenti obecně preferují tištěné zdroje, se kterými se jim dobře pracuje, ať už se jedná o možnost listování nebo zakládání. Čtení z papíru oproti obrazovce je pro ně čtenářsky komfortnější.

Autorka doporučuje v rámci knihovny, potažmo celé sítě fakultních knihoven, více propagovat nakupované e-zdroje, jelikož mohou skýtat zajímavé výsledky. Rozšířit povědomí o e-zdrojích lze například pomocí propagačních materiálů, příspěvkem na webu knihovny nebo na jejím facebookovém profilu. Autorka se také domnívá, že by bylo vhodné ze strany vyučujících historických oborů více ve své výuce uplatňovat e-zdroje zejména pro zahraniční témata a vyvrátit tak představy některých studentů, že k těmto tématům nic v elektronické podobě není. Co se týče kooperace oborové knihovny a pedagogů v oblasti doplňování

knihovního fondu, stálo by za zvážení získat do fondu více výtisků základních titulů ze seznamů povinné studijní literatury, na jejichž nedostatek studenti upozorňovali.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

1. BATES, Marcia J. a Mary Niles MAACK, ed. *Encyclopedia of library and information sciences. Vol. 3, Dublin-Information literacy*. 3rd ed. Boca Raton: CRC Press, 2010. ISBN 978-0-8493-9704-2.
2. BAWDEN, David a Lyn ROBINSON. *Úvod do informační vědy*. Brno: Flow, 2017. ISBN 978-80-88123-10-1.
3. BEČVÁŘ, Jindřich, Jan HAVRÁNEK a Zdeněk POUSTA. *Dějiny Univerzity Karlovy. IV, 1918-1990*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-539-6.
4. BEŽOVÁ, Michaela. *Analýza fondu knihovny Historického kabinetu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*. [Analysis of book collection of Historical cabinet, Faculty of Arts of Charles University in Prague]. Praha, 2016. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Radka Římanová. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/150969>.
5. CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy. 2., přeprac.* vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1037-X.
6. CULLEN, Jim. *Essaying the past: how to read, write and think about history*. Second edition. Chichester: Wiley-Blackwell, 2013. ISBN 978-1-4443-5140-8.
7. DRÁBKOVÁ, Kateřina. Vybrané fenomény informačního věku formující nový vztah k vědě. *Inflow: information journal* [online]. 6. 2. 2008 [cit. 2019-03-10]. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/printpdf/10633>.
8. FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY, 2011. Katalogy a vyhledávání. *Historický kabinet* [online]. Praha: FF UK, 2011 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <http://libhist.ff.cuni.cz/node/63>.
9. FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY, 2016. *Opatření děkana č. 25/2016, Změna opatření děkana č. 5/2014, Výpůjční řád Knihovny Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*. Praha: FF UK, 2016. Dostupné také z: <https://www.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/2016/12/2016-25-Výpůjční-řád-novela-2016.pdf>.
10. FORD, Nigel. *Introduction to information behaviour*. London: Facet Publishing, 2015. ISBN 978-1-85604-850-7.
11. HAVRÁNEK, Jan. *Dějiny Univerzity Karlovy. III, 1802-1918*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-320-2.

12. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
13. CHOWDHURY, G. G. a Sudatta CHOWDHURY. *Information users and usability in the digital age*. London: Facet, 2011. ISBN 978-1-85604-597-1.
14. JANOVSÁ, Veronika. *Problematika zpracování fondů Historického kabinetu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy*. [Methods of processing book collection of Historical cabinet, Faculty of arts Charles University]. Praha, 2014. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Radka Římanová. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/137266>.
15. KNIHOVNA JANA PALACHA – FF UK. [Rok 2018 v knihovnách FF UK] In: *Facebook* [online]. 10. ledna 2019 13:41 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/kjpfuk/photos/a.155456681217053/1978420255587344/?type=3&theater>.
16. KRČÁL, Martin a Pavla KOVÁŘOVÁ. *Knihovnické fondy, procesy a služby*. Brno: Citace.com, 2018. Knihovnictví a informační vědy. ISBN 978-80-88071-03-7.
17. LALOO, Bikika Tariang. *Information needs, information seeking behaviour and users*. New Delhi: Ess Ess Publications, 2002. ISBN 81-7000-316-4.
18. MÁLKOVÁ, Michaela. *Informační chování zdravotních sester*. [Nurses' information behaviour]. Praha, 2017. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Mgr. Adéla Jarolímková, Ph.D. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/176619>.
19. PAPÍK, Richard. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Praha: Velryba, c2011. Podnikání a management. ISBN 978-80-85860-22-1.
20. PŘÍBRAMSKÁ, Ivana. *Úvod do informačního chování* [online]. Praha: Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, 2008 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: http://sites.ff.cuni.cz/uisk/wp-content/uploads/sites/62/2016/01/%C3%9Avod-do-informa%C4%8Dn%C3%ADho-chov%C3%A1n%C3%AD_P%C5%99%C3%ADbramsk%C3%A1.pdf.
21. RESSLER, Miroslav. *Informační věda a knihovnictví: výkladový slovník české terminologie z oblasti informační vědy a knihovnictví : výběr z hesel v databázi TDKIV*. Praha: VŠCHT, 2006. ISBN 8070805994.

22. SEDLÁČKOVÁ, Beáta. *Úvod do informační vědy*. V Opavě: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav informatiky, 2015. ISBN 978-80-7510-145-7.
23. SYCHROVSKÁ, Lenka. *Metodologie průzkumu informačních potřeb na příkladu zahraničních studentů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*. [Methodology of the research of information needs on a sample of international students of the Faculty of Arts, Charles University in Prague]. Praha, 2006. Rigorózní práce (PhDr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Konzultant práce prof. Marie Königová, CSc. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/26445>.
24. WILSON, Tom D. Human information behavior. *Informing Science* [online]. 2000, 3(2), s. 49-55 [cit. 2019-03-15]. ISSN 1547-9684. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/270960171_Human_Information_Behavior.
25. ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA UK. Zdroje pro: Filozofická fakulta. *Univerzita Karlova Portál elektronických zdrojů* [online]. Praha, Ústřední knihovna UK, 2019 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://ezdroje.cuni.cz/prehled/index.php?lang=cs&type=fakulty&fids=23>.

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1 – Přehled informací o respondentech výzkumu</i>	26
--	----

Seznam grafů

<i>Graf 1 – Statistika výpůjček v knihovnách FF UK za rok 2018</i>	13
<i>Graf 2 – Stupeň studia respondentů výzkumu</i>	25
<i>Graf 3 – Průměrná návštěvnost Historického kabinetu</i>	28
<i>Graf 4 – Nejčastěji půjčované typy literatury</i>	29
<i>Graf 5 – Další respondenty navštěvované knihovny</i>	31
<i>Graf 6 – Využívanost elektronických informačních zdrojů</i>	36

Přílohy

Příloha A – Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu provedeného pro účely bakalářské práce

Tento výzkum je prováděn v rámci bakalářské práce Kristýny Rýznarové na téma *Informační potřeby a informační chování studentů oboru Historie na FF UK jako uživatelů Historického kabinetu FF UK*. Bakalářská práce je vedená na Ústavu informačních studií a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Cílem tohoto výzkumu je zkoumat informační potřeby a informační chování studentů historie na FF UK jako uživatelů oborové knihovny Historického kabinetu, a to formou kvalitativního výzkumu založeného na strukturovaných rozhovorech s otevřenými otázkami. Předpokládaná délka rozhovoru je 45 minut. Všechny údaje budou anonymizovány. Při rozhovorech budou pořizovány zvukové záznamy, které budou sloužit výhradně výzkumným účelům spojeným s touto bakalářskou prací.

Souhlasím s dobrovolnou účastí v tomto výzkumu. Také souhlasím s nahráváním rozhovoru a dávám studentce svolení k přepisu a ke zpracování výstupů z tohoto rozhovoru se zachováním anonymity mé osoby. Souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a vzešlých výstupů v bakalářské práci nebo jiné prezentaci výsledků studentky. Jsem seznámen/a s tím, že mohu kdykoliv rozhovor ukončit.

Dne:

.....

Jméno a příjmení:

.....

Podpis:

.....

Příloha B – Přepisy rozhovorů

Rozhovor č. 1 – Marek

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Magisterský.

Já: V jakém jsi ročníku?

Respondent: V patém.... počkej....ve čtvrtém. Teď přerušuji.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Moderní dějiny, především 19. století a se zaměřením na vývoj samosprávy.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: To, abych dodělal studium, především.

Já: A ještě něco nebo ne?

Respondent: Především toto.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google, Wikipedii.

Respondent: Wikipedie, Google (úsměv), knihy...

Já: Kde vyhledáváš tištěné a elektronické zdroje?

Respondent: Tak asi ve vyhledávači knihovním nebo....

Já: Tak když bys chtěl nějakou konkrétní knížku třeba, tak jak bys ji hledal, kde bys ji hledal?

Respondent: Tak pokud bych věděl název, tak normálně ve vyhledávači.

Já: A v jakém?

Respondent: Záleží na tom, do jaké knihovny bych chtěl jít. Já většinou chodím do Národní knihovny

Já: A když bys třeba nenašel tu knížku v té Národní knihovně, tak bys hledal kde?

Respondent: Tak třeba zrovna v Histkabu, nebo v tom celouniverzitním vyhledávači.

Já: V tom UKAŽ?

Respondent: UKAŽ.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Na základě čeho se rozhodneš, jestli – dám příklad prostě tu knížku – jestli tu knížku potřebuješ, jestli se Ti hodí nebo nehodí? Jak to zjistíš? Na co se podíváš v té knížce třeba?

Respondent: Tak určitě autor a název a pak kapitoly, názvy kapitol, pokud jsou. A pak je většinou nějaký souhrnný text na začátku nebo na konci knihy...na obalu, na přebalu knížky bývá. Nebo je na tu knížku odkaz v literatuře nějaké jiné knížky a z toho se k ní dostanu.

Já: Jo, nějaké odborné, kterou už jsi...

Respondent: Odborné literatury, kterou už jsem přečetl a něco mě tam zaujalo a odkaz tam byl na tuto knihu. Tak se k ní dostanu. Například.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevytváříš?

Respondent: To myslíš...jako...

Já: Myslím třeba databáze Někaké databáze vědeckých časopisů nebo databáze, kde jsou e-knihy.

Respondent: E-knihy nepoužívám.

Já: A proč právě?

Respondent: Proč? Protože je to pro mě komplikované, abych si je půjčil.

Já: Komplikované...jak komplikované?

Respondent: Nebo alespoň...no ještě jsem si to ani nezkoušel půjčit. Takže tak. Ono většina knížek, který potřebuju, tak stejně nejsou v tady této podobě.

Já: Takže nevytváříš, protože tam není to, co potřebuješ?

Respondent: V podstatě asi jo. A jiné elektronické zdroje...jedině nějaké naskenované knížky, když jsou digitalizované. Ale volně digitalizované, což má třeba Národní knihovna.

Já: Tady to vlastně mám vztažené jenom na tu Filozofickou fakultu, protože ona má něco předplaceného.

Respondent: To si nevytváříš, že bych někdy použil něco.

Já: A slyšel jsi o tom, že ta fakulta má něco předplaceného? Někaké ty elektronické zdroje nebo ne?

Respondent: Něco jsem o tom slyšel, ale ani nevím přesně o co jde. Fakt nevím.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?

Respondent: Tak jako nedělám v tom rozdíl. Záleží na tom, co je dostupnější. A většinou jsou to tištěné knihy. Ty digitalizované, tak to většinou – když teda se povede – tak ty z toho 19. století, které jsou hůře dostupné v té fyzické podobě.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: Jak se to vezme, no. Sleduju to na Facebooku.

Já: Na Facebooku sleduješ...

Respondent: ...takže, já nevím, Histkab například, Národku, ale pak také knihkupectví nebo také Akademii věd – Historický ústav.

Já: Takže co jako vydávají?

Respondent: Co vydávají, takhle.

Já: A na nějaký novinky, když si říkal, že Tě teda zajímají ty moderní dějiny, tak jestli sleduješ nějakou stránku, kde bys...

Respondent: ...třeba časopis myslíš, nebo...

Já: No, webové stránky. Jestli nějaké konkrétní sleduješ.

Respondent: To není zaměřený, zacílený, co tak sleduju. Mě toho moc nenapadá přímo k historii. Ale třeba jako si půjčuju časopis Dějiny a současnost, kde je přehled vlastně vydaných knížek, nějaká témata, takže takhle asi to sleduju.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v průměru informací zorientovat?

Respondent: Někdy jo.

Já: Takže se snažíš...

Respondent: Snažím se zorientovat...někdy se cítím přehlcený, to ale asi všemi zprávami, nejenom jako historickými informacemi, ale všemi.

Já: A co teda děláš-pro to, aby si se v tom nějak zorientoval nebo aby si ty informace nějak zredukoval?

Respondent: No v první řadě to asi redukuju tak, že si přečtu nadpis a pak teda záleží na tom, jestli mě to téma opravdu zajímá, podle toho. A podle toho, kolik mám času, taky.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ?

Respondent: Tak například Národní knihovnu. Tam chodím teda teď často. Nevím, jestli se počítá Palach do toho?

Já: Ano, počítá.

Respondent: Jana Palacha knihovna. Poslední dobou ani jiný nějak nenavštěvuju. Do Městské ani nemám kartičku. Takže tak, no.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: No...v poslední době...

Já: V poslední době nebo tak obecně, jo? Jestli jsi tam dřív chodil víc a teď míň.

Respondent: Dřív jsem tam chodil často, když jsem ještě dřív studoval hlavně na bakaláři, tak jsem tam chodil často. Dneska spíš preferuju Národní knihovnu a do toho Histkabu chodím tak jednou za jeden až dva měsíce.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ? Přímou teda Historický kabinet.

Respondent: Tak je to většinou tím, že ta knížka je tam dostupnější, než třeba v Národní knihovně nebo ji v Národní knihovně nemají. Takže asi především proto. A pak, že se chci podívat, co se děje na fakultě, pozdravit známé.

Já: A tím dostupnější, jak jsi říkal, tak tím myslíš jako že v té Národní knihovně je hodně půjčovaná, že tam není dostupná ve smyslu, že je pořád půjčená nebo...

Respondent: ...to spíš ne, spíš ta knížka není vůbec dostupná. Oni tam mají nějaký exempláře – archivní exempláře, nebo jak – nebo je jenom...nebo je třeba v Hostivaři v depozitáři. Spíš tady z těch důvodů, než že by byla hodně půjčovaná.

Já: Jo, protože ten Histkab je v centru, tak...

Respondent: To taky, že Histkab mám jako dostupný, je pro mě dostupný jak z domova, tak po práci, tak z Národní knihovny.

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice, časopisy, si z fondu Historického kabinetu nejvíc půjčuješ?

Respondent: No tak obecně teda historické knihy...

Já: Jo ale jaký typ, jestli knížku, časopis, jo?

Respondent: Jo takhle. Spíš knížky, hlavně knížky a pak ty časopisy. Ty taky poměrně jsou mnohem lépe dostupnější než právě v Národní knihovně.

Já: A teď mě jenom napadá – třeba nějaké diplomové práce?

Respondent: ...to taky, ale ty jsou digitalizované už teďko ty novější.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Řekl bych, že ano.

Já: Takže tam ve většině případů najdeš, co potřebuješ a je to dostupné, můžeš si to hned půjčit?

Respondent: No někdy jako ta knížka je rozpůjčovaná no, to se jako stává, ale je to dobrý na ty časopisy, které jsou tam prezenčně, tak u těch jako se to stát nemůže. Takže jako více méně jo, spokojenost.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějaká služba?

Respondent: Co mi chybí v Histkabu?

Já: Jestli Ti něco chybí. Jestli bys tam něco uvítal, nějakou i službu třeba?

Respondent: No, třeba kopírka, kdyby tam byla. A pak teda s těmi počítači to přihlašování je tam někdy dost na palici, takže...jinak... Jako ta tiskárna by se hodila.

Já: Ta tam není...

Respondent: No ta je na chodbě. A tam je to takové složité taky někdy. Teďko už tam udělali zásuvky, tak to je jako velký pokrok. (úsměv)

Já: Jo. (úsměv)

Respondent: Tak chápu, že se tam nemůže chodit jako s kafem, to se ve většině knihoven nemůže. Co se týká fondu, tak to je nějak tak v pohodě.

Já: Tak to je všechno, jo?

Respondent: Asi jo.

-poděkování

Rozhovor č. 2 – Libor

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Bakaláře.

Já: V jakém jsi ročníku?

Respondent: Ve třetáku.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Haha, to je těžká otázka. Skoro všechny. Kromě snad dějin vojenství a dějin feminismu a gender studies a těchto věcí mě zajímá téměř všechno.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: No tak ta jejich potřeba. Nebo případně to, že mě to zajímá, tak si je najdu.

Já: A určitě Tě motivuje i dokončení toho studia? Nebo...

Respondent: To samozřejmě taky, ale to není asi primární.

Já: Takže primární je, že Tě něco zajímá a chceš teda něco zjistit.

Respondent: No.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google nebo Wikipedii.

Respondent: Spíš teda preferuju knihy, ale když tam...když jako ne, tak Wikipedie většinou německá bývá spolehlivá.

Já: Takže na českou Wikipedii nekoukáš, protože...

Respondent: No tak někdy taky, ale když je možnost, tak té německá důvěřuju víc.

Já: Jo, že jsou tam ty informace...

Respondent: No hlavně je jich tam víc.

Já: A ten Google teda nepoužíváš?

Respondent: No tak taky někdy, ale jako že bych nějak. Já většinou o tom nepřemýšlím, kde to hledat a prostě to zkusím někde najít a když to nenajdu, tak to nenajdu.

Já: A využíváš i nějaké tištěné encyklopedie, třeba jako Britannicu?

Respondent: Minimálně, minimálně.

Já: Minimálně. A znáš například Google Scholar nebo Google Books?

Respondent: No znám, Google Books používám někdy, když je možnost. Ale radši teda mám tištěný knihy, když jsou k dispozici, což teda nejsou vždycky.

Já: Kde vyhledáváš tištěné nebo elektronické zdroje?

Respondent: V bibliografický databázi Historickýho ústavu, většinou.

Já: Takže když si chceš půjčit nějakou knížku...když máš...

Respondent: Tak když si chceš půjčovat knihy, tak buďto podle nějakých seznamů nebo na základě poznámkového aparátu v literatuře, anebo na základě toho, co mi na výpůjčku projde rukama.

Já: A když máš vytipovanou nějakou tu knihu, tak jak postupuješ? Jdeš se podívat do katalogu třeba Karlovky, jestli tady ta knížka je?

Respondent: Většinou to objednávám přes CKIS a když tam není, tak ji sháním buďto přes Národní knihovnu nebo přes Historickéj ústav nebo přes Knihovnu Akademie věd nebo přes něco jinýho.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní?

Respondent: Tak většinou podle obsahu. Jednak podle autora, případně jakým způsobem se k němu někdo další vyjadřoval v recenzích nebo tak.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevytváříš?

Respondent: Tak ne příliš často, protože většinou to, co potřebuju, tak je dostupný i jinak a protože radši pracuju s, většinou teda, s tištěným materiálem, v podobě knihy, než s nějakýma věcmi na počítači.

Já: A proč preferuješ ty tištěné?

Respondent: Protože se mi s něma snáz pracuje, líp se v tom hledá. A je to pro mě komfortnější čtenářsky.

Já: Nechceš koukat pořád jenom na obrazovku...

Respondent: To taky, no. Je to čtenářsky komfortnější, se dívat do té knihy. A taky se snáz v ní listuješ, což je asi ten hlavní důvod.

Já: A když by ses dostal do situace, že ta tištěná knížka není dostupná, ale nemají ji v žádné knihovně, ale je online, tak by sis ji třeba stáhnul a vytisknul nebo...

Respondent: Ne to zase bych netiskl určitě. Nebo takhle, pokud by to byla nějaká kniha, kterou bych potřeboval častěji, tak možná jo, ale jako kdybych ji četl jednou, dvakrát, tak bych ji určitě netiskl.

Já: Takže když to nenajdeš v žádné té knihovně...

Respondent: Když to nenajdu v žádné knihovně, tak se to snažím dohledávat, ať už na těch Google Books nebo na Gutenbergovi nebo někde jinde.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: No tak stránky Historického ústavu asi se dá říct, že pravidelně. Ale naštěstí fungují jejich facebookovské stránky poměrně dobře, takže ty. A pak spíš asi ty časopisecké produkce jako Český časopis historický, MHB (Mediaevalia Historica Bohemica, pozn. autorky) a tak dále.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Já nevím, jestli přehlcený, ale zahlcený mnohdy jo. Já většinou se snažím tomu čelit tím způsobem, že prostě na chvíli vypnu a nazdar.

Já: A pak, když se k tomu vrátíš, tak?

Respondent: Většinou se to tak trochu samo utřídí...dost často. Nějak nebo postupně si v tom udělám pořádek. Většinou si to rozepisuju na nějaký papírky a pak je vyhazuju, takže pak se to pomocí toho utřídí postupně.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Padl tady ten ústav, ta Národní knihovna...

Respondent: Ústav, Národní knihovna, no a pak občas nějaká další univerzitní knihovna, ale zřídka.

Já: A proč ty knihovny navštěvuješ?

Respondent: Protože potřebuju tam nákou tu literaturu.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: No tak dejme tomu každý den. Skoro teda.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ?

Respondent: Ať už teda potřebuju nějaký knihy nebo tady potřebuju pracovat, anebo jsem tu za nějakými...něco vyřizovat s nějakými kolegy taky.

Já: Chodíš i do studovny na internet?

Respondent: Moc často ne.

Já: ...máš čas třeba mezi přednáškama, tak jdeš sem a sedneš si teda k počítači nebo....

Respondent: A spíš čtu.

Já: ... k nějaké knížce?

Respondent: Spíš ke knize.

Já: Jo. A tady ve studovně většinou teda?

Respondent: Buďto ve studovně nebo někde na chodbě nebo tak. Dřív jsem chodil do Palacha, to už mě teďka moc nebaví.

Já: Moc Ti to nevyhovuje?

Respondent: No tam neumějí větrat, takže.

Já: Jaké typy literatury – například knihy, učebnice, časopisy atakdále – si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?

Respondent: No nejčastěj to jsou – kdybys to vzala jako v absolutních číslech – tak to budou asi časopisy, protože těch studií je nejvíc, co jsou kratší, anebo knihy. Učebnice asi moc ne.

Já: A jsou tu i ty diplomové práce, tak ty si taky půjčuješ?

Respondent: Jo. Pár jsem si jich rozhodně půjčil, ale asi jako častý to není. S tím, že pracuju spíš s diplomkama novějšíma, tak ty jsou online.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně? Tady v Historickém kabinetu?

Respondent: Nemohu si stěžovat.

Já: Takže jsi naprosto spokojený. Většinu tu teda najdeš...to, co potřebuješ.

Respondent: Jó, akorát občas to nemáme v dostatečným počtu exemplářů, ale tak jako to je jasný.

Já: Jo takže počkáš na tu knížku, když ji má někdo půjčenou?

Respondent: Většinou, když nemusím na ni čekat, tak si ji seženu jinde, ale když je to třeba v Jínonicích, tak tam pro to nejezdím.

Já: Nejezdíš?

Respondent: Ne.

Já: Je to pro Tebe daleko.

Respondent: No né, přijde mi to jako ztráta času, když mám jiný knihy, který můžu číst mezitím, žejo.

Já: A když by si ji vyloženě potřeboval, tak...?

Respondent: Tak si pro ni zajedu do Jinonic. Nebo pro ni někoho pošlu.

Já: Jo. Takže nečekáš, až se ta knížka vrátí, nedáš si rezervaci...

Respondent: Kdybych ji nutně potřeboval...jo to jo, to zas jo. Ale pak jako většinou mám těch knih na stole třeba patnáct nebo deset, takže mám co číst jinýho.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějakou službu?

Respondent: Nevím. (smích) Já myslím, že asi ne.

Já: No někdo říkal, že by byl rád, kdyby byla ve studovně tiskárna, aby to měl tady přímo.

Respondent: To já bych zase asi neocenil, protože by tam byl u toho ruch a hluk. A navíc se to tam podle mě nevejde. Nevím, maximálně ty...takový ty vyklápěcí košíčky na elektriku jsou takový jako dost nepraktický, ale s tím se nedá nic dělat. Podle mě. Ale jako nic jinýho si myslím, že nepostrádám.

-poděkování

Rozhovor č. 3 – Sandra

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Bakalář ve třetím ročníku.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Teď dělám středověk, ale obecně se zaměřuju na jakoby dějiny zvířat, vztahů lidí a zvířat.

Já: V jakém jako kontextu nebo jak to v historii...

Respondent: Jakoby jak se ten vztah vyvíjel, jak se, jak se nějak jako měnil, co na něj mělo vliv a jak se mohl utvářet.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: Jako obecně to, že potřebuju dostudovat tu školu, ale mě to taky docela jakože baví, zjišťovat si ty nové věci. Horší je se to pak přímo učit, ale zjišťovat si ty nové věci je super.

Já: Takže co Tě zajímá, co zrovna Tě napadne nebo co nevíš...

Respondent: Tak jakoby obecně, my teďka děláme ty moderní dějiny, takže z toho třeba přímo Protektorát nebo obecně ta německá otázka mi přijde docela zajímavá.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google nebo Wikipedii.

Respondent: Většinou Google. Podle toho, co vyhodí, tak jako dál. Ale v některých případech jsou to teda knihy, když prostě už to nestačí.

Já: A proč využíváš ten Google? Protože se tam třeba snadno vyhledává, dává Ti to hodně výsledků...

Respondent: ...jo...

Já: ...dobře se tam orientuje? Jo?

Respondent: No vlastně že to hlavně vyhodí hodně výsledků a člověk si pak může to, co mu přijde jako nejvíc relevantní nebo nejvíc jako odborné.

Já: A do Wikipedie teda...

Respondent: Jo. Na některé věci jo s tím, že člověk to asi musí brát trošku s nadhledem. Ale co má Wikipedie super, si myslím, je to, že má většinou seznam zdrojů na konci, takže si tam člověk může jako docela načerpat inspiraci ohledně různé jako možné další četby k tomu tématu.

Já: Znáš nebo používáš třeba Google Scholar nebo Google Books?

Respondent: Jo. Hodně, no. Tam jako když vlastně člověk nemůže najít tu knížku tady v knihovně, tak se to hodí.

Já: A používáš i nějaký tištěný encyklopedie, třeba Britannicu nebo...nebo Ottův slovník? Jestli to někdy využiješ nebo ne ty tištěný?

Respondent: Jo, jo. Když jsou to nějaké obecné většinou věci, třeba když jsem hledala nějakou definici rasismu, tak jsem to vzala většinou z Britannici, ta mi přijde asi jako nejlepší, no. Ten Ottův slovník je přece jenom starší.

Já: Kde vyhledáváš tištěné nebo elektronické zdroje?

Respondent: V té wikipedii (smích). Ale třeba vlastně přes ten Aleph se dá dobře najít, když si člověk zadá nějaké heslo, tak to mu prostě vyhodí, no.

Já: A na internetu v tom Centrálním katalogu myslíš?

Respondent: Jo.

Já: A když chceš nějakou tu konkrétní knížku, kterou jsi třeba viděla v té Wikipedii, nebo Tě zaujal třeba nějaký časopis a nevíš, kde se ten časopis nebo knížka nachází, tak jak postupuješ. Jdeš se nejdřív podívat třeba do toho katalogu Karlovky, do toho CKISu nebo...

Respondent: ...jo, většinou asi do...

Já: ...někam jinam?

Respondent: ...na tu Karlovku, ale vzhledem k tomu, že teď už tu mám moc výpůjček, tak chodím do Národní knihovny, takže takhle.

Já: když třeba jsi tady na tom výpůjčáku, tak ovlivňuje to výběr toho zdroje, že ho tady ve fondu najdeš a řekneš si, tak já si ho půjčím, nebo...

Respondent: Jo, jo. To jsem teďka hodně dělala. Když jsem prostě neměla inspiraci, tak se tady projdu a vždycky něco jako najdu.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Jestli koukáš třeba v té knížce na obsah, přečteš si úvod a závěr?

Respondent: Většinou asi na obsah. Hodně vůbec jestli mě to jako zajímá, žejo, takže podle titulu. A taky podle toho, jak ta knížka vypadá, když prostě tam je hodně obrázků a je napsaná větším fontem, tak je mi jasný, že to asi není úplně jako pro mě dobré třeba na zkoušku.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyužíváš?

Respondent: Jakože třeba na tom UKAŽ...?

Já: V tom UKAŽi, tam se zobrazují nějaký ty elektronický zdroje nebo ty databáze, který má předplacený jak fakulta, tak i univerzita. A nevím, jestli si třeba slyšela o ProQuestu nebo EBSCu ...

Respondent: ...jó, ano...

Já: ...to jsou takový multidisciplinární databáze, kde máš z různých oborů ať už články nebo časopisy...

Respondent: ...jo...

Já: ...no tak jestli něco právě ...

Respondent: ...takže třeba i JSTOR...

Já: ...ano.

Respondent: No, já většinou hledám přes ten JSTOR. V tom jakoby, právě hodně toho využívám, že tam vůbec k tomu máme přístup a přijde mi to jako hrozně super věc, že vlastně se tam člověk dostane i k věcem, které by jako normálně vlastně – kdyby nebyl teda na univerzitě, mnohdy – tak neměl k nim ten přístup.

Já: A v tom JSTORu vyhledáváš ke studiu nějaký ty články a tam jsou...ted' si nejsem jistá jestli jsou tam i knihy.

Respondent: Ne, tam jsou myslím jenom články, no. A to jako většinou ke studiu.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů?

Respondent: Já myslím, že asi skoro každé historik preferuje spíš tištěné a je to asi tak trochu z té konzervativní jako stránky, že, že je to prostě lepší pocit a líp se v tom teda listuje. Což je super, když člověk pak potřebuje něco dohledat, tak je to jiné, než vlastně tu knížku furt proklikávat, tak už jako rovnou si to tam může založit a listovat si třeba. Moc nemám ráda v tom PDFku, že, že tam se mi ty záložky prostě nedělají tak dobře, než v té tištěné verzi.

Já: Takže není to tak přehledný, musíš vlastně pořád jenom listovat a nevidíš to tam hned?

Respondent: Jo.

Já: Takže využíváš ty elektronické zdroje, ale preferuješ tu tištěnou formu. Když ji najdeš teda v knížce nebo v tom časopisu, tak si to půjčíš, radší?

Respondent: Jo.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám-z oboru?

Respondent: Asi popravdě moc ne.

Já: A ani třeba nějaké tištěné časopis nebo ne?

Respondent: Asi ne. (úsměv)

Já: A proč? (smích)

Respondent: Asi mě to nikdy nenapadlo, se přiznám. Jakože prostě ČČHáčka nebo tak otevru, ale ne že bych si cíleně prolistovávala nejnovější čísla.

Já: Takže pravidelně nesleduješ?

Respondent: Ne.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlčená? Pokud ano, tak jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Jo, třeba dneska jo (smích). Já se učím psaním, takže si většinou ještě z těch výpisků udělám další poslední výpisky, které jsou napsané rukou, a tím pádem si to utřídím.

Já: A když si zadáš do toho katalogu nějaké to heslo, jak jsi říkala, tak Ti to najde třeba x desítek titulů. Tak jak postupuješ při tom výběru, co si teda půjčíš?

Respondent: No většinou pak podle toho názvu, což možná není úplně dobře, ale prostě vyberu si podle toho, co mě zaujme z názvu a jestli to nějak naznačuje, že to téma by mohlo být relevantní, protože vzhledem k tomu, že tam je fakt x desítek těch možností, tak aspoň jedna knížka pak z toho vyleze jako dobře, no.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Padla tady ta Národní knihovna.

Respondent: ...jo...

Já: ...a chodíš ještě někam?

Respondent: Ještě mám městskou knihovnu, jsem registrovaná... ještě městskou knihovnu ve Zlíně.

Já: A proč navštěvuješ ty další knihovny?

Respondent: Protože tady ne nutně vždycky jsou ty knížky. Případně jsou půjčené. Případně se mi ty knížky nechťjí tahat do Zlína, tak si to půjčím tam.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: Na práci hodně. A i jako teďka už na studiu, tím, že jsem tady vlastně, že tu můžu být a můžu si tu brát ty knížky volně defacto, tak je to pro mě lepší, než chodit do kterékoliv jiné knihovny, protože prostě si můžu vzít to, co potřebuju.

Já: Takže jsi tu každý týden na tom výpůjčáku a...

Respondent: Jo. A vlastně skoro každý den, bych možná klidně řekla, když jakoby mám volno a můžu tu být, tak se tady většinou i chodím učit.

Já: Tak to vlastně souvisí s následující otázkou. Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ? Jednak teda to půjčování, určitě... a jak jsi vlastně říkala, tak chodíš do té studovny, protože je tam klid.

Respondent: Jo.

Já: A chodíš sem třeba mezi přednáškama, když máš čas...hodinu třeba?

Respondent: Jo. Jo, protože to jakoby líp člověk jako nák asi se soustředí na to učení, no, když se tu nezakecá. (smích)

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice, časopisy, si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?

Respondent: Hm, asi knihy, bych řekla.

Já: A v menší míře teda ty časopisy...?

Respondent: Jo.

Já: Jo. A tady nad námi jsou ty diplomový práce, tak jestli je využíváš nebo jestli si spíš půjčuješ nebo potřebuješ ty novější, který jsou v tom repozitáři?

Respondent: Jakoby jak kdy. Ale už jsem si s tím nějaké věci půjčovala, protože...nebo z těch studentských prací, protože prostě už na to pak nikdo třeba nepsal nebo na to nikdo nenapsal nic lepšího, takže.

Já: A to je teda výjimečně podle potřeby jenom, když potřebuješ k nějaké zkoušce nebo k nějaké té práci?

Respondent: Spíš, spíš k té bakalářce, no, jsem to používala. Tam jsem pracovala s některými.

Já: Jsi spokojená s literaturou dostupnou tady v knihovně?

Respondent: Jo. Já myslím, že jako je tady docela velký výběr, no.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení nebo nějakou službu?

Respondent: Asi...asi ne. Jako maximálně třeba tady konkrétně možná kopírku, ale tím, že je na druhém patře tady, tak to vlastně není...jo, není důvod to tu dávat. A hlavně by to tu zabíralo moc místa, takže.

Já: No a jestli by to bylo v té studovně, tak je fakt, že by tam asi nebyl klid?

Respondent: No.

-poděkování

Rozhovor č. 4 – Petr

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Já jsem v bakalářském stupni ve čtvrtém ročníku.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Tak já se zaměřuji na moderní české dějiny a na dějiny jihoslovanského prostoru, zvláště na dějiny bývalé Jugoslávie.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: No tak asi nejvíce studijní nároky (smích), co jsou na mě kladený, ale v zásadě i nějaký vlastní zájmy. Člověk musí rozšiřovat sám od sebe obzory, aby nezůstal mělkým specialistou.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Jestli Google, Wikipedii nebo něco dalšího?

Respondent: Prvotní informace musí člověk samozřejmě najít na internetu, udělat si nějakou představu o tom. Ale potom se snažím samozřejmě internetovým zdrojům vyhýbat a jít k nějaký literatuře.

Já: Jaký konkrétní internetový zdroj teda využíváš?

Respondent: To záleží vlastně téma od tématu. Někde se dají najít solidní třeba žurnalistický příspěvky nebo i publicistický k daný problematice. Wikipedii se nikdo nevyhne dneska, takže i tam. Případně nějaký internetový zdroj, co mají badatelský instituce jako archivy a takhle.

Já: A znáš nebo používáš třeba Google Scholar nebo Google Books? Hledáš tam něco?

Respondent: Google Books jenom občas, když jsou nějaký knihy nedostupný, tak občas se mi zadaří něco najít, ale to je opravdu okrajový. O tom prvním jsem ani neslyšel, takže ...

Já: Ne? Na tom Scholaru tam bývají články vědecký.

Respondent: Já spíš JSTOR.

Já: JSTOR, jo tak to je skvělý, k tomu se můžeme dostat v jedné otázce. Vrátime se k tomu. A co třeba ta Wikipedie? Co říkáš na tu důvěryhodnost informací, co tam jsou obsažený?

Respondent: Je důležitý porovnat si jazykový verze Wikipedie. Anglická Wikipedie je dle mého soudu důvěryhodnější, když si člověk projde ten text a podívá se na případnej poznámkovej aparát. Pak je důležitý, co tam člověk čte. Je jasné, že články do kterých fušuje hodně takových nadšenců třeba do vojenství, tak ty asi nebudou úplně použitelný, ale vím o některých lidech z fakulty, co editovali články tam, že je to dobře opatřený poznámkama, takže z toho se dá i čerpat. Ale porovnat si to potom i s vlastníma zdrojema.

Já: Kde vyhledáváš tištěné a elektronické zdroje?

Respondent: No, v elektronických katalozích.

Já: Jo a jestli to můžeš nějak rozvést. Jestli máš zájem půjčit si nějakou knížku, tak jak postupuješ. Jdeš třeba nejdřív do katalogu tady Karlovky nebo Národky?

Respondent: No, tak nejdříve do CKIS, do našeho katalogu, protože je pro mě nejpřístupnější. Jednak se tady pohybuju docela často a mám průkazku do všech tady těch knihoven. Pokud ne, tak samozřejmě druhá možnost je teda Národní knihovna. A ještě mám průkazku do Městský knihovny (v Praze, pozn. autorky), protože městská knihovna je dobrá v tom, že tam nechodí tolik lidí. Ty věci, které jsou jako frekventovaný, třeba ty povinný na zkoušky, tak to je hodně rozpůjčovány tady nebo i v tý Národní knihovně a zbývá si s tím sednout do studovny s prezenčním svazkem nebo si zajít do městský a půjčit si to. Tady to mají třeba ve čtyřech exemplářích, kde si to nikdo nepůjčuje. Do dalších přijdu málo jako knihoven. Když tak nějaká MVSka, ale to už je, když člověk něco píše nebo takhle, to už jsem taky měl.

Já: Jak jsi tady často na fakultě, tak si půjčuješ ty knížky tady z fakulty z různých knihoven, ať už je to třeba ten Historický kabinet nebo chodíš třeba i do Knihovny Jana Palacha?

Respondent: Tak já nejčastěji se pohybuji právě tady, ale do Palacha si chodím půjčovat, protože tam mají solidní literaturu právě k tomu jihoslovanskýmu prostoru, ale i krásnou literaturu z toho prostoru, takže to já si občas přečtu. A jinak je dobrý si projít v katalogu, když jsou rozpůjčovány, protože třeba hudební vědy mají solidní fond historický literatury, kam zase chodí hrozně málo lidí, protože o tom nevědí.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například v případě knihy se podíváš do obsahu, přečteš si úvod a závěr nebo něco dalšího?

Respondent: Tak relevantnost možná trochu pokrytecky i podle autora. Že si člověk zjistí, kdo je za ten, kdo to napsal. To už je pro mě jako první nějaký ukazatel. Potom podle obsahu pak zjišťuju spíš, jestli to má vůbec cenu číst pro mě jo. Byť může to bejt samozřejmě hodnotný, ale ne pro to, o co se já zajímám, jo. Takže potom se člověk dozví nejvíc z toho jako úvodu. Člověk myslím sebe, že jo. (smích)

Já: A využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevytváříš? To už jsme tady zmínili ten JSTOR.

Respondent: JSTOR je takovej vlastně jedinej. Třeba UKAŽ já nepoužívám.

Já: Ne?

Respondent: Ne, já jsem se s tím nikdy nějak neseznámil.

Já: Neseznámil, ale říkali vám o tom ...

Respondent: Vim, že to existuje, vim jak to vypadá, ale nějak jsem s tím nepracoval, protože v uvozovkách jsem to nepotřeboval. Já jsem si vždycky opatřil všechno tištěné, byť možná složitějšíma cestama, ale nepoužíval jsem to.

Já: Neměl jsi potřebu, protože jsi měl jiné už ověřené zdroje nebo postupy?

Respondent: Tak, já bych to lépe neřekl.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?

Respondent: Já tištěné. Pro mě je to pohodlnější. Já nerad čtu jako text z obrazovek. Já se u toho nemůžu tolik soustředit jako u toho papíru.

Já: A když by sis teda měl vybrat, jestli si můžeš půjčit tu knížku i přes tu MVŠku dejme tomu nebo případně ještě ta mezinárodní MVŠ, tak bys ji využil nebo by sis stáhnul tu knížku? To asi tu knížku předpokládám. (úsměv)

Respondent: (úsměv) To bych si ji asi stáhnul, protože MVŠky jsou prostě jenom prezenční a já si to stejně ofotím, takže nakonec to stejně musím číst z té obrazovky, takže si to raději stáhnul a budu to mít v té lepší kvalitě.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: No, z mého oboru ano. Od spolků mi chodí newslettery, případně kolega, co pracuje u jednoho nakladatele, tak mi dává pravidelně informace, co vyšlo nového k daný problematice. Snažím se sledovat ediční plány... Tak.

Já: A ještě třeba nějaký časopis? Půjčuješ si tady nebo ne?

Respondent: Já jsem měl sám předplacený Dějiny a současnost. Tady si občas přečtu něco ze Slovanského přehledu. To je můj nejoblíbenější časopis, ale bez časopisů se nedá ten náš obor moc dělat, takže tak no.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Já bych neřekl, pokud se bavíme o tom oboru, že jsem informačně přehlcený, spíš si přijdu občas informačně podhodnocen, ale to je spíš o tom, jak to má člověk nastavený v té hlavě, že jo. Ono je důležitý, případně když si člověk ... vytyčit si nějak, co je prioritou. Přece jenom na začátku nějaký problematiky si vezmu nějaký kompendium, nějakou přehledovku, než abych šel přímo do nějaký konkrétně zaměřený jedny knihy, která se věnuje konkrétnímu výseku. Takže takhle nějak.

Já: Když by sis v tom katalogu Karlovky, v tom CKISu, zadal nějaký předmětové heslo a vyjelo by ti to několik desítek těch knížek nebo časopisů, tak jak by sis ty zdroje utřídil? Jak by sis vybral nějaký konkrétní, že by sis ho případně potom i půjčil?

Respondent: No, tak jednak podle autora, kdo to napsal. Jednak bych se možná snažil víc specifikovat ten daný dotaz.

Já: No, to jsem vlastně myslela ...

Respondent: ... jestli chci knihu ...

Já: ... tou otázkou.

Respondent: ... nebo článek. Tam se to dá nastavit všechno v tom CKISu, byť vím, že lidi to často neumějí. Jsou lidi dodneška, kteří si neumí najít časopis, což ... Ale takhle utřídil to v tom systému na té první stránce ... upřesnit.

Já: ... upřesnit ten dotaz ...

Respondent: ... tak.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Zmínili jsme teda tu městskou, Národní knihovnu a ještě nějakou nebo Ti tady tyhle knihovny dostačují?

Respondent: Kromě těch z Filozofické fakulty, tak já občas Knihovnu Národního muzea. Jednak tam pracuju a jednak tam jsou zdroje, který mám ke svému výzkumu relevantní.

Já: Výzkumu k bakalářce?

Respondent: Tak, tak.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: Tak jelikož jsem tady taky zaměstnaný, teda jako zaměstnanec síla, tak jsem tady každý pondělí, ale dejme tomu tak dvakrát, třikrát týdně maximálně. Většinou tak jednou, dvakrát.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštívuješ?

Respondent: Taková krásná otázka. No tak samozřejmě kvůli informacím (smích).

Já: A kvůli půjčování titulů, které potřebuješ? A chodíš do studovny mezi přednáškama, když máš čas?

Respondent: Jelikož teď nemám žádný přednášky, tak teď ne. Já už nemám, protože jsem ve čtvrtáku.

Já: A nemáš ani žádný doplňující přednášky, takže ...

Respondent: Nene, já mám jenom dobrovolně dvě, tři věci, na který sem zajdu, ale říkám, jsem už víceméně jenom tady v HisKabu nebo právě v muzeu.

Já: Jaké typy literatury, ať už knížky, učebnice, časopisy nebo něco dalšího, si z fondu Historického kabinetu půjčuješ nejčastěji?

Respondent: V drtivý většině je to literatura, protože já jsem člověk, který má rád, když si může vzít ten daný výtisk domů, protože já jako nerad studuju ve studovně. Tady ne, ani v Palachovi, tam mi to vyhovuje víc, ale v drtivý většině je to tady. Časopisy jenom občas.

Já: A třeba diplomový práce?

Respondent: Diplomový práce si půjčuju, jenom když to potřebuju třeba k nějakému svému vlastnímu výzkumu k bakalářce.

Já: Takže nejčastěji, když to shrneme ...

Respondent: Jednak i ty bakalářky...

Já: ... knihy, časopisy ...

Respondent: ... no no, no. A ty bakalářky, spíš to novější, to už si může člověk stáhnout. Takže proč sem kvůli tomu chodit.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Tady jo. Tady určitě.

Já: Najdeš tu, co potřebuješ?

Respondent: Většinou ano, samozřejmě, jak jsem říkal, tak spousta věcí je rozpůjčovaná, když tady je to základní studijní literatura, tak s tím se musí počítat. Kdo dřív přijde, ten dřív čte.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějakou službu?

Respondent: No, no, to je dobrá otázka, tyjo. No, zatím mě nic moc nenapadá.

Já: Někdo tu zmiňoval tiskárnu ve studovně, ale ...

Respondent: Tak tiskárna je ve studovně dole v Palachovi, že jo. Dále jsou tiskárny na chodbách, takže to mi tady jako nechybí. Tady by to možná překáželo, protože ta studovna přece jenom není nafukovací. A jednak to má nějakou aussicht, je to historická učebna, tak to musí nějak vypadat, když se tím chceme ohánět, že jsme jako ta historická učebna.

Já: Takže nic tě nenapadá.

Respondent: Nic mě momentálně nenapadá. Jsou tady počítače, jsou tady jako zásuvky, je tady internet, je tady všechno podle mého soudu, takže v té studovně mně opravdu nic nechybí. Možná jenom čtenáři občas. (smích)

-poděkování

Rozhovor č. 5 – Hugo

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Tak teďka studuju druhý ročník magisterského studia. Navazujícího.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Tak zaměřuju se hlavně na český středověk, asi zhruba tak od 13. do poloviny 15. století.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: Tak většinou je to osobní zájem, a pak samozřejmě když potřebuju něco na navazující práci.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google nebo Wikipedii.

Respondent: Tak Wikipedii používám relativně často, zvlášť když nestíhám, nebo když je potřeba nějaký zkušky a nestíhám číst, tak se na to hodně...o to hodně opírám. Google taky, no a knížky se dá říct, že taky, no, ale ten internet nejvíc asi.

Já: A na té Wikipedii jsou ty informace teda snadno dostupný, je to tam přehledný, rychle tam najdeš to, co potřebuješ, takže...

Respondent: Tak no, když to jde, čili u těch zkušek, zvlášť u těch ze světových dějin, tak tam je dobrý využívat pro mě tu anglickou, případně německou Wikipedii, protože jsou přece jenom většinou kvalitnější. U těch českých, tam je to někdy horší, ale tam je důležitý, aby člověk znal aspoň ty základy, aby viděl ty nejhorší chyby, co tam jsou a pak si podle toho rychle můžeš zopakovat a vzpomenout, co máš umět, no.

Já: A...říkal jsi, že teda používáš i knížky, tak se chci zeptat, jestli používáš například nějaké tištěné encyklopedie jako Britannicu nebo něco podobného?

Respondent: Tak to jenom velmi výjimečně. Spíš...spíš třeba když mám zkoušku a je nějaká monografie, kterou bych měl přečíst, tak využívám třeba Velký dějiny Českých zemí, že vezmu tu kapitolu, která je vlastně shrnutí toho, co mám číst. Takže spíš takhle to využívám.

Já: A znáš nebo používáš Google Scholar nebo Google Books?

Respondent: Google Scholar používám, ale taky velice málo, protože mně to moc nikdy nepomohlo, no. Jenom tak...

Já: ...nepomohlo? Že si tam nenašel to, co jsi potřeboval, nebo to nebylo dostupný v plným textu?

Respondent: Spíš že to nebylo dostupný v plným textu, no.

Já: A zkoušel jsi se dívat do nějaké jiné databáze? Když jsi to nenašel v tom Scholaru? Nebo v těch Google Books?

Respondent: Jo, no tak snažím se dívat třeba na uloz.to jestli tam ta knížka není. A takhle no. Spíš si jako vybírám ty témata tak, abych to měl jako dostupný nějak, takže někdy dělám kompromisy no.

Já: A ještě se vrátíme jenom k tomu Googlu. Ten je teda snadnej, snadno se používá, dává hodně výsledků, takže proto jako ho rád používáš?

Respondent: Ano.

Já: Kde vyhledáváš tištěné nebo elektronické zdroje?

Respondent: Tak buďto v Bibliografii dějin Českých zemí přímo na internetu, anebo přímo z knížek nebo článků, který mám jakoby primární zdroj a pak z toho nacházím ty další věci.

Já: Z té literatury...?

Respondent: Ano.

Já: Z těch použitých pramenů a podobně.

Respondent: Ano.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například u té knihy se díváš na obsah, přečteš si úvod a závěr, ...?

Respondent: Nejčastějc se dívám na obsah a závěr čtu. No a...ale většinou právě...já jsem ten typ, kterej si třeba ke zkouškám tu knížku jakoby si čte kolem dokola. Aspoň teda ve zrychlené formě, takže to víceméně projdu celý, takže pro mě ten obsah je asi úplně nejdůležitější, abych tam našel tu část, kterou pak můžu u té zkoušky nebo v práci využít.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyžíváš?

Respondent: Tak téměř vůbec nevyžívám. Užival jsem vlastně jenom jednou nějaký slovník na latinu nebo spíš vlastně nějaký portál, kterej má Brno – Masarykova univerzita v Brně a teďka to nějak nově

přešlo, že to může člověk využívat i přímo tady z fakultních počítačů a jinak to nepoužívám, protože jsem to vlastně nikdy úplně nepotřeboval a ani jsem o tom úplně nevěděl, no. Donedávna, až.

Já: Jo. Že vám o tom třeba neřekli na přednášce?

Respondent: No, to možná řekli, ale prostě nevím. Nějak mě to minulo. (úsměv)

Já: Ale jinak teda ses dozvěděl nedávno, že jsou různé e-zdroje, ať už jsou to teda ty e-časopisy nebo e-knihy, který má fakulta nebo univerzita předplacený. Ale neměl jsi tu potřebu je využít?

Respondent: Ano.

Já: Protože jsi to našel v tištěné podobě?

Respondent: V tištěné podobě a vlastně ani nevím, jestli ty elektronický, jestli jsou hodně jako relevantní pro to bádání, který mám já. Jestli to spíš není na ty světový dějiny důležitější.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč? To už vlastně jsi tady trochu zmínil, že většinou tištěné.

Respondent: Většinou tištěné no. A když nestíhám nebo potřebuju třeba při cestách, tak zas spíš na mobilu čtu.

Já: Takže to je kniha v nějakém PDF formátu? Nebo něco webovýho?

Respondent: PDF nebo v EPUBu.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: Tak jednak, nevím jestli se to dá počítat jako novinky z oboru, ale vzhledem k tomu, že se pořád potřebuju zlepšovat v němčině, tak vlastně na Welt.de mají dobrou rubriku na středověký dějiny přímo, tak tam. Ale to mám spíš ne kvůli novinkám z historie, ale spíš abych četl historii v němčině, lehce pochopitelnou. No a jinak ještě vlastně se dá říct, že na Redditu je taková podskupina Ask Historian, tak tam občas se koukám.

Já: A půjčuješ si třeba nějaký časopis tady? Kde jsou různé studie a články?

Respondent: Nejčastěji ty středověký teda, takže vlastně ty, co vycházejí jednak od CMS (Centrum mediévistických studií, pozn. autorky), jednak od Historického ústavu. A když potřebuju ke zkouškám, tak samozřejmě i třeba nějaké jiná časopisy.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Tak myslím, že úplně se nedá říct, že bych někdy byl jakoby informačně přehlcený, takže nikdy jsem to nějak extrémně nemusel řešit.

Já: A když si do katalogu – tady třeba univerzity – zadáš předmětové heslo a vyjede Ti několik desítek titulů na to téma, na ten předmět, co si zadal, tak jak bys postupoval, abys to nějak zredukoval? Aby sis kdyžtak vybral jenom pár konkrétních, který by se Ti hodily?

Respondent: Tak když to téma alespoň trochu znám, tak to redukuju podle třeba známých autorů. Dost pomáhá taky, když je tam právě jakoby ten obsah už vytištěnej, že se právě můžu kouknout, co v té knížce je, což když tam ten obsah není a moc se v tom tématu neorientuju, tak tu knížku jako si vyberu málokdy, protože většinou nestíhám a nemám čas jakoby zjišťovat dál, co to je nebo není. Když tam ten obsah není, tak se většinou snažím i dívat třeba do jiných knihoven jakoby jestli to tam náhodou nemají okopírované nebo tak. A většinou takhle. A když to neznám, tak právě nejvíc kolem toho obsahu, případně asi podle toho, jak je to nové.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ?

Respondent: Tak relativně výjimečně dole KJP (Knihovna Jana Palacha, pozn. autorky). Pak občas městskou knihovnu, ale to taky výjimečně. Pak jakoby... Městskou knihovnu v Praze hodně výjimečně. Pak městskou knihovnu u nás doma a pak Národní knihovnu nejčastěji.

Já: A jenom kde doma, abychom to zpřesnili?

Respondent: V Hlinsku v Čechách.

Já: Jo. A do Národní knihovny teda jsi říkal ještě.

Respondent: To jsou vlastně tak dvě nejčastější, buď to tady nebo Národní knihovna.

Já: A navštěvuješ je proto, že nenajdeš tu literaturu, kterou chceš, tady?

Respondent: Někdy to tak je, někdy to zas můžeš být právě – zvlášť teda před zkouškama – že to je rozpujčováné. Tak kvůli tomu.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: Tak teďka vlastně, když pracuju, tak v podstatě čtyři dny v týdnu od pondělí do čtvrtka. Jsem tady skoro každý den. A když jsem tady nepracoval, vlastně vloni ještě, tak to záviselo no. Někdy, když jsem měl jako hodně rozečteno, tak to taky mohlo být tak dvakrát do týdne třeba. V rozmezí měsíce každý týden vlastně dvakrát tak. Ale zas to někdy mohlo být tak, že jsem třeba měsíc v knihovně nebyl.

Já: Jo. Takže se to měnilo. A jenom mě napadlo, když teda studuješ magistra, tak chodil jsi sem na bakaláři víc nebo ne?

Respondent: Zase, před tou prací bych řekl, že asi tak stejně, no. Plus mínus.

Já: Stejně. Takže není v tom rozdíl.

Respondent: Zas takovej...

Já: Podstatnej.

Respondent: Asi ne no. No možná, že by trošku byl teďka, protože zase, většinou si nějakou práci dělám, když jsem přímo to, tak asi mírnej nárůst by byl. Ale mírnej.

Já: Na tom magistru?

Respondent: Ehm.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ?

Já: Půjčuješ si tady ty knihy. A chodíš třeba do studovny teda studovat nebo jenom na tom pultu, když jsi...?

Respondent: Tak, většinou... Zase, tenhle rok většinou na tom pultu a tam si buďto jako dělám něco, co je potřeba tady nebo si dělám něco pro sebe, případně si čtu. A když jsem tady nepracoval, tak to bylo málokdy, že bych přímo jako v knihovně zůstal, spíš jsem si, když je ta možnost, ty knížky jakoby půjčil s sebou a spíš jsem takhle hodně chodil pro knížky a pak to četl doma, protože já jsem zvyklý, nebo radši čtu jakoby při chůzi a to tady přímo nejde, no, takže. (úsměv)

Já: A když jsi měl nějaký čas volný mezi přednáškami, tak jsi sem šel na tu chvíli nebo ne? Nebo jsi šel jinam?

Respondent: Většinou ne. Většinou jinam.

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice nebo časopisy, si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?

Respondent: Ty, co jsou potřeba ke zkouškám a teďka na magistru nejčastěji přímo ty se středověkou tematikou, které by mě zajímaly. Nemusí to být ani přímo jakoby bádání, ale může to být jenom nějaká oblast středověku, která by mě zaujala a výjimečně to může být i vlastně z jiného okruhu těch dějin, ale to je teďka míň.

Já: A většinou jsou to knížky nebo je to ve formě článku v časopise?

Respondent: Je to tak půl na půl.

Já: A využíváš třeba i ty diplomové práce, co jsou tady, anebo v repozitáři?

Respondent: To přímo ne. A když je využívám, tak spíš k bádání, a to přímo jako v internetový podobě doma. Takže jako v ruce jsem přímo, že bych to četl odsud, to ne.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Jsem relativně dost. Možná že by se tady dalo někdy využít nebo víc rozšířit i ta zahraniční literatura. Mě to teda přímo jakoby neomezuje při bádání nebo tak, ale když by ta možnost byla, tak třeba o nějaká ta německá bádání, německou literaturu by to bylo fajn, jsou tady trošku mezery.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějakou službou?

Já: To jsi vlastně zodpověděl před chvílkou, že bys doporučil klidně i víc výtisků ze zahraničí. A ještě něco nebo Tě nic nenapadá? Co bys tu postrádal.

Respondent: Asi mě přímo nic nenapadá. Ani když si vezmu jinačí knihovny, tak asi ne přímo.

-poděkování

Rozhovor č. 6 – Jakub

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: No teďka jsem ve třetím ročníku na magistru. Prodlužuju.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Dělam Střední Evropu ve 20. století, teda teďka konkrétně jakoby z nějaké komparativní perspektivy.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: No, motivuje mě to, že potřebuju ty informace. (smích)

Já: A proč je potřebuješ, k čemu je potřebuješ?

Respondent: No...

Já: Ke studiu? Nebo Tě něco zajímá? Nebo všechno dohromady?

Respondent: No tak je to jakoby ke studiu...určitý zájem. Ono se to tak nějak prolíná, že mě vlastně i osobně zajímá jakoby ta Střední Evropa nebo i ta kulturní společenská oblast, a to pak můžu uplatňovat jako v té odbornější části

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google, Wikipedii nebo něco jiného?

Respondent: Tak takový ten základní rozcestník je Wikipedie. Když jako vyloženě potřebuju nějakou osobnost, tak Wikipedie mi alespoň přibližně řekne, kdo to je. A pak třeba často používám i vlastně nějaké vyhledavače knihoven, které mi vlastně ukazují, jaké ty knížky kdo publikoval nebo tak a podle toho se třeba pak orientuji dál.

Já: Katalogy máš teď na mysli těch knihoven?

Respondent: No. Jak vlastně fakultní, tak třeba i ten souborný, co má vlastně Národka.

Já: A jak jsi říkal, že teda se zajímáš o tu Střední Evropu, tak koukáš se jenom na českou Wikipedii nebo se koukáš i na jiné jazykové verze jako v angličtině nebo v němčině?

Respondent: Rozhodně koukám vlastně na polskou, protože hodně dělám to Polsko-Československo a využívám teda i – teda specializovaně Slovanskou knihovnu nebo katalog Slovanské knihovny, protože i ty knihy jsou dostupné rovnou, tak to. A rozhodně jako koukám i po...nejen po jakoby těch českých katalogích nebo českých vyhledavačích, ale jak už mám i nějakou zkušenost s tím Polskem, tak už jdu i na nějaké konkrétní servery nebo tak.

Já: A proč využíváš tu Wikipedii nejčastěji?

Respondent: Ne že bych ji využíval nejčastěji, ale je to spíš takový ten jako první křižovatka, která mi i v tom vyhledavači třeba i vyskočí. A co mám jako zkušenost, tak i ta polská Wikipedie je docela jako dost přehledná a informačně bohatá oproti třeba té české, co se týče jako toho 20. století. Takže je to i dobrý jakoby spíš odrazový můstek někam dál.

Já: A ta důvěryhodnost těch informací, co jsou na té Wikipedii, tak těm teda důvěřuješ?

Respondent: No jak kdy. Jakože opravdu tu Wikipedii používám jen abych jako viděl, jestli ta osobnost byla politik nebo něco takového. Ale když už tam je pak popis třeba nějakého ideového zaměření, nebo něčeho takového, tak to už si třeba pak ověřuju dál. Ne že bych vyloženě Wikipedii používal jako zdroj informací, který bych citoval dál nebo něco takového. To jako přeci jen ověřuju pak dál.

Já: V knížkách?

Respondent: No anebo právě na těch serverech, když už. Nebo v těch knihách, co jsou vlastně zmiňovány pak dole ve zdrojích, jestli, jak moc je to pravda.

Já: A na tu Wikipedii se dostáváš teda z toho Googlu? Říkal jsi, že když tam něco zadáš, tak většinou ten první odkaz je ta Wikipedie.

Respondent: Jo.

Já: Takže na Googlu?

Respondent: Jo, přes Google, no.

Já: A znáš například Google Scholar nebo Google Books? Využíváš je?

Respondent: Jo, to taky využívám. Bohužel často je to, že to jsou jen...že ta kniha tam je, ale jen...pak bych se přes odkaz dostal k tomu, jak ji koupit než vyloženě k nějaké té online verzi. Ale občas jsem to i využil. Je to jako, ten Scholar je právě dobrá varianta vedle JSTORu nebo přes tyhle ty jako elektornické portály, co jsou vlastně zpřístupněné přes univerzitu.

Já: Takže někdy si se dostal k nějakému plnému textu a někdy jsi tam měl jen tu informaci o té knížce?

Respondent: Ehm. A já občas využívám takovou tu strategii, že třeba si napíšu nějaké to téma svoje, nebo něco takového, za to dávám prostě „pdf“ a aby mi vyskočily rovnou PDF formáty. Což je občas jako lepší, než přes ten Scholar...často.

Já: A používáš například i nějakou tištěnou encyklopedii? Jako Britannicu nebo něco podobného?

Respondent: Ani ne. Vlastně když slovníky, jakože jazykové, tak to využívám většinou spíš jako nějaké online překladače, Lingeu třeba, spíš než... spíš než Google Translator. A většinou ty oblasti, kterými já se zabývám v tom 20. století, tak často už jsou jako nějaké digitální encyklopedie, třeba těch osobností disentů nebo něčeho takového, takže k těm papírovým sahám spíš kvůli odcitování.

Já: Jo. Další otázka navazuje na ty elektronické zdroje a slovníky. Kde vyhledáváš ty tištěné a elektronické zdroje?

Respondent: Tak vyhledávám je vlastně přes ten Google a... anebo často přes odkazy v jiných článcích, že třeba v těch posledních deseti letech ty webové odkazy jsou časté u těch různých článků, které jsou hlavně teda v elektronické podobě, tak přes ty se pak dostávám vlastně dál.

Já: Když bys měl teda vytipovanou jednu knížku z nějakého poznámkového aparátu, tak jak bys postupoval při hledání té knížky? Jak bys ji vyhledal, aby sis ji půjčil?

Respondent: Tak když mám vyloženě konkrétní titul, tak zkouším nejdřív Souborný katalog Národní knihovny. A pak podle toho se teda, když tam je, tak záleží, kde je. Často se jako trefím, že je buď v Národce nebo ve Slovanské knihovně. Nebo přes ještě Knihovnu Sociologického ústavu Akademie věd. No a když tam není, tak jdu teda už jako... vyloženě hledám v tom jakoby, že to hodím do Googlu a hledám nějakou PDF verzi nebo něco takového.

Já: Takže do toho Souborného katalogu chodíš proto, že chceš zjistit, jestli je to někde po Praze. Nejde Ti o konkrétní knihovnu, že bys šel přímo do jejího katalogu, ale je Ti v podstatě jedno, kde v Praze to je. Hlavně, abys to měl?

Respondent: Přesně tak, protože vlastně tady v tom okolí Filozofické fakulty jsou ty hlavní knihovny, do kterých já chodím a já jako těch kartiček do těch knihoven mám dost, takže ten Souborný katalog mi rovnou ukáže, jestli v těch mých knihovnách to rovnou je než to.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například u knihy se díváš na obsah, na úvod a závěr nebo ještě na něco dalšího?

Respondent: Rozumím. Tak samozřejmě pročtu úvod, závěr, nějak to i prolistuju, jestli je to pro mě důležité nebo něčím originální. A často i koukám na seznam použité literatury nebo pramenů, že jestli to jsou pro mě nějaké nové prameny nebo jsou to knihy, které si já mohu půjčit a z toho mi vyplyne, že to je jako nějaká monografie, která spíš shromažďuje jakoby informace, tak tu dám stranou a radši jdu k těm knihám, které jsou dostupnější.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyžíváš? Už jsi tady zmínil ten JSTOR. A využíváš ho proč? Najdeš tam hodně těch článků, které potřebuješ?

Respondent: Tak nejčastěji využívám teda JSTOR a EBSCO, protože tam jsou nejčastěji v plném znění, že to není jen odkaz na citaci nebo tak. A využívám to často spíš k těm zahraničním tématům. A teda když to vztáhnu k diplomce, tak spíš jakoby... jako k nějakému ukotvení dosavadního bádání o tom tématu. A proč? Protože občas mi to jakoby vyhodí zajímavé odkazy, na které vím, že bych normálně nepřišel, kdybych to jen hledal přes ten Google. Nebo kdybych tam prostě jen listoval tím Googlem přes ty různé odkazy a tak.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?

Respondent: Mám radši...no...ono je to takové dvousečné. S tím papírem se mi, když je to v papírové verzi, tak se mi lépe pracuje. Mám i dojem, že si to třeba lépe zapamatuji, když si to v tom čtu. Na druhou stranu, když to pak potřebuji rychle dohledat, tak je na to lepší, když je to v tom PDF formátu, kdy přes to ctrl+f jde prostě vyhledat. Takže obojí má takovou jako... své výhody.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: Asi ne. Jakože...

Já: ...Ne? Pravidelně ne?

Respondent: Pravidelně mám takový ten informační příliv, kdyžtak jakože přes Facebook těch daných institucí. Že Akademie věd, Ústav světových dějin a tak dále. A tam teda když, ale to jsou spíš informace, jakože o chystaných konferencích, událostech nebo tak. Ale že bych vyloženě jakoby z oboru, tak to ne.

Já: Ani žádný časopis nečteš?

Respondent: Spíš tak jakoby, já nemám žádný předplacený a ani jako že bych pravidelně četl, ale spíš tak jakoby nárazově, nebo když na to narazím, něco zajímavého.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Tak samozřejmě to 20. století je jako dost informačně bohaté, kdy každý druhý člověk píše paměti a tak, takže to je dost náročné a selektuje se to jako obtížně. A asi na to nemám přesně nějakou metodu, jak se s tím jakoby vyrovnat. No asi tak.

Já: Když bys hledal v katalogu knížky na téma 2. světové války třeba, tak by Ti to mohlo vyhodit několik desítek výsledků. Tak jak by ses v tomhle případě choval, jak bys vyseletoval ty knížky, aby si jich měl co nejméně? Těch kvalitních, těch, co jsou pro tu Tvoji potřebu důležité.

Respondent: Tak já využívám to rozšířené vyhledávání. U všech těch katalogů je aspoň možnost nějakých tří klíčových slov, tak přes ty se snažím co nejvíc to různou kombinací vlastně vyselektovat, aby toho bylo co nejméně. A pak teda, málokdy, dávám nějaké časové rozmezí nebo něco takového.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Říkal jsi, že máš průkazky do hodně knihoven.

Respondent: Tak využívám Městskou knihovnu v Praze, kde přece jen jsou takové ty populárnější historické práce přístupné normálně, takže je to dobrá alternativa, když tady všude po fakultě je to vypůjčené. Pak teda Palacha, Národní knihovnu, Slovanskou knihovnu a pak knihovnu právě toho Sociologického Ústavu. A pak mám teda ještě kartičku do knihovny v Říčanech, takže tam, kde bydlím, no.

Já: Takže tam chodíš proto, že tam najdeš tu konkrétní knihu nebo titul, co potřebuješ?

Respondent: Hmm, přesně tak, protože...

Já: ...je to tam dostupné, že to není vypůjčené nebo...

Respondent: Právě proto, že často první cesta je do těch fakultních knihoven nebo do té, co je nejbliž. A ta městská je přece jen trochu mimo takovou tu odbornější perspektivu.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: No, tak jako čtenář, tak jednou do týdne, takže jdu půjčit, přepůjčit, vrátit.

Já: A proč nechodíš častěji? To nemáš potřebu sem chodit častěji, stačí Ti jednou týdně?

Respondent: Tak ještě v kombinaci s tím, jak tady pracuju, tak mám takové jakože různé strategie. Teďka co se týče psaní diplomky, tak hledám to vhodné místo, kde se dobře píše. Studovnu Historického kabinetu využívám, když jsem tady třeba chvíli v práci a pak teda mám nějaké volno nebo to, tak si sem sednu.

Já: Jo, takže mezi přednáškami, jestli teda máš přednášky nějaký?

Respondent: No, přesně, jojo.

Já: Takže dá se říct, že jednou nebo případně vícekrát týdně, jo? Podle potřeby.

Respondent: No asi tak.

Já: A ty jsi teda na tom magistru. A byl rozdíl v té návštěvnosti nebo ve využívání knihovny na bakaláři a teď? Jestli jsi sem na bakaláři chodil častěji?

Respondent: Jako u mě?

Já: Ano, u Tebe.

Respondent: Víím, že na bakaláři jsem chodil častěji do studovny číst ty prezenční věci, jakože časopisy a tak. Teďka už je to takové méně časté tím mým zaměřením, že přece jen třeba občas ty časopisy, co potřebuji já, tak tady nejsou, tak je nevyužívám. Ale dřív, jak jsem měl i víc těch zkoušek a bylo potřeba mít prostě nějaké články nebo z toho seznamu literatury, tak jsem to využíval.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ? Už jsi říkal, že si sem chodíš do té studovny, půjčuješ si tu ty knihy a mezi těmi přednáškami sem teda chodíš, když máš tu chvíli. Tak jestli sem třeba chodíš i na internet?

Respondent: To ani ne. To asi ne. Říkám, občas volím tu strategii, že si sem jdu prostě sednout a jdu psát. Takže jako...

Já: Jo. Tu práci přímo?

Respondent: No. Takže je dobré, že tady jsou prostě jako zásuvky, takže je dobré si prostě připojit.

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice, časopisy nebo i diplomové práce, si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?

Respondent: Tak nejčastěji si půjčuji monografie.

Já: A někdy, když potřebuješ, tak ten časopis využiješ taky a ty práce taky?

Respondent: Tak ty časopisy občas nějaké. Někaké sborníky. Ale diplomové práce ne. To využívám, že to je v elektronické...elektronicky přístupné.

Já: Takže nepotřebuješ žádné starší, které jsou tady ve skladu?

Respondent: Ne. To nepotřebuji.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Tak řekl bych, že jo. Zároveň občas mě překvapuje, co třeba tady na to Polsko najdu. Na druhou stranu chápu, že prostě Polsko vzhledem k té odborné poptávce je prostě malý téma nebo malá oblast zájmu, takže chápu, že to tady nemůže být. Ale jinak jsem spokojený i třeba co mám jakoby další zájmy, co se týče třeba nějakých dějin myšlení nebo osobností, tak to jsem spokojený s tím, co tady je.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějaká služba Ti chybí?

Respondent: Pff...

Já: Nebo bys chtěl třeba víc exemplářů? Myslíš, že je tu nedostatek exemplářů k nějakým titulům?

Respondent: Nevím. Asi záleží, že jak je tady malá studovna, tak třeba tady nemůžou být jakoby vyloženě otevřené police. Což třeba v Palachovi je možné se prostě projít, vzít si jakoukoli knihu a prostě projít si to a třeba jakoby i narazit na nějaký nový pramen nebo monografii, na kterou bych třeba přes vyhledávač nenarazil. A možnost si to jakoby volně otevřít, než abych jako si to musel objednat, půjčit, odpípnout, teďka si to prolistovat a zase jako to hned vrátit. Tak možná to je jako to, co mi chybí, ale to je tím, že prostě je to dílčí knihovna. Na tohle to je ten Palach.

-poděkování

Rozhovor č. 7 – Veronika

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Já jsem ve druhém ročníku magisterského navazujícího studia historie.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Nejvíc 20. století, ale spíš tak od roku 39 dál do toho rozpadu, takže do roku 92 asi nejvíc.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: No tak asi nejvíc zkoušky, že jo, a pak asi taky náka ta oblast zájmů, že jo, tak tendle obor se nedá dělat úplně bez...aby to člověka...že by to člověka nebavilo. Takže...nebo třeba i nějaká současná situace mě nutí třeba vyhledávat si nějaký historický paralely a tak.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Mám tu například Google nebo Wikipedii. Nebo něco jiného používáš?

Respondent: Tak Wikipedii úplně ne. Snažím se hlavně ve veřejnoprávních médiích. Hlavně Česká televize má spoustu, jak to říct, rozhovorů třeba s odborníky nebo tak. Nebo je i pořad historie.cs, takže většinou tam, anebo v odborných publikacích. Jako asi úplně si neověřuju data na wikipedii, teda.

Já: Znáš nebo používáš Google Scholar nebo Google Books?

Respondent: Google Books občas, co se týká nějakých recenzí nebo tak, ale moc ne teda, moc to nepoužívám.

Já: Používáš i nějakou tištěnou encyklopedii? Jako třeba Britannicu nebo to vůbec ne?

Respondent: No jako jestli se...třeba maximálně Ottův slovník naučný, jestli se to tak dá jako kvalifikovat, jako encyklopedie. Ale to už je spíš do nějakých odborných textů nebo tak, no. Asi spíš v tomhleto směru.

Já: Kde vyhledáváš tištěné a elektronické zdroje?

Respondent: No tak v knihovně, že jo. Elektronický zdroje, no tak vobčas se zkusím prostě si, jako jo, napsat do Googlu, jestli někde není v PDFku nějaká knížka, ale většinou buď v knihovně tady v Hiskabu, anebo u nás v Benešově v městský knihovně. Většinou jako najdu všechno tady nebo tam.

Já: A jdeš teda...koukáš sem do knihovny...tak jdeš do toho centrálního katalogu?

Respondent: Jo, ehm.

Já: A používáš někdy i Souborný katalog? Víš, co to je?

Respondent: Jako biblio?

Já: Souborný katalog Národní knihovny.

Respondent: Jojojo, používám.

Já: Jo?!

Respondent: Občas jo.

Já: Když nenajdeš tu knížku tady v Hiskabu, nebo v tom Benešově?

Respondent: No.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například v případě knihy se podíváš do obsahu, na úvod a závěr, nebo na názvy kapitol? A na základě těchhle kritérií vyhodnotíš, že tu knížku potřebuješ, že by tam mohlo být něco, co by se Ti hodilo nebo koukáš na něco jiného?

Respondent: Tak, většinou...většinou už jdu jakoby po konkrétních titulech, ale když to, tak si většinou koukám do obsahu, vlastně co se tam píše a potom, když tu knížku jako úplně neznám, třeba tady ze školního prostředí, tak si na ni vyhledám nějakou relevantní recenzi.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyužíváš?

Respondent: Elektronický zdroje Filozofický...no asi moc ne.

Já: Hodně studentů tady zmínilo JSTOR.

Respondent: Tak to vůbec.

Já: Je pravda, že vlastně to téma, který Tě zajímá, na který se specializuješ, tak to bývá v tištěné podobě...

Respondent: No asi jako, spíš si myslím, že pro mě jsou relevantní tištěné zdroje, no.

Já: A třeba na tom bakaláři si využila někdy nějakou databázi, kde byly ty elektronický knížky nebo nějaký elektronický časopisy?

Respondent: Vůbec.

Já: Takže si to nikdy vlastně nepotřebovala a všechno si našla v té tištěné podobě?

Respondent: Jo.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?

Respondent: Tak, tonhle asi s tím dost souvisí, že já preferuju spíš ty tištěný zdroje. A proč, to ani sama nedokážu posoudit. Asi je to nějaký zvyk nebo jak to říct, no. Asi spíš z toho zvyku, že já moc... fakt jako nedokážu, nedokážu říct nějaký relevantní důvod proč jako preferuju ty tištěný zdroje, no. Je to taková jako, jak to říct, třeba jako docela i ověřená kvalita tady i prostě studentama nebo pedagogama, no že vlastně většinou, když se člověk připravuje na zkoušku, tak vlastně mu doporučen, je doporučená literatura, která je prostě tištěná, žejo.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru? Říkala si vlastně, že koukáš na ty stránky České televize a na tu historii.cs a chodíš pravidelně ještě někam, buď na tu webovou stránku nebo i si čteš nějaký časopis tištěnej?

Respondent: Na stránkách Ústavu českých dějin, tak tam asi jsou ty jako největší, největší, dá se říct události z oboru nebo tak. Nebo i různé doporučení na nově vycházející literaturu. Jestli kontroluju nějaký web, no těžko, těžko říct, asi spíš ne.

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcená? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat?

Respondent: Tak co se týče svého oboru, tak informačně přehlcená se necítím, ale co se týká současných událostí, tak jako asi rozhodně. Takže se snažím hledat ověřený zdroje, že prostě, když si, když si něco přečtu na internetu, tak to neberu jako ber-bernou minci, ale snažím se to najít třeba ještě v nějakým jiným zdroji. Co se týká jako současného, současného dění, tak tam většinu těch informací teda jako sbírám z internetu. To netvrdím, že ne. Anebo potom jako z veřej-z Český televize, prostě. Tam jako tištěný média, jako že si nepřečtu úplně knížku o Syrském konfliktu a podobně. To spíš ne. (úsměv)

Já: A když to vztáhneme na ty knížky nebo tituly, který si chceš půjčit v nějaký knihovně a zadáš si teda do jejího katalogu buď předmětový heslo nebo...nebo...nějaký jiný klíčový slova, tak Ti to může vyhodit několik výsledků, třeba i několik desítek. Tak jak bys třeba selektovala všechny ty tituly, co Ti to našlo, aby sis vybrala jenom pár, který by sis případně půjčila?

Respondent: Tak já, když hledám v tom Centrálním katalogu, tak si tam hlavně vyberu, aby to bylo tady v té knihovně a potom jako se snažím zadávat vopravdu přesný klíčový slova, aby mi to nevyhodilo prostě tisíc výsledků, ale prostě maximálně nějakých pár stránek, protože vlastně v Centrálním katalogu se objevujou i jako různé práce studentů, ať už bakalářský nebo diplomový, takže je docela problém, když tam hodíte jenom jméno, tak vám to vyplivne i třeba ty práce, který on vedl nebo kterým byl oponentem, což je docela blbý, takže, takže se to snažím jakoby maximálně, maximálně prostě specifikovat – to klíčový slovo. Anebo prostě většinou znám přesnej název, přesnej název toho titulu. Jako vopravdu, já spíš chodím po těch konkrétních titulech, no.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? V Benešově navštěvuješ tu knihovnu městskou...

Respondent: V Benešově městskou knihovnu, potom Národní knihovnu Klementinum tady za rohem, tam. A tam teda chodím většinou, protože mají digitalizovaný tiskoviny, takže kvůli tomu chodím tam. No anebo tady dole Knihovnu Jana Palacha.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: No tak ve zkouškovým je ta frekvence vyšší, takže i třeba jednou do týdne a přes semestr jednou za čtrnáct dní, no. Asi, asi záleží. Ale ve zkouškovým je ta frekvence samozřejmě vyšší no.

Já: A říkala jsi, že teda seš na navazujícím magistru, tak by mě zajímalo, zajímalo jestli na bakaláři si chodila do knihovny častěji nebo ne? Jestli byl v tom nějaký rozdíl oproti tomu magistru.

Respondent: Tak vzhledem k tomu, že mám bakaláře z archivnictví, tak tam ta četba na ty zkoušky není úplně vyžadovaná, takže rozhodně jsem nechodila, rozhodně chodím víc teď do knihovny, než tenkrát. Takže, no.

Já: Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ? Půjčuješ si tu ty knížky a mezi přednáškama, když máš chvíli čas, tak jdeš třeba sem do studovny na počítač nebo jen tak si sednout s knížkou?

Respondent: Když mám čas mezi přednáškama, tak chodím většinou dolů do Palacha, jojojo, do studovny, tam jakoby. Číst.

Já: A proč chodíš tam? Tam Ti to víc vyhovuje, to prostředí?

Respondent: Jo a je tam víc místa.

Já: Jaké typy literatury si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ? Jestli jsou to knížky nebo časopisy...?

Respondent: No knížky. Časopisy si nepučuju, protože většina má digitalizovaná čísla na internetu.

Já: A půjčuješ si někdy i ty diplomový práce? Jak jsi říkala, že Ti to vyhaduje v tom katalogu nebo...

Respondent: Ne, ne, nepůjčuju. Vono v repozitáři závěrečných prací si můžete najít i ten vlastní text, takže to si nepůjčuju. To si většinou jakoby najdu spíš tam.

Já: Jsi spokojená s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Tady rozhodně. Tady v Hiskabu určitě, určitě jo. Jako je pravda, že by možná některý tituly mohly bejt víckrát, ale chápu, že jako, když to tady teď vidim, není prostor, takže jako někdy se mi stane, že ta knížka je zrovna půjčená a že je třeba jenom jednou, ale to je asi, to je asi normální, no. Některý ty tituly jsou samozřejmě víckrát, ale, ale jinak jako vždycky, co sem potřebovala, tak jsem našla tady.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějaká služba by Ti chyběla tady? Něco jako kopírka nebo...něco...

Respondent: ...ty jo...to mi asi úplně nechybí, kopírka. Kopírky jsou na chodbách nebo dole, dole, dole v, jako v počítačový studovně jsou kopírky. I tiskárny. Ty jo, vůbec nevím jestli mi tady něco chybí. Asi nic. Možná mě to napadne, až vyjdu, ale zatím teda mi nějak nepříjde, že bych tady narazila na něco, co by mi ňák jako chybělo, náký vybavení. Vůbec...Nevím, asi ne.

-poděkování

Rozhovor č. 8 – Radek

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Navazující magisterské studium.

Já: V jakém jsi ročníku?

Respondent: Ve třetím.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Zabývám se první republikou.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: No, zejména splnění povinností při tom studiu a při hledání zdrojů pro diplomovou nebo bakalářskou práci, třeba.

Já: A ještě něco dalšího?

Respondent: No, občas si dohledávám nějaké informace jako z jiných zájmů, třeba o dějinách techniky, zejména automobilové techniky nebo motocyklové a trochu stavebnictví, třeba.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Mám tu například Google nebo Wikipedii.

Respondent: No, to nepoužívám skoro vůbec. Teda jako pro základní orientaci, ale jinak jako ty zdroje, co jsou platné, tak беру jako tištěné. Takže více méně jako z pramenů nebo ze sekundární literatury, co je v knihovnách.

Já: A znáš například Google Scholar nebo Google Books? Využíval jsi je někdy nebo ne?

Respondent: Google Books znám a nikdy jsem je nevyužíval. Neproniknul jsem do toho a ani jsem to jako nezkoušel nějak jako dlouhodobě.

Já: Nezkoušel, protože jsi neměl tu potřebu, nebylo to nutné? Všechno jsi vyhledal nebo dohledal v těch tištěných?

Respondent: V podstatě jsem pak byl schopný dohledat všechno v těch tištěných a jak jsem tu problematiku nestudoval podrobněji, tak jsem měl takovou představu – a stále ji mám –, že jaksí to není úplně pro to meziválečné období v České republice, v Československu jako úplně vhodné, že to je jako pro globální dějiny a spíš cizojazyčné publikace, že tam budou, takže.

Já: A...tu Wikipedii teda používáš jenom když chceš zjistit nějakou informaci nebo si něco ověřit? Nebo vůbec?

Respondent: Tak tu používám u některých věcí, kde jako nepotřebuji 100 % spolehlivé informace, že bych je pak používal dál. Takže jako pro...

Já: Že bys je citoval?

Respondent: ...že bych je citoval, to jsem asi nikdy z Wikipedie necitoval a při studiu jsem to někdy používal jako při opakování, právě jako to doplnění, že tam je teda všechno a okamžitě. Takže vlastně jako jsem procházel svoje poznámky a tam, kde jsem se jako zaseknul, tak jsem si otevřel Wikipedii a různé souvislosti, jak se to dá rozvíjet, tak jako to jsem využíval.

Já: A využíval jsi jenom českou verzi té Wikipedie nebo jsi šel i do nějakých jiných jazykových verzí?

Respondent: Snažím se využívat i anglickou, německou, kterým rozumím. Někdy se dají využívat i jazyky, kterým nerozumím, protože ne vždy ta česká vypadá jako dostatečně spolehlivě, i když je to Wikipedie, tak už je to moc. Takže vlastně zejména v těch originálních jazycích, ke kterým se vztahuje ten problém, třeba co jsem četl, tak bylo třeba správná data nebo se tam jako dalo odhalit to...ta správná informace.

Já: A využíváš ještě například nějakou tištěnou encyklopedii, když potřebuješ se do něčeho rychle podívat, ale nemáš třeba přístup k tomu internetu? Tak jestli využíváš například Britannicu nebo něco podobného?

Respondent: To asi nevyužívám.

Já: Ne? Vůbec.

Respondent: Možná někdy nějaký slovník. Nevím teda jestli mám v knihovně teď zrovna nějaké slovníky...ale tady v Praze, teda.

Já: Kde vyhledáváš tištěné nebo elektronické zdroje?

Respondent: Ty vyhledávám v knihovnách jako je zejména...třeba v Souborném katalogu Národní knihovny, která poskytuje tu informaci, kde se to dá jako sehnat v celé republice. Ale jinak vyžívám vlastně jenom pražské knihovny, takže tam mám jenom přehled, že kdybych to vyhledával jenom v katalogu Národní knihovny a ona to neměla, tak tam vlastně nezjistím, že existuje nějaká jiná kniha. Tak díky tomu zjišťuji, podle toho klíčového slova, jestli i k tomu existuje nějaká publikace. A když je v Liberci, tak buď si ji nepřičtu, anebo se ji snažím sehnat nějak jinak.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například u knihy se díváš na obsah, přečteš si úvod a závěr, ...?

Respondent: No, to...dost často při tom procházení těch katalogů a souborných, tak více méně jedu podle názvu a pak řeším teda rok vydání, kdy teda, když je to z toho období první republiky, tak to považuji jako pramen a když je to mladší, tak to беру jako literaturu. A pak vlastně ten výběr spočívá na tom, na dostupnosti. Takže Národní knihovna mi může nabídnout mnoho publikací, ale ne všechny jsou dostupné, ani do studovny. Některé tam nemají ani jako umístění toho exempláře, takže vlastně to evidují, jako že vyšlo, bylo jako vytištěno, ale že to nepovažuji za zdroj, se kterým budu pracovat. A vlastně jako do obsahu, když tam je teda naskenovaný, tak se kouknu, jestli to obsahuje vůbec nějakou kapitolu pro mě vhodnou a jinak, pak to záleží, když si to teda už objedná, tak si tu knihu prolístuji a podle úvodu, závěru většinou se neřídím, ale hledám jako v obsahu nebo ve stránkách, kde by se to mohlo nacházet, ta informace.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyužíváš?

Respondent: No zdroje elektronické nevyužívám...a tak nějak jsem se s nimi nesžil. Asi jsem to zkoušel, asi to nemám nastudované a jsem to zkoušel příliš málo, takže jsem vlastně nezvládl tu práci s nimi.

Já: A víš o tom, že má fakulta něco předplaceného? Někjaké databáze, kde jsou různé elektronické knihy nebo elektronické časopisy, to víš?

Respondent: To evidují JSTOR a ty další, vlastně nevím názvy, ale vím, že teď vzniklo to UKAŽ, ten souborný, co nás má navádět. Ale zase si myslím, že elektronických zdrojů pro období první republiky, teda jako pramenů, bude minimum. A sekundární literatura, to vlastně nevím zase. Já se zabývám technologiemi nebo technikou, takže to si myslím, že zase bude mít menší zastoupení, pokud vůbec nějaké.

Já: Ten JSTOR jsi teda někdy použil?

Respondent: To si asi nevzpomenu. Možná v souvislosti s nějakým seminářem ze světových dějin jsme možná měli za úkol, ale jinak jako jsem dohledával většinou na nějakých úložištích, anebo teda přes...z druhé ruky od kolegů. Ty zahraniční texty jsme dostávali na seminářích také, takže tak vlastně...

Já: A o tom JSTORu vám teda řekli ve škole nebo ses dozvěděl o něm jinak?

Respondent: To...bud' ve škole, anebo na webu fakulty, na webu knihovny, to už přesně nevím.

Já: Nevyužíváš je teda z toho důvodu, že na to téma, které se specializuješ, tak toho tam bude minimum, možná vůbec nic tam asi nebude. Ale když by ses zajímal o nějaké globální téma, nebo nějaké téma, které souvisí například se střední Evropou, nejenom teda s Českem a s první republikou, tak myslíš, že bys šel do nějaké elektronického zdroje se podívat na nějaký článek nebo knihu?

Respondent: No...v podstatě by to záviselo na množství toho tištěného, co se dá fyzicky získat do ruky. A pak bych to teda musel, kdyby mě to opravdu nutilo, tak bych si to musel teda nastudovat, tu práci s tím, nebo si někde vyhledat nějakou pomoc od kolegů nebo tak.

Já: Takže výjimečně nebo doplňkově bys to využil?

Respondent: Ano.

Já: V krajních případech jenom?

Respondent: V podstatě ano.

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč?

Respondent: Tištěné preferuji pro to vyhledání a pro prohlížení, ale pak dost často si nafotím ty potřebné pasáže. Někdy i celé knihy. V Národní knihovně například, protože nelze prostudovat tisíce stranou knihu na místě, nebo i tři set stranovou. A pak teda to mám jako fotky, případně PDFko doma v počítači. A částečně jsem schopný to přečíst v tom počítači, někdy si tu část vytisknu.

Já: A proč si to vytiskneš? Protože nechceš koukat do té obrazovky nebo si tam potřebuješ něco poznamenat nebo máš radši, když to můžeš prolístovat rukama, lépe se Ti v tom hledá? Když to máš vytištěné.

Respondent: Všechno dohromady. Jednu tu knihu pro bakalářku, co byla celkem stěžejní, tak jsem si vytisknul, abych si mohl podtrhávat, což je, když je to obyčejná fotka, tak je celkem problém, i v tom PDFku to tak úplně nefungovalo. A navíc to pak jde vzít kamkoliv a není potřeba k tomu ten přístroj. Kde teda nemám čtečku a ani tablet, takže já uvažuji o notebooku za ten přístroj, na kterém to budu číst, a to už je moc velká věc do tramvaje na převážení kamkoli jinam.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: Ne. (smích)

Já: A ani třeba nějaký časopis nemáš předplacený nebo nechodíš se do knihovny na něj dívat?

Respondent: Ne, nechodím. Novinky z oboru, tak jako přes Facebook z vybraných příspěvků od svých kolegů, kterých mám asi většinu mezi přáteli a jsou historici, takže načerpávám inspiraci, případně, když sdílejí nějaký článek, nebo když se koná nějaká konference, tak si přečtu informaci ke konferenci. Tím to pro mě jako je hotovo. (smích)

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcený? Pokud ano, jak se snažíš v přemíře informací zorientovat? Když by ses díval do toho Souborného katalogu, tak tam je určitě několik desítek až stovek záznamů na některá témata. Tak jak bys to například selektoval ty záznamy, aby sis vybral jen ty tituly, co se Ti teda hodí, co se Ti líbí a chtěl by ses na ně podívat případně v té knihovně?

Respondent: No, na to asi nemám žádnou metodologii přesnou. Tak jako základní selekcí můžou být informace od vyučujících během studia, kteří doporučovali teda různé autory. Pak k té první republice jsou nějaká stěžejní díla, která jsou jakoby učebnice těch dějin jako Kárník, kdy má troj dílnou učebnici až k druhé republice. A v těch katalozích se to trochu selektují tím, teda tou dostupností, kdy teda když to je Národní knihovna a můžu si to půjčit domů, tak je to pro mě zajímavější než to mít ve studovně. Zejména když to má Národní knihovna, tak je to zásadní, protože pak využívám teda Městskou knihovnu v Praze a knihovny filozofické fakulty a jinak ty další pražské knihovny už méně. Jinak narazil jsem, když jsem prohledával diplomové práce na serveru Thesis, kde jsou tisíce těch záznamů, kdy si tam zadám nějaké klíčové slovo a tam se cítím velmi přehlcen. (smích)

Já: A tam teda si vybereš jenom pár prvních záznamů nebo se snažíš třeba ten dotaz nebo ten předmět nějak upřesnit?

Respondent: No já jsem tam hledal naposledy celkem obecně, i když jsem teda nezadal ani celé klíčové slovo, ale část toho slova elektrizace a tam s tím upřesněním byl trochu problém. A navíc ono to vyhledává i z textů té práce a tam když se ocituje nějaké slovo, které má v sobě elektrizaci, což může být název zákona stěžejního, tak vlastně tím pádem už jako ta práce se dává do výběru. Takže tím to nabývá. A tam jsem to procházel, zkoušel jsem to procházet jako jedno po druhém podle názvu té práce, takže jako sice mi to vyhledalo, že se cituje zákon, ale práce se zabývala úplně něčím jiným, tak to jsem jako byl schopný vyselektovat, jenom teda mi to zobrazilo těch tisíc záznamů.

Já: Takže ses snažil procházet to postupně...

Respondent: Ale zase nemůžu říct, že na stránce třicet tři, kam jsem nadošel, není zrovna skvělá práce, kterou bych si přečetl. (smích)

Já: Jo, takže jenom prvních pár stránek, jo? A pak už jsi to vypnul?

Respondent: Co se dalo, ano. Ale na těch stránkách Národní knihovny je problém, že se odhlašují, to nevím, jestli jsi zaregistrovala?

Já: Ano.

Respondent: Což je trochu problém, když právě člověk prochází tisíc stran, teda tisíc záznamů, tak vlastně to se mi stalo, a to mě trochu odradilo. (úsměv)

Já: Mně se to stává hodně často (úsměv). Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Říkal jsi už tu Národní knihovnu, pak tu Městskou knihovnu v Praze a ještě ty další fakultní knihovny. A navštěvuješ ještě nějakou další?

Respondent: No, v podstatě ne. Jako dohledávám si a eviduji, že teda kdyžtak je to dostupné na Akademii věd. Ještě teda navštěvuji občas nějakou archivní knihovnu, ale vlastně některé mají jenom prezenční studium, takže se snažím vždycky jako dohledat absenční výpůjčku. A jako tu Národní knihovnu беру jako tu stěžejní. Plus teda samozřejmě na fakultě, kde je ten přístup ještě snazší.

Já: A když navštěvuješ nějaké ty archivní knihovny, tak to je v rámci toho výzkumu k té Tvé diplomové práci, protože jinde nemají to, co potřebuješ, v žádné jiné knihovně...?

Respondent: Je to tak. Nebo to mají například digitalizované, což zase já preferuji tu tištěnou, zejména teda u tisku. A s těmi archivními je trochu problém, že ne vždy jsou napojeny na ten centrální katalog, nebo souborný teda, a v lepším případě mají teda svůj katalog, takže... A někdy to je takové, že vlastně jsou opravdu jediná knihovna, která to v té Praze má.

Já: Ty digitalizované dokumenty nebo ty zdroje obecně, ty teda nepreferuješ z toho důvodu, jak jsme říkali, že bys musel být na nějakém tom zařízení, a to je takové omezující teda...?!

Respondent: Já jsem s nimi musel pracovat před asi třemi čtyřmi lety, a to ještě nebyly ani dávány na internet přes ten Kramerius jako vzdálený přístup, to ještě zejména ten tisk dobový. Takže to se muselo studovat přímo v budově Národní knihovny a některé dokumenty byly digitalizované, ale na mikrofilm,

což jejich procházení je ještě o mnoho náročnější a s tím jsem teda já osobně měl velmi špatné zkušenosti, s těmito digitalizovanými dokumenty. (úsměv)

Já: A teď mě jenom napadá se zeptat na tu kvalitu, jestli to byly kvalitně zdigitalizované verze nebo ne?

Respondent: Tak ta digitalizovaná, co se prochází jako přes webové rozhraní v té Národní knihovně, přes ten Kramerius, tak je zdigitalizovaná dobře. Dokonce snad i má to rozpoznávání textu a nějaké vyhledávání, což u toho tisku snad ještě není. Ale zase jak je to skvěle digitalizované, tak se to načítá na těch počítačích Národní knihovny celkem dlouho jsem zjistil. Nevím, jestli jako v jinou denní dobu je to lepší, ale nemyslím si, takže otočení stránky trvá nepoměrně na osobní množství času než originál. A ty mikrofilmy, tam je mnohem větší šance, že to bude rozmazaně zdigitalizované, tedy nafocené, a prochází se to na velmi starých přístrojích s těžkou možností kopírování, kdy teda na oddělení periodik má jeden přístroj, ze kterého lze vytisknout a vlastně se tisknou jenom celé strany, takže jestliže je článek na dvou stranách, tak se tiskne A4...dvakrát teda a vlastně z mého pohledu je všechno špatně. (smích)

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu?

Respondent: Tak teď v ní pracuji, takže každý týden v pátek a...

Já: A mimo to?

Respondent: A když jsem tam nepracoval, tak to záviselo na fázi studia, takže zejména před zkouškovým obdobím jsem tam byl...na začátku toho zkouškového období – nebo na konci teda přednáškového – častým hostem a půjčoval jsem si velké množství knih, třeba na celé zkouškové jako všechny najednou. A pak samozřejmě vzhledem k tomu, že tam mají počítače, tak jsem tam chodil v případě potřeby se připojit na internet nebo dohledat právě v katalogu, tak jsem využíval ty počítače ve studovně a...ale četnost teda úplně nevím.

Já: Nedokážeš říct. A před tím zkouškovým, když jsi měl ty přednášky, tak to bylo třeba jednou za dva tři týdny? Dá se to takhle zobecnit nebo jenom...

Respondent: Určitě. Minimálně jednou za tři týdny.

Já: A říkal jsi, že teda jsi na tom navazujícím magisterském studiu, tak by mě zajímalo, jestli jsi na tom bakaláři chodil do Historického kabinetu častěji nebo ne? Jestli jsi tam potřeboval...

Respondent: V porovnání s tím na navazujícím... No řekl bych, že ano, protože nám tvrdili v bakaláři, že musíme hodně číst a měli jsme nějaké povinné tituly, co máme přečíst. Ale zase na druhou stranu, pokud člověk nebyl dostatečně rychlý, tak ho někdo předběhl, takže právě proto jsem využíval i městskou knihovnu, Národní knihovnu, eventuelně, jako když nebylo zbylí, tak i nějakou regionální knihovnu. Ale to jenom minimálně. A v tom magisterském, tam jsem samozřejmě taky jako využíval pro to studium, ale zase záviselo na tom druhu četby, co bylo potřeba. Taky se stalo, že všichni jsme si chtěli půjčit jednu knihu, takže bylo potřeba využít jinou knihovnu.

Já: Teď navazujeme na to, co jsi říkal. Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ? Půjčuješ si tam ty tituly. Říkal jsi, že tam chodíš i na ten internet a už teď asi nemáš žádné přednášky?

Respondent: V tomto ročníku ne.

Já: Nemáš. A když jsi je měl, tak jsi chodil mezi přednáškami, jestli jsi tam měl nějaký volný čas, nějakou mezeru, tak jsi chodil třeba do Hiskabu si ten čas zkrátit nebo ho nějak využít?

Respondent: Zrovna v Hiskabu jsem ten čas nevyužíval, protože to mám kousek od bytu, takže jestli byla odpolední pauza, tak jsem jel domů, ale v Celetné dole ve studovně, tam jsem trávil právě přestávku hodinu a půl mezi přednáškami a využíval jsem tam počítač zejména.

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice, časopisy nebo i diplomové práce, si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ nebo půjčoval sis?

Respondent: Asi všechny druhy. Těch diplomových prací minimum teda. Jednak ty novější jsou na internetu, takže ty se dají procházet jako online. A jinak vlastně těch...vlastně tu literaturu faktografickou moc ne, teoretické příručky. A ty časopisy, tak v závislosti teda jako na potřebě. Nijak pravidelně, že bych jako vždycky nové číslo si půjčil a nastudoval.

Já: Jenom výjimečně teda?

Respondent: Výjimečně.

Já: A nějaké sborníky sis taky půjčil? Tam jsou třeba i sborníky z konferencí nebo z různých akcí, tak ty sis nepůjčoval, to jsi nepotřeboval nikdy...?

Respondent: Pokud mě na to přivedl nějaký odkaz, tak jsem si půjčil i sborník, ale teď si neuvědomuji, jestli bych si vzpomněl na nějaký titul.

Já: Jsi spokojený s literaturou dostupnou v knihovně?

Respondent: Jsem spokojený a teď, když jsem tam začal pracovat, tak jsem překvapený, co tam všechno je. (úsměv). Protože vlastně něco by mě ani nenapadlo a někdy jsem šel prostě na jistotu rovnou do

Národní, a tak nějak vlastně...ten Hiskab má toho ohromné množství, ačkoliv část toho je teda ta starší ještě z 19. století německy psaná třeba, tak i ta moderní literatura je velmi bohatě zastoupená.

Já: Chci se zeptat jenom jestli je hodně titulů, dejme tomu v posledním půlroce třeba, nebo roce, které v tom Hiskabu nenajdeš? Které ve fondu ta knihovna nemá a musíš teda do těch jiných knihoven? Je to teď poslední dobou často nebo je to méně?

Respondent: No, to, co považuji jako prameny pro svou práci, tak je větší šance, že budou v Národní knihovně, která vlastně sbírala různé, nebo ten fond doplňuje různými způsoby. Ale teď naposledy jsem si půjčoval v Hiskabu statistické příručky, které bych tam úplně neočekával, ale buď...nevím, jak jsem na ně narazil, asi jsem přes ten souborný katalog zjistil, že to máme i jako jednak na filozofické a jako bonus přímo v Hiskabu.

Já: Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějakou službu?

Respondent: Přímo v Hiskabu nebo v jakékoli knihovně?

Já: V Hiskabu.

Respondent: V Hiskabu. Tak to vlastně...

Já: Jestli bys uvítal třeba víc exemplářů u nějakých titulů, ať už to bylo třeba na tom bakaláři, když jste si po přednášce měli něco půjčit?

Respondent: Tak u některých titulů by se to opravdu hodilo, kdy teda jako sedmdesát lidí potřebuje přečíst jednu tu samou knihu a celá Praha, teda v těchto třech velkých knihovnách má deset a celá Praha patnáct, třeba, tak pak záleží na tom, jak jsou studenti, co jsou mimo Prahu, schopní jako navštívit svoji knihovnu, což já jsem přes týden nebyl a o víkendu nefungovala, takže to nebylo můj případ. A což jsou teda takový ty základní...ta povinná literatura, co je doporučovaná při přednáškách, nebo je vyžadovaná. A z hlediska vybavení asi mi tam nic neschází. Možná že by neuškodilo právě jako informovat studenty, co všechno v tom fondu je. Že jako si, jestliže, nějak jako zpopularizovat, že ty dějiny techniky se tam nacházejí a objevil jsem tam i nějaké inventáře z Národního archivu, které ovšem nejsou aktualizované jako v tom Národním archivu, takže ne vždy jako odpovídají realitě, ale jako základní přehled, a to by mě taky vůbec nenapadlo, že tam bude, jakože bude inventář někde úplně mimo archiv.

Já: Dobře, takže nějakým způsobem propagovat ten fond nebo...

Respondent: No, nebo mít někde nějakou přehledovou tabulku nebo....

Já: Informovat čtenáře, co tam je, jo. Víím, že na stránkách jednak teda Hiskabu a jednak i na Facebooku bývají ty novinky.

Respondent: Novinky, ano.

Já: Takže bys uvítal něco podobného?

Respondent: Pro ty ležáky (úsměv), co tam jsou už sto let, ale přesto jsou zajímavé.

-poděkování

Rozhovor č. 9 – Hana

Já: Jaký stupeň studia studuješ?

Respondent: Jsem ve druhém ročníku bakalářského stupně studia na oboru historie.

Já: Jaká oblast dějin Tě zajímá?

Respondent: Momentálně se věnuji ranému novověku a budu asi i psát bakalářku na raný novověk, ale také mě zajímá přelom 19. a 20. století.

Já: Co Tě motivuje k hledání a zjišťování informací?

Respondent: Tak hlavně studium, když člověk musí vlastně získávat knížky a když jde na zkoušku, tak prostě potřebuje získat nějaké knížky, potřebuje zjistit, jaké knihy potřebuje a tak. Takže studium.

Já: A ještě nějaké osobní zájmy?

Respondent: Tak osobní zájmy se v podstatě shodují se studiem, takže u mě to není moc rozdílné.

Já: Jaké zdroje nejčastěji využíváš ke zjišťování nebo ověřování informací? Například Google, Wikipedii.

Respondent: Tak samozřejmě Google, Wikipedii a co se týče knih, tak nějaké katalogy na internetu, nevím, jak se to teď jmenuje; když hledám nějakou knížku ...

Já: Souborný katalog, myslíš?

Respondent: No, Souborný katalog, ale pak samozřejmě Google a Wikipedie jsou hlavní plus ještě seznamy literatury, co dostáváme.

Já: A ten Google používáš proto, že se snadno ovládá, dává ti hodně výsledků?

Respondent: Tak člověk tam v podstatě zadá, co potřebuje a vyjede v podstatě co nejrozmanitější skladba knih. Takže člověk si vybere, co potřebuje.

Já: A ta Wikipedie, co říkáš vlastně na tu důvěryhodnost těch informací?

Respondent: Samozřejmě člověk u toho musí trochu kriticky přemýšlet, jestli to jako dává smysl nebo já se hodně koukám na to, jaké jsou tam zdroje pod tím nebo z čeho citují, protože z toho se dá poznat, jestli je to náhodně napsané nebo to má nějaký reálný podklad.

Já: Využíváš jenom českou verzi té Wikipedie nebo koukáš i na jiné jazyky?

Respondent: Ne ne, i anglickou. Německy neumím, takže anglickou (úsměv).

Já: Využíváš i například nějakou tištěnou encyklopedii jako například Britannicu nebo jedna slečna říkala i Ottův slovník?

Respondent: Ne, bohužel.

Já: Všechno na internetu.

Respondent: Jsem internetové dítě. (smích obě dvě)

Já: Znáš a používáš třeba Google Scholar nebo Google Books?

Respondent: Ne.

Já: Ne a proč nevyužíváš?

Respondent: Protože je neznám.

Já: Kde vyhledáváš tištěné a elektronické zdroje?

Respondent: Tak tištěné zdroje, jelikož pracuji v knihovně, tak člověk se tak jako lépe vyzná, takže přes ten katalog UK vyhledávám nebo přes katalog Národní knihovny; tam také chodím.

Já: A přes ten katalog Národní knihovny myslíš ten souborný?

Respondent: Ano.

Já: Jo, protože oni mají ještě svůj katalog jenom pro tu jejich knihovnu.

Respondent: Tak oba.

Já: Takže oba.

Respondent: Oba.

Já: Jak vyhodnocuješ, zda je daný tištěný nebo elektronický zdroj pro Tebe relevantní? Například v případě knihy se podíváš na obsah, přečteš si úvod a závěr, ...?

Respondent: Tak já jsem ještě nepotřebovala ve svém studiu vlastně vyhledávat moc knížky, jako co se týče mé vlastní práce. Psala jsem jednu seminárku, takže u té jsem si hledala zdroje sama. Jinak dostáváme seznamy literatury, kterých se většinou držím. Ale u té práce, když si samozřejmě hledám nějakou knížku, tak hodnotím obsah, hodnotím ... i občas to třeba projedu nebo vzadu používám jmenný nebo slovní rejstřík, jestli tam to slovo, které potřebuji, jestli tam je a kde se vyskytuje.

Já: Ted' mě ještě napadlo k tomu Soubornému katalogu; používáš ho proto, že ti nabízí tu informaci o tom, že ta knížka je v různých knihovnách?

Respondent: Právě. Když to máme, tak si to půjčuji tady v Historickém kabinetu, protože to mám samozřejmě nejbliž a člověk samozřejmě to má tak jako po ruce. Ale když to nemáme tady, tak třeba jedu do Národní knihovny, kde jsou ty knížky.

Já: Využíváš elektronické zdroje Filozofické fakulty? Pokud ano, jaké a jak často a pokud ne, z jakého důvodu je nevyužíváš?

Respondent: Tak spíš ne. Protože zaprvé jsem tomu ještě moc nepřišla na kloub. V tomhle jsem trošičku taková, že mám raději knížky než internet. Potřebuji to mít na papíře. Ale samozřejmě jsem si vědoma toho, že má filozofická fakulta možnost těch elektronických zdrojů, těch knih, že jsou některé naskenované nebo že si člověk může dole (v Knihovně Jana Palacha, pozn. autorky) půjčit čtečku, ale zatím jsem to nevyužila.

Já: Všechno bylo v té tištěné podobě?

Respondent: Všechno jsem v podstatě získala tady z knihovny (smích).

Já: Preferuješ tištěné nebo elektronické verze zdrojů a proč? Na to už jsi částečně odpověděla, že preferuješ ty tištěné zdroje. Tak z jakých důvodů to máš raději? Lépe se ti to pamatuje? Lépe se v tom orientuješ?

Respondent: Já si to ráda podtrhávám, i když teď myslím jako své kopie, ne jako knížky (smích). To ne, ale když dostanu nějaký jako vytištěný materiál, tak si v tom ráda podtrhávám a dělám poznámky. Ale nevím, mně přijde, že když koukám dlouho do obrazovky, tak potom bolí oči. Tak mám raději, když si to tak člověk může listovat a je to takové příjemnější pro mě.

Já: Navštěvuješ pravidelně nějaké webové stránky věnující se novinkám nebo zprávám z oboru?

Respondent: Asi ne. Asi ne, no.

Já: Někdo zmínil Facebook, jak sleduje různé ústavy nebo jiné instituce.

Respondent: Tak to asi jo. Facebook jo, ale že bych jako nějak cíleně vyhledávala informace, co se děje v oboru, to spíš ne.

Já: Ani v žádných časopisech? Tištěných.

Respondent: Tak já odebírám časopis Dějiny a současnost a tam jsou občas recenze knih, tak z tohohle tištěného média se občas něco dozvím, ale jako jinak ...

Já: Cítíš se někdy informačně přehlcená? Pokud ano, jak se snažíš v průměru informací zorientovat?

Respondent: Tím myslíš jako studiem nebo ...

Já: No, jakýmikoliv informacemi a trochu to vztahuji i na vyhledávání různých titulů, když si zadáš do katalogu knihovny nějaké předmětové heslo, na které chceš vyhledat různé tituly, a vyhodí ti to klidně i několik desítek těch titulů, tak jak bys to potom třeba třídila?

Respondent: Jak říkám, já se hodně řídím podle těch seznamů té literatury. Takže pokud bych dostala, pokud mám jenom heslo, tak se snažím najít knížku podle toho, tak se budu řídit základními kritérii, jako je jak moc to odpovídá tomu, co hledám, v podstatě jak je to dlouhé, to si představím, že člověk na to kouká... že bych si spíš vybrala... i když obsahově bych vybrala tu hodnotnější knihu, ale tak když člověk potřebuje něco rychle přečíst, tak člověk kouká i na to, jak je to tlusté. A asi se budu snažit najít co nejbližší knížku, kterou hledám.

Já: Takže bys co nejvíce specifikovala ten dotaz?

Respondent: Asi spíš jo, asi kdybych zadala jedno heslo, tak bych mezitím ... tak bych se cítila přehlcená. Takže raději budu zadávat více hesel, víc kritérií, abych to vyseletovala.

Já: Jaké knihovny kromě Historického kabinetu navštěvuješ? Říkala jsi tu Národní knihovnu.

Respondent: Národní knihovnu, Historický kabinet, Knihovnu Jana Palacha a městskou knihovnu, ale tu už jsem nenavštívila od té doby, co pracuji tady. Takže tyhle tři.

Já: Jak často navštěvuješ knihovnu Historického kabinetu? Mimo to, když jsi na tom výpůjčním pultu.

Respondent: Já si většinu věcí odnesu ve své pracovní době, takže mimo svoji pracovní dobu sem moc nechodím, protože vždycky si to vyřídím buď před, nebo po, když sem člověk jde. Když hledám knížku nějakým lidem, tak si to projdu a vezmu si nějakou knížku, která by se mi mohla hodit. Takže mimo pracovní dobu sem moc nechodím. Kdybych to měla vzít zpětně, tak jsem sem nechodila pravidelně, to nemůžu říct, ale vždycky, když jsem si zarezervovala nějakou knížku, tak jsem si sem pro ni došla. V době zkouškového to mohlo být jednou až dvakrát týdně podle frekvence. Ale to bude asi další tvoje otázka, jestli se sem chodím učit.

Já: Ano, to je další otázka (úsměv). Z jakých důvodů knihovnu navštěvuješ?

Respondent: Tak učit se sem nechodím, protože se raději učím doma, takže jsem se tu vlastně nikdy neučila. A navštěvuji ji z důvodu, že je tady dobrý výběr fondu, uspokojující. Najdu tady všechno, co potřebuji. Takže ji využívám hlavně k tomu půjčování knih.

Já: A když máš pauzu mezi přednáškami, tak jdeš sem třeba na tu chvíli třeba si sednout jenom k tomu počítači? Nebo vůbec ne?

Respondent: Ne, protože jsem členka studentské rady Filozofické fakulty, takže spíš trávím čas dole na studentské radě. Kdybych neměla možnost chodit dolů, tak asi tady si sednu, protože si sem můžu dát věci, ale jelikož máme dole tu místnost, tak sem vlastně nepotřebuji tolik to ... mám už tady zázemí.

Já: Jaké typy literatury, například knihy, učebnice, časopisy, sborníky nebo diplomové práce, si z fondu Historického kabinetu nejvíce půjčuješ?

Respondent: Tak asi knížky. Myslím tím ... Jak byl ten výběr?

Já: Cokoliv. Jestli spíš knížky nebo jsou to časopisy?

Respondent: Asi spíš knížky, protože časopisy využívám jenom, když si najdu článek v těch zdrojích na internetu nějaký článek, který by se mi hodil, tak potom jdu pro konkrétní časopis. Že bych si půjčovala časopisy jen tak, tak to ne. Prostě jdu vždycky po konkrétním článku. A sborníky ty taky; vždycky, když potřebuji nějaký článek ze sborníku, tak sáhnu po tom sborníku, ale že bych si ho půjčovala domů, tak to taky ne. Takže spíš knihy.

Já: A ty diplomkové práce sis našla v tom online depozitáři nebo sis tady někdy půjčovala ty starší výtisky?

Respondent: Půjčovala jsem si nedávno jeden starší výtisk kvůli mé diplom ... ne (smích) kvůli mé seminární práci, takže to jsem si tady našla ještě starší výtisk. Ty digitalizované jsem už taky kvůli zkoušce využila. Takže záleží na tom, jestli to už je na internetu nebo tady, že jo.

Já: Jo, to jsem vlastně zapomněla se zeptat u těch elektronických zdrojů, jestli si někdy vyhledávala nějaké digitalizované dokumenty nebo ...

Respondent: Ano.

Já: ... takové věci. To jsi dohledávala?

Respondent: Ano, dohledávala jsem jednu bakalářskou práci.

Já: Jsi spokojená s literaturou dostupnou v knihovně? Už jsi zmínila, že ten výběr je tu hodně velký.

Respondent: Možná některé tituly by tu mohly být vícekrát. Třeba teď na hospodářské dějiny jsme si měli každý přečíst kapitolu z knihy Pivo, zbraně a tvarůžky od doktorky Stelleové a ten výtisk je tu jenom jednou, takže se na něj vytvořila docela dlouhá čekací fronta, a pak jsme si jí s kamarádkou ... kamarádky si ji koupily, takže jsme to vyřešily takhle. Ale některé tituly by tu mohly být vícekrát a některé jsou tu vícekrát a přijde mi to trochu zbytečné, ale to není na mně (úsměv).

Já: To souvisí vlastně i s poslední otázkou. Napadá Tě něco, co v knihovně postrádáš, například vybavení ve studovně nebo nějaká služba? Nebo i ty počty exemplářů, to bys teda uvítala u některých titulů více exemplářů, co máte vlastně do té školy ...

Respondent: ... a my už jsme to tady s kolegyní probíraly, že jí nosí lidi návrhy, co by se mohlo dokupovat, takže to si myslím, že tady funguje. A jinak mi tu nechybí žádná služba nebo tak, protože ostatní knihovny když tak pokryjí to, co mi Historický kabinet nepřináší nebo nedá. Ale chodím výhradně sem a občas si půjčím něco zezdola, ale to je tak vše.

-poděkování